

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Analýza dopadů Společné zemědělské politiky na
hospodaření zemědělských podniků**

Bc. Lenka Krasulová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Lenka Krasulová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Analýza dopadů Společné zemědělské politiky na hospodaření zemědělských podniků

Název anglicky

Analysis of the Impact of Common agricultural policy on agricultural businesses

---

Cíle práce

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza dopadů dotační politiky na hospodaření vybraných zemědělských podniků s ohledem na vstup ČR do EU. Dopady dotací na hospodaření vybraných subjektů budou rovněž analyzovány s ohledem na výrobní zaměření. Dílčím cílem bude identifikace vlivu dotací na výsledek hospodaření a objem a strukturu produkce. Analýza bude provedena rovněž s ohledem na geografickou polohu vybraných zemědělských podniků.

Metodika

Hlavním metodickým nástrojem pro analýzu hospodaření zemědělského podniku a dopadu dotací na hospodaření budou zejména ukazatelé finanční analýzy. V práci budou dále použity metody statistické, a to metody popisné statistiky a korelační analýza. Zdrojem dat pro analýzu hospodaření budou účetní výkazy vybraných zemědělských podniků. Dále pak bude čerpáno z veřejně dostupných statistických dat.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Zemědělství, Společná zemědělská politika, dotace, hospodaření, dopad

---

Doporučené zdroje informací

1. KYSLÍKOVÁ, B., RYCHETSKÝ, P. EU policies agricultural, regional, environmental. 1. vydání Brno: MZLU, 2004, 94s. ISBN 80-7157-834-7
10. FAJMON H., Současnost a budoucnost českého zemědělství v EU, Informační příručka europoslance Hynka Fajmona, Centrum pro stadium demokracie a kultury (CDK) ve spolupráci se skupinou Evropských konzervativců a reformistů (EKR)
2. HUBBARD, L. RITSON, C. The common Agricultural Policy. 2nd edition. Cab International: 1997, 81-94
3. DAUBJERG, Carsten. Reforming the CAP: The roles of policy networks and broader institutional structures. Esbjerg : South Jutland University Press, 1997
4. FOJTÍKOVÁ, L., LEBIEDZIK M., Společné politiky EU, Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, 179s., ISBN 978 80 7179-939 9
5. BARÁKOVÁ B., Financování společné zemědělské politiky Evropské Unie se zaměřením na Českou republiku, 1. Vydání, Technická univerzita v Liberci, 2010, 162s., ISBN 978-80 7377 657 7
6. BOUČKOVÁ B., HOMOLKA J., MALÝ M., ŠKUBNA O., Agrární a strukturální politika, 1. Vydání, Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2010, 141s., ISBN 978-80-213-2067-3
7. FOLTÝN I., ZEDNÍČKOVÁ I., Rentabilita zemědělských komodit, Ekonomicko-matematické predikce, 1.Vydání, Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010, 106.s. ISBN 978-80-86671-80-2
8. ŠTOLBOVÁ M. a kol., Hospodaření zemědělců v oblastech s přírodními omezeními po vstupu ČR do EU, Výzkumná studie, Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2012, 118.s. ISBN 978-80-86671-93-2
9. Ide M., Achtelik O., The Impact of European Farm Subsidies on Developing Countries: Promoting Fair Trade and Spending Billions for Internal Firm Subsidies – A Contradiction? , GRIN Verlag, 2012, 26s., ISBN 3656214379, 978-36-56214-37-3

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Gabriela Trnková, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 16. 10. 2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 16. 10. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza dopadů Společné zemědělské politiky na hospodaření zemědělských podniků" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Gabriele Trnkové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce.

Zároveň děkuji vedení společnosti Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělskému družstvu Jeseník za poskytnutí firemních materiálů, finančních výkazů, odborných rad a ochotu, bez níž by vypracování této diplomové práce nebylo možné.

Analýza dopadů Společné zemědělské politiky na hospodaření zemědělských podniků

Souhrn

Tato diplomová práce s názvem „Analýza dopadů Společné zemědělské politiky na hospodaření zemědělských podniků“ se zabývá dopady a účinky dotací ve společnosti Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník. V teoretické části práce byla provedena literární rešerše autorů zabývajících se tématem dopadů a účinků dotací, jejímž cílem bylo vytvoření kritického přehledu současných znalostí o vlivech Společné zemědělské politiky na zemědělské podniky. Dále byla provedena charakteristika dotační politiky v ČR s rozdělením na období před vstupem do EU a po vstupu. Cílem praktické části této práce bylo analyzovat vliv dotací na hospodářské výsledky, rentabilitu, na hospodářské výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitu a na získání bankovních úvěrů od komerčních bank výše uvedených společností. Výsledky této diplomové práce korespondují se současně nastavenou Společnou zemědělskou politikou, která podporuje zejména méně intenzivní formy zemědělské výroby a mimoprodukční funkce zemědělství.

Klíčová slova: dotace, Společná zemědělská politika, rostlinná výroba, živočišná výroba, hospodářské výsledky, rentabilita, zemědělství

Analysis of the impact of the Common Agricultural Policy on farms economic activity

---

Summary

This thesis titled “The analysis of impacts of Common Agricultural Policy on farms economic activity” deals with the impacts and effects of subsidy policies on companies Paseka, zemědělská a.s. and Zemědělské družstvo Jeseník. The literary search of authors dealing with the theme of impacts and effects of Common Agricultural Policy dominates the theoretical part of the thesis with the aim to create a critical contemporary knowledge overview of Common Agricultural Policy impacts on agricultural enterprises. This part also focuses on characteristics of Czech subsidy policy both the period before the entry into EU and after the entry. The practical part of this work presents the impact analysis of subsidies on the financial results, profitability, economic performance of crop and livestock production and their profitability, and obtaining bank loans from commercial banks to those above mentioned companies. The results of this thesis correspond to the present Common Agricultural Policy, which supports especially the less intensive forms of agricultural production and non-production functions of agriculture.

Keywords: agriculture, subsidies, The Common Agricultural Policy, profitability, profit, crop production, livestock

Obsah

1	ÚVOD.....	10
2	CÍL A METODIKA.....	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika práce	12
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	14
3.1	Vymezení pojmu dotace.....	14
3.1.1	Zemědělská dotace.....	14
3.1.2	Zemědělství jako veřejný statek	14
3.2	Dotační politika a zásahy státu	15
3.3	Selhání trhu.....	16
3.3.1	Příčiny selhání trhu	17
3.3.2	Příčiny vládních selhání	18
3.4	Členění dotací.....	19
3.5	Dopady dotací v zemědělství.....	21
3.5.1	Vliv dotací na zisk.....	22
3.5.2	Vliv dotací na rentabilitu	22
3.5.3	Vliv dotací na strukturu produkce.....	23
3.5.4	Dopady dotací na úvěrování bank.....	24
3.5.5	Dopad dotací na výsledek hospodaření v oblastech LFA	24
3.6	Vliv Společné zemědělské politiky EU na ČR.....	24
3.7	Závislost na dotacích a nesprávné přerozdělování na národní úrovni	25
4	DOTAČNÍ SYSTÉM V EVROPSKÉ UNII A ČR	27
4.1	Vznik Společné zemědělské politiky	27
4.2	Společná zemědělská politika EU.....	28
4.3	Reformy Společné zemědělské politiky.....	28
4.4	Financování Společné zemědělské politiky	30
4.5	Dopady dotací na zemědělské podniky a zemědělskou výrobu v ČR	32
4.6	Dotační politika zemědělství v České republice.....	35
4.6.1	Od roku 1989 – do roku 2004.....	35
4.6.2	Od roku 2004 do roku 2006.....	36
4.6.3	Období od roku 2007 do roku 2013	40
4.6.4	Programovací období od roku 2014 do roku 2020	47
5	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE V ČR.....	50
5.1	Rostlinná produkce v ČR	52
5.2	Živočišná produkce v ČR.....	55
6	PRAKTICKÁ ČÁST	56
6.1	PASEKA, ZEMĚDĚLSKÁ A. S.	56
6.1.1	Historie společnosti.....	56
6.1.2	Charakteristika společnosti.....	57
6.1.3	Přehled čerpaných dotací.....	62
6.1.3.1	Dotace čerpané v letech 2000-2003	63
6.1.3.2	Dotace čerpané po vstupu do Evropské unie v letech 2004-2013	64
6.1.4	Vliv dotací na hospodářský výsledek a rentabilitu	67
6.1.4.1	Analýza rentability	69
6.1.5	Podíl dotací na provozních výnosech.....	70
6.1.6	Vliv dotací na výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitu	70

6.1.7	Vliv čerpaných dotací na bankovní financování zemědělské prvovýroby.....	73
6.2	ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO JESENÍK.....	74
6.2.1	Historie společnosti.....	74
6.2.2	Charakteristika společnosti.....	74
6.2.3	Přehled čerpaných dotací.....	76
6.2.3.1	Dotace čerpané v letech 2000- 2003	77
6.2.3.2	Dotace čerpané v letech 2004 – 2006.....	78
6.2.3.3	Dotace čerpané v letech 2007 – 2010.....	79
6.2.3.4	Dotace čerpané v letech 2011 – 2013.....	80
6.2.4	Vliv dotací na hospodářský výsledek a rentabilitu	81
6.2.4.1	Analýza rentability	83
6.2.5	Podíl dotací na provozních výnosech.....	84
6.2.6	Vliv dotací na hospodářské výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitu	84
6.2.7	Vliv čerpaných dotací na bankovní financování zemědělské prvovýroby.....	86
7	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	88
8	ZÁVĚR.....	92
9	SEZNAM TABULEK.....	94
10	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	96
11	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	97
12	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	99

1 ÚVOD

Od vstupu České republiky do Evropské unie získávají dotace a dotační politika na významu, neboť vedle národních dotačních zdrojů vstupují do hry i evropské zdroje, které co do rozsahu převyšují ty národní. Vstup do Evropské unie znamenal na jedné straně nové příležitosti v podobě většího trhu, na druhé straně nabyta na důležitosti regulace zemědělského trhu vyplývající ze Společné zemědělské politiky. Dotace se stávají významným zdrojem příjmu zemědělských podniků, který jako jeden z hlavních faktorů má vliv na jejich konkurenceschopnost.

Zemědělství má ve srovnání s jinými odvětvími určitá specifika jako jsou biologické procesy ve výrobě, plošný charakter výroby, sezónní charakter výroby, vliv přírodních činitelů na průběh a výsledky výroby. Zemědělská prvovýroba a zpracovatelský průmysl tvoří zemědělsko – potravinářský komplex, který je důležitý pro zajištění potravinové soběstačnosti. Vzhledem k těmto specifikům je tedy zemědělství předmětem velké podpory.

Ač je obecně přijímán a sdílen názor, že přístup k dotacím a možnost čerpat dotace je pro zemědělské podniky zcela zásadní otázka, mnohé studie se zabývají i jinými efekty než dopady na příjem zemědělských podniků. Autoři těchto studií pak nezdědka docházejí k rozdílným výsledkům. (Střeláček, Lososová, Zdeněk, 2007); (Sedláček, 2014); (Rizov, Pokrivcak, Ciaian, 2013); (Kroupová, Malý, 2010); (Kopta, 2009); (G. Trnková, Z. Malá, A. Vasilenko, 2012); (Westcott, Young, 2000); (Doucha, 1993), (Bečvářová, 1994); (Čechura, 2005).

Tato práce může přispět k vyřešení otázky, zda a do jaké míry dotace ovlivňují rozhodování zemědělských podniků o struktuře jejich výroby. Tedy do jaké míry ovlivňují dotace jejich hospodaření a strukturu produkce. Zejména praktická část, která zkoumá dopady dotací na podniky Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník z hlediska vlivu čerpaných dotací na ekonomiku podniku a výsledek hospodaření, na strukturu dotací na výsledky rostlinné výroby a živočišné výroby a jejich rentabilitu, na strukturu produkce a na přístup bank k financování zemědělské prvovýroby, které tvoří

čtyři testované hypotézy této práce, které byly položeny na základě podrobného teoretického zkoumání.

V České republice neexistuje mnoho prací zabývajících se dopady dotací na zemědělské podniky. Převážná část dostupných studií jsou zahraniční studie vyhodnocující zahraniční podniky a dopady dotací na jejich hospodaření, které je v přímém porovnání v mnohém rozdílné od českého. Domnívám se, že tuto práci ocení především český zemědělec, neboť tato práce vyhodnocuje dopady dotací na dvou českých podnicích. Nehledě k tomu, že je jen několik průzkumů vztahujících se k českým zemědělským podnikům, tato práce doplňuje tyto průzkumy a přispívá svým průzkumem zkoumající výše uvedené efekty dotací na konkrétní české zemědělské podniky.

2 CÍL A METODIKA

2.1 CÍL PRÁCE

Hlavním cílem této diplomové práce je analyzovat a zhodnotit dopady agrární dotační politiky z hledisek:

Z hlediska čerpaných dotací na ekonomiku podniku, výsledek hospodaření a rentabilitu;

Z hlediska zvyšující závislosti zemědělských podniků na dotacích;

Z hlediska čerpaných dotací na hospodářské výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitě;

Z hlediska získání bankovních úvěrů od komerčních bank.

Dílčím cílem je zjištění dalších dopadů dotační politiky na společnosti Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník. K ostatním dílčím cílům v rámci literární rešerše patří definovat dopady a účinky dotací podle výsledků nejnovějších výzkumů různých autorů, popsat financování českého zemědělství v období od roku 1989 – do roku 2004, tedy do vstupu do Evropské Unie, následně období 2004 až 2006, což odpovídá programovacímu období 2004 až 2006. Největší pozornost bude věnována období 2007 – 2013, což představuje poslední ukončené programovací období.

2.2 METODIKA PRÁCE

Práce je členěna na dvě hlavní části – teoretická a praktická. Teoretická je zpracována s využitím sekundárních dat, získaných studiem literatury, odborných studií, statistických údajů a elektronických zdrojů. Praktická část vychází z účetních výkazů zkoumaných subjektů a dalších vnitropodnikových údajů a také díky studiu dokumentů o zkoumaném ekonomickém subjektu.

Na základě teoretické části, kde byly vymezeny základní pojmy, byla charakterizována Společná zemědělská politika a byla provedena rešerše českých i zahraničních autorů zabývajících se danou problematikou, byly stanoveny hypotézy.

V následujícím kroku jsou stručně charakterizovány zvolené zemědělské podniky – Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník. Na tuto charakteristiku pak navazuje samotné šetření, které je tvořeno sběrem a analýzou interních dokumentů, poskytnutých těmito podniky. Mezi interní dokumenty lze řadit zprávy auditora pro jednotlivé roky (2000 – 2013), rozvahy, výkazy zisku a ztrát, hlavní knihy, výsledovky jednotlivých odvětví, apod..

Mezi interní zdroje lze zařadit i rozhovory s vedoucími pracovníky podniků a zaměstnanci účetních oddělení.

Za společnost Paseka, zemědělská bude dotazována Jana Krasulová, Ing. Barbora Kotlánová spolu s Jaroslavou Šaršovou. Dotazování bude probíhat v prostorách společnosti, případně též telefonicky nebo elektronickou komunikací za účelem doplnění některých podrobností, které nebyly zjištěny přímo v rámci rozhovoru. Za Zemědělské družstvo Jeseník bude dotazována stejnou formou Ing. Gabriela Doupovcová a Alena Mikulecká.

Získaná data jsou následně podrobena komparaci, a to ve stavu s využitím dotace a bez využití dotace (očistěna o efekty dotace). Při zpracování jsou využity prvky finanční analýzy – zejména ukazatele rentability.

V závěru praktické části po vyhodnocení získaných výsledků budou v rámci závěrečného shrnutí vyhodnoceny následující hypotézy:

H1: Čerpané dotace kladně ovlivňují ekonomiku podniku a výsledek hospodaření a jeho rentabilitu;

H2: Závislost na čerpaných dotacích se v zemědělských společnostech zvyšuje;

H3: Čerpané dotace ovlivňují hospodářské výsledky rostlinné výroby a hospodářské výsledky živočišné výroby a jejich rentabilitu;

H4: Získané dotace zvyšují šance na získání bankovních úvěrů od komerčních bank.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 VYMEZENÍ POJMU DOTACE

Pojmem dotace se v ekonomii rozumí „peněžitý dar nebo daru podobná peněžitá úhrada ze strany veřejného sektoru nějakému subjektu“ v zájmu podpory jeho činnosti, případně pro snížení ceny určitého statku, jehož poskytování je ve „veřejném zájmu“. Dotace představuje přímou, podmíněnou a nevratnou peněžní podporu, přičemž klíčovou roli hrají zejména tzv. dotační podmínky, které konkretizují jednak možný okruh příjemců, a jednak podporované účely. Většina dotačních programů je přitom nastavena tak, že i když žadatel splní všechny stanovené podmínky, nemá tím automaticky zaručeno přidělení nabízené dotace (rozhoduje totiž celá řada dalších kritérií, především kvalita vypracovaného projektu). Spíše jen výjimečně má žadatel nárok na dotaci vždy, když splní stanovení podmínky (dokud nedojdou peněžní prostředky určené na dotaci), jak je tomu v případě přímých nárokových plateb zemědělcům nebo např. u populární dotace Státního fondu životního prostředí „Zelená úsporám.“ (Děrgel, 2011).

3.1.1 Zemědělská dotace

Vymezení pojmu zemědělská dotace podle Kouřilové, Koptý, Pšenčíka (2009) *“Dotace je konkrétním nositelem strategických opatření k minimalizaci negativních dopadů socioekonomického prostředí na přírodní prostředí v konkrétních oblastech, přeměny struktury výroby, rozvoje multifunkčních aktivit subjektů zemědělské předvýroby, zlepšování sociálních atributů, rozvoje indikátorů hodnocení trvale udržitelného rozvoje multifunkčních aktivit subjektů zemědělské předvýroby, rozvoje indikátorů hodnocení trvale udržitelného rozvoje venkova tj. zejména o úpravu stávajících indikátorů monitorujících vliv zemědělské prvovýroby na životní prostředí.“*

3.1.2 Zemědělství jako veřejný statek

Veřejné statky a služby jsou přístupné všem, a z jejich výhod lze čerpat společně. Z definice statky a služby vyplývá, že tyto obvykle nejsou poskytovány prostřednictvím tržních mechanismů. Příklady veřejných statků, které jsou poskytovány prostřednictvím zemědělství: biologická rozmanitost zemědělské půdy, krajina, a přírodní zdroje jako jsou

například voda a půda. Zemědělství dále rovněž ovlivňuje ekonomické nebo sociální veřejné statky, kupříkladu rozvoj aktivních a prosperujících venkovských komunit. Zemědělství neposkytuje jen veřejné statky, ale také externality, které jsou neodmyslitelným důsledkem ekonomických činností. Tradičně jsou externality pojímány jako dodatečný náklad nebo dodatečný přínos určité činnosti, který postihuje třetí osoby, které se dané činnosti přímo neúčastní. Externality jsou dvojího druhu – pozitivní a negativní.

Mezi nejzávažnější negativní externality vznikající v zemědělství lze řadit zejména ekologické dopady spočívající v erozi půdy, znečištění podzemní i povrchové vody, nadměrná zátěž půdy (vznikající deficity organické hmoty a jiných látek v půdě), změny krajiny, a také i např. emise zápachu z živočišné výroby, dopady do ekosystémů.

Pozitivních externalit vznikajících v zemědělství, ze kterých těží a přisvojují si výnosy nejen sami zemědělci, ale i osoby které se na zemědělské činnosti nepodílí, je také mnoho. Kladnou externalitou je, že zemědělství a lesnictví produkuje kyslík a fixuje oxid uhličitý. Obdělaná půda s vegetací je významným činitelem pro množství a kvalitu podzemní vody. Hospodaření na půdě rovněž přispívá ke zvyšování estetické hodnoty krajiny.

3.2 DOTAČNÍ POLITIKA A ZÁSAHY STÁTU

V zásadě existují dva extrémní názory na zásahy státu do ekonomiky. Stát by neměl zasahovat do ekonomiky státu – historicky tomuto názoru odpovídá období kapitalismu 19. Století, kde převládala dokonalá konkurence a stát prosazoval liberální hospodářskou politiku laissez-faire. Hospodářství reguloval tržní mechanismus – neviditelná ruka trhu. Tento pojem zavedl ekonom Adam Smith, který argumentoval, že jedinec, který maximalizuje svoje výnosy, současně maximalizuje i celkové výnosy společnosti jako celku, protože tyto celkové výnosy jsou identické, jako je součet všech individuálních výnosů. Ve svém díle “Pojednání o podstatě a původu bohatství národů” napsal: “Není to laskavost řezníka, sládky nebo pekaře, které vděčíme za svůj oběd, ale je to jejich ohled na jejich vlastní zájem. Nespoléháme se na jejich lidskost, ale na jejich sebelásku a nikdy jim nezdůrazňujeme naše potřeby, ale jejich výhody.” Podobné principy prosazují i monetaristé od 70. let 20. století.

Smithova myšlenka laissez-faire, však měla i své kritiky. Zastáncem aktivních zásahů do ekonomiky byl John Maynard Keynes. Za základní důvody nutnosti státních zásahů jsou uváděny

- monopoly, které narušují hospodářskou soutěž a samoregulační funkce trhu.,
- veřejné statky, které musí spravovat stát – zdravotnictví, vzdělávání,
- externality trhu – mimotržní vztahy – znečištění životního prostředí.

Tvrzení, že konkurence vede k vyšší efektivitě je dnes široce uznáváno, v posledních dvou stoletích přišli ekonomové na to, že existují oblasti, v nichž tržní mechanismus selhává. Právě tato selhání se stala základem pro opodstatnění aktivní úlohy státu v ekonomice ve formě různých programů daných politik. (Boučková, 2010).

V praxi se hospodářská politika s rozvinutým tržním systémem pohybuje obvykle mezi těmito extrémny, pouze některý z vlivů může převládat.

3.3 SELHÁNÍ TRHU

Přestože tržní systém bývá obvykle dobrým způsobem organizace ekonomické aktivity, má toto pravidlo některé výjimky. Vláda má dva dobré důvody k zasahování do ekonomiky:

- podporu ekonomické efektivnosti,
- podporu rovnosti.

Ekonomický význam zemědělství v národním hospodářství je nutno vnímat i se započtením jeho mimoprodukční funkce pro společnost. Zemědělský půdní fond, zabírající 54% výměry České republiky, představuje prostor pro životní prostředí, tvorbu krajiny a rekreační potenciál užívaný zejména městskou částí české populace. V souhrnu svých produkčních a mimoprodukčních funkcí tak patří zemědělství ke strategickým odvětvím národního hospodářství.

To znamená, že většina politických programů se zaměřuje buď na zvětšení ekonomického koláče, nebo na změnu jeho rozdělování. Neviditelná ruka většinou vede trhy tak, aby alokovaly své zdroje efektivně. Nicméně se z různých důvodů stává, že neviditelná ruka

občas nefunguje. Ekonomové používají k popisu situace, ve které trhy samy o sobě nejsou schopny zdroje efektivně alokovat, termín selhávání trhu. (Mankiw, 1999).

3.3.1 Příčiny selhání trhu

Existují odvětví, ve kterých tržní mechanismy nefungují tak dokonale a dochází k tzv. tržním selháním. Zemědělství patří k nejvíce regulovaným a dotovaným odvětvím ve většině vyspělých států. Tržní selhání vytváří prostor pro státní intervence a poskytují tedy zdůvodnění vládních zásahů do ekonomiky.

Peková (2005) uvádí, že příčiny tržních selhání jsou v obecné ekonomii členěny na mikroekonomické, makroekonomické a mimoekonomické.

Mezi **mikroekonomické příčiny** tržního selhání patří zejména nedokonalá konkurence výrobců zboží a výrobních faktorů (velkou část zemědělských podniků představují malovýrobci, kteří jsou ve slabém, nevýhodném postavení vůči vesměs silným a monopolizovaným odběratelům jejich produkce i dodavatelům výrobních vstupů), tendence k monopolizaci trhu, vznik monopolu, nedostatek informací, podle nichž by se výrobci a spotřebitelé rozhodovali při alokaci svých zdrojů a dosáhli efektivní alokace, existence přirozeného monopolu, existence veřejných statků a vznik externalit jako vedlejších, nezamýšlených efektů, se kterými si trh nedokáže poradit (odvětví zemědělství je typické produkcí sdružených zemědělské produkce komoditních i nekomoditních výstupů, přičemž nekomoditní výstupy vykazují znaky externalit a veřejných statků).

Makroekonomické příčiny selhávání trhu souvisí zejména v nedostatečném využívání zdrojů a nedostatečném využívání lidského potenciálu. Tyto příčiny souvisí s dosažením stability ekonomického systému. Stabilita ekonomického systému je odvozována od vývoje klíčových makroekonomických veličin, jako je produkt, nezaměstnanost, cenová hladina, platební bilance.

Řešení nabízí stabilizační funkce státu, jedná se v podstatě o uplatnění veřejných příjmů a veřejných výdajů ke stimulaci některé z hlavních makroekonomických veličin.

Mimoekonomické příčiny je potřeba zmírnit nerovnosti mezi subjekty, které jsou přirozenými výsledkem existence trhu. Tržní systém vede k různému rozdělování bohatství, které se z pohledu většiny občanů (daňových poplatníků, voličů) může jevit jako nespravedlivé. Ve snaze o dosažení větší spravedlnosti v rozdělování proto hlasují pro státní zásahy, jež vedou (nebo by měly vést) ke zmírňování těchto nerovností. Je nutné brát ohled na kvalitu životního prostředí.

3.3.2 Příčiny vládních selhání

Dle Niskanena (1976) má vládní selhání paradoxně stejné kořeny jako selhání tržní. To znamená nedokonalé a nedostatečné informace problémy typu “principal – agent” nejasně vymezená vlastnická práva, existence monopolů a externalit.

Omezené informace

Většina voličů se rozhoduje na základě informací sdělovacích prostředků a jiných snadno dostupných zdrojů, které jsou ovšem (ať již záměrně, nebo nezáměrně) nedostatečné a často zavádějící.

Problém “principal – agent”

V kolektivní volbě v oblasti veřejných financí existují dvě základní skupiny subjektů. Skupina politiků, kteří mají pravomoc rozhodovat ve vybraných oblastech fiskální politiky, a skupina voličů, který mají právo je volit. Vzhledem k velkému počtu voličů a rozmanitosti jejich zájmů nelze respektovat zájmy všech. Z toho plyne přirozený zájem politiků prosazovat především potřeby voličů svého volebního okrsku, často na úkor obecného prospěchu. Rovněž tak malý zájem voličů podporovat všeobecně prospěšný program, jehož efekt je v daném regionu obtížně kvantifikovatelný. (Dvořák, 2008).

Monopolní pozice vlády

Teorie tržního selhání vidí jako jednu ze základních příčin selhání trhu existence monopolů. Teorie veřejné volby oprávněně upozorňuje na to, že i vlády jsou v monopolní pozici. Jsou monopolními poskytovateli mnoha veřejně požadovaných statků a služeb. Z toho plyne malý zájem reagovat na různorodost veřejné poptávky a nízká motivace k efektivnosti. (Dvořák, 2008).

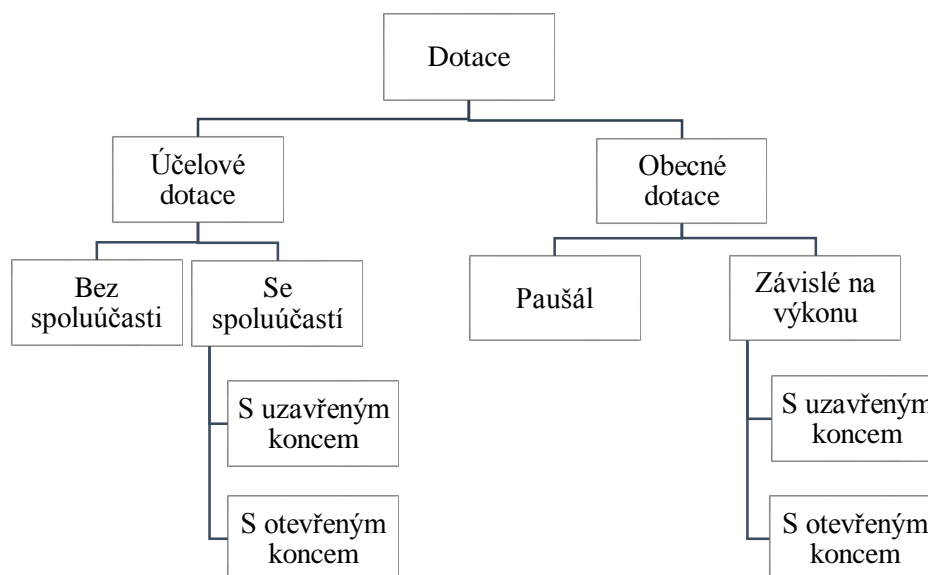
Externality

Podobně je tomu s externalitami. I ty jsou příčinou nejen tržních, ale i vládních selhání. Je nesporné, že řada vládních rozhodnutí vyvolává negativní externality. (Dvořák, 2008).

3.4 ČLENĚNÍ DOTACÍ

Dotace jsou členěny na dvě základní skupiny: **obecné** a **účelové**. Účelové dotace jsou dotace, které jsou poskytovány na konkrétní služby či statky, resp. na konkrétní program. Oproti tomu obecné dotace mohou být použity na financování širokého spektra statků a služeb.

Obrázek č.1 Členění dotací

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Účelové dotace se dělí na dotace se spoluúčastí a bez spoluúčasti. Dotace bez spoluúčasti jsou dotace, které představují pevnou (fixní) částku, přičemž se nepožaduje spoluúčast příjemce na financování. Pokud má dotace formu určitého procentního podílu na celkově vynaložené částce, jde o dotace se spoluúčastí. Dotace se spoluúčastí se posléze člení na dotace s uzavřeným a otevřeným koncem.

Obecné dotace se člení na paušální a dotace závislé na výkonu (výkonové). Paušální dotací je fixní částka, u níž však není konkrétně určeno její použití. Tyto finanční prostředky je tedy možné použít na financování libovolných statků či služeb. Částka, která

se poskytuje v rámci dotace dle výkonu, může být omezena (stanovení limitu). V tom případě se hovoří o dotaci s uzavřeným koncem. Pokud není částka nijak limitována, jde o dotaci s otevřeným koncem.

Další členění dotací je možné provést dle účelu, na který je dotace poskytnuta.

Provozní dotace jsou použity na pokrytí běžných nákladů (např. oddělená platba za cukr, agroenvironmentální opatření, platby v rámci méně příznivých oblastí LFA, jednotná platba na plochu SAPS). Tyto dotace se účtují do výnosů a jsou příjmem, který může být zdaněn daní z příjmů.

Investiční dotace – jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivity, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů.

Finanční dotace na úhradu úroků nezahrnovaných do ocenění dlouhodobého majetku.

Dotace můžeme členit dle jejich zdrojů do níže uvedených skupin.

Dotace z rozpočtu Evropské unie, přičemž z hlediska dotací jsou stěžejní následující tři druhy fondů

Strukturální fondy Evropské Unie – Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF) - slouží pro rozvoj konkurenceschopnosti podnikatelské sféry, přičemž jsou zaměřeny na snižování rozdílů mezi regiony Evropské unie, takže relativně chudému Česku nabízejí víc možností.

Fond soudržnosti - neboli také Kohezní fond (CF) je určen na přímé financování konkrétních velkých projektů v oblasti životního prostředí, rozvoje dopravy (transevropské dopravní síť, podpora veřejné dopravy) a v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie. Čerpat z něj může členský stát s hrubým národním produktem na obyvatele do 90 % průměru Evropské unie a má tzv. konvergenční program.

Fondy Společné zemědělské politiky - Evropský zemědělský garanční fond (EAGF) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) - jsou dominantní součástí tzv. Společné zemědělské politiky, která je nejvýznamnější položkou rozpočtu Evropské unie (cca 40 %). Má sloužit „proti silám trhu“ pro minimalizaci cen vybraných zemědělských produktů a přímých dotací zemědělcům. Oficiálním cílem je potravinová soběstačnost Evropské unie, zajištění odpovídající životní úrovně zemědělců a rozvoj venkova.

Státní rozpočet České republiky

Dotace upravuje primárně zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a poskytují je ústřední orgány státní správy. Úřad práce, Grantová agentura České republiky a organizační složky státu.

Rozpočty územních samosprávných celků

Kraje a obce mohou dle uvážení svých zastupitelstev podporovat vybranou oblast či činnost, k čemuž vytváří právní rámec zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Státní fondy České republiky

Jsou právními osobami zřízenými zvláštním zákonem sdružující majetek k určitému účelu. Jejich účelem je důsledné oddělení majetku pocházejícího z vázaných zdrojů, např. fondů Evropské Unie či speciálních poplatků. Česká republika neodpovídá za závazky státních fondů a jejich rozpočet schvaluje Poslanecká sněmovna. Státní fond životního prostředí, Státní zemědělský intervenční fond. (Děrgel, 2011).

3.5 DOPADY DOTACÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ

V ekonomické vědě lze nalézt málo kontroverznějších témat, než jsou dotace. Názor na jejich význam a prospěšnost se velmi liší, přičemž prakticky každý ekonom má na tuto problematiku poměrně vyhraněný názor. Stejně tak mezi zástupci podniků se o tomto tématu často diskutuje, a to jak v pozitivních tak negativních souvislostech. Zmiňovány

jsou zejména skutečnosti týkající se principu přerozdělování, míry objektiviny v rámci udělování dotací, komplikovanost celého systému či efektivnost takto vynaložených prostředků. (Sedláček, 2014).

3.5.1 Vliv dotací na zisk

Dotace patří k významným faktorům ovlivňujícím ekonomiku zemědělských podniků a závislost výsledku hospodaření na dotacích roste. (Střeleček, Lososová, Zdeněk, 2007).

Dotace jsou finančním zdrojem navyšující příjem podniku právě o částku poskytnuté dotace. Díky štědré státní a evropské dotační politice dosahují zemědělské podniky takových příjmů, že řada investičních společností a bank je ochotna investovat do zemědělství, ať již kapitálovým vstupem nebo finanční investicí ve formě úvěru. Tyto cizí zdroje pak mohou investovat zpět do podniku a rozvíjet podnikání. Vliv dotací tedy snižuje riskantnost případného úvěrování a zvyšuje bonitu zemědělského podnikatele, neboť o výši dotace je navýšen příjem. (Rizov, Pokrivcak, Ciaian, 2013).

3.5.2 Vliv dotací na rentabilitu

Hospodaření zemědělských podniků má svá specifika, ke kterým je nutné přihlížet. Zemědělské podniky resp. agrární sektor využívá ke své činnosti řadu dotací v rámci Společné zemědělské politiky, která je finančně nejobjemnější společnou politikou Evropské unie. Agrární sektor plní i další mimoprodukční funkce, které jsou nezastupitelné jinými sektory národního hospodářství. Jelikož je produkce jak konvenčního, tak i ekologického zemědělství značně podporována politicko-ekonomickými nástroji, zejména v podobě dotační podpory, je nezbytné neustále průběžně analyzovat efektivnost vynaložených prostředků ve vztahu k získanému výstupu. (Kroupová, Malý, 2010).

Kopta (2009) tvrdí, že zemědělské podniky jsou v nebezpečí jednak kvůli dlouhodobé negativní rentabilitě a kolísání výsledku hospodaření provázeným záporným cash flow z operací a finanční platební neschopností.

Trvale nízká nebo záporná rentabilita postihuje především zemědělské podniky v horských a podhorských oblastech. Analýzou tvorby výsledku hospodaření a analýzou přidané hodnoty v zemědělství na Slovensku se zabývají Miklovičová a Gurčík (2009).

3.5.3 Vliv dotací na strukturu produkce

Objem podpory živočišné produkce je do značné míry závislý na zaměření výroby a ve srovnání s rostlinnou výrobou je podstatně nižší. Jedním z důvodů může být menší závislost výroby na půdě, se kterou je většina přímých plateb spojena. Určitá část zemědělské výroby je zaměřena na dotace pouze nepřímo prostřednictvím konzumace vlastních krmiv, jiná zemědělská výroba se zaměřuje na dotace investičního charakteru. Ekonomická situace u analyzované živočišné výroby vybraného podniku se proto může významně lišit s ohledem na výrobní zaměření, což následně ovlivňuje skutečnost, zda podnik získává dotace, nebo ne.

Mezi podniky bez nároku na dotace patří mimo jiné i podniky s výrobním zaměřením na chov prasat a drůbeže, u kterých došlo k výraznému poklesu výroby. Nicméně, v průměru generují vyšší produkci a vyšší přidanou hodnotu než podniky, které jsou subvencovány dotacemi. Z analýzy (G. Trnková, Z. Malá, A. Vasilenko, 2012) vyplývá, že vliv dotací na výrobu u podniků, které obdržely přímé platby, se odráží negativně. Firmy, které získaly dotace, dosáhly o 22% nižší produkci, než podniky které dotace nezískají. Přímé platby proto dle těchto autorů nemotivují dostatečně tyto zemědělské podniky k větší produkci.

Od zavedení „*decoupled*“ (přerušení vazby mezi objemem produkce a dotacemi, jeden ze základních principů přímých plateb) dotací v roce 2003 bylo zpracováno více studií zabývajících se vlivy dotací nevázaných na ha produkce konkrétních plodin. V poslední aktuální studii z roku 2013 autoři docházejí k závěru, že tento typ dotací nemá na objem zemědělské produkce a její efektivitu žádný významný vliv. Oproti tomu „*coupled*“ dotace mají celkově záporný dopad na zemědělskou produkci, především ve smyslu její efektivity a struktury. (Rizov, Pokrivcak, Ciaian, 2013).

V závislosti na druhu dotačních programů dochází k (Westcott, Young, 2000) ovlivnění skladby pěstovaných rostlin v případě dotačních programů vztahujících se těsněji k určitým plodinám a k substitučnímu efektu komodit u dotací pro konkrétní komodity.

Nejmarkantnější změnou ve struktuře výroby je výrazný dlouhodobý pokles v chovu prasat způsobený trvale nerentabilní produkcí. (Foltýn - Zedníčková 2010).

Období po vstupu do EU je charakteristické poklesem zaměstnanosti v českém zemědělství, zejména v souvislosti s omezováním živočišné výroby a se zvyšováním efektivnosti výroby. (Baška et al. 2010).

3.5.4 Dopady dotací na úvěrování bank

Po vzoru úspěšného amerického systému státní podpory zemědělských úvěrů Farmer Home Administration (Doucha, 1993), (Bečvářová, 1994) byl tak v České republice vytvořen Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF), který od roku 1994 poskytuje garance úvěrů a dotace úroků pro zemědělské úvěry poskytnuté komerčními bankami. Od svého počátku až do současnosti je tento systém založen na minimální administrativní náročnosti a na maximálním přenesení rozhodovací pravomoci o poskytnutí úvěru na komerční banky.

Dle Čechury (2005) celkový kapitál, jako výrobní faktor, výrazně ovlivňuje celkovou produkci a přispívá k rostoucím výnosům z rozsahu. Z výše uvedeného lze usuzovat, že i bankovní úvěry hrají důležitou roli při tvorbě ekonomického výsledku zemědělských podniků.

3.5.5 Dopad dotací na výsledek hospodaření v oblastech LFA

Ve vývoji výsledku hospodaření dochází ke značným výkyvům v jednotlivých letech. Rostoucí závislost na dotacích je patrná v oblastech LFA. Index závislosti na dotacích roste, přičemž nejvíce na dotacích jsou závislé podniky hospodařící v horských oblastech. K největšímu meziročnímu nárůstu dotací došlo se vstupem ČR do EU v roce 2004 a první tři roky po vstupu, kdy byl růst dotací nejdynamičtější. Odečtením dotací od výsledku hospodaření před zdaněním se průměrný podnik ve všech oblastech dostává do ztráty, jejíž trend je výrazně rostoucí. Podniky hospodařící v horských oblastech jsou na dotacích nejvíce závislé, ale také se nejlépe vyrovnávají s dopady nepříznivých podmínek. (Lososová, 2013).

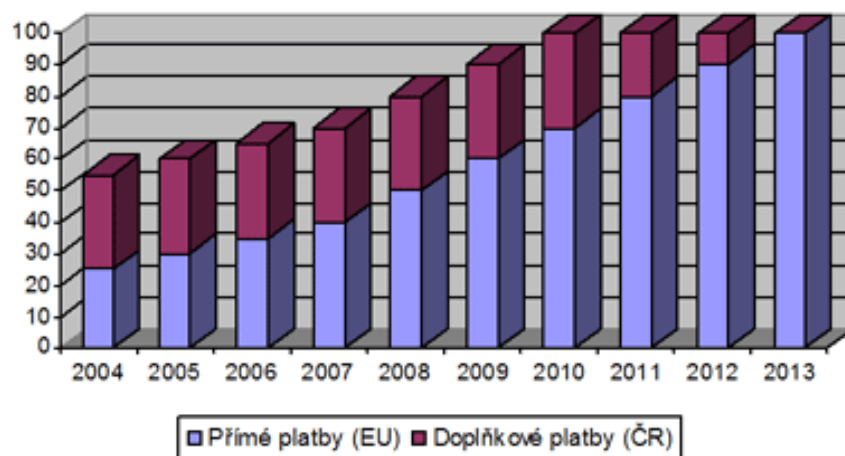
3.6 VLIV SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EU NA ČR

Vstup ČR do EU zaznamenal pro české zemědělce řadu výhod, zejména ve formě zvýšení příjmů a životní úrovně, vyšších výkupních cen a rozšíření možnosti exportu. Na jednotlivé sektory měl vstup do EU odlišný dopad. Celkově se nepodařilo zastavit trvalý pokles podílu zemědělské produkce na celkovém HDP a na zaměstnanosti. Česko se postupně přizpůsobilo systému tržní regulace v EU (například kvóty pro pěstování některých plodin, či produkci mléka nebo zákaz podpory vysazování nových vinic). To způsobilo změny

v komoditní skladbě. Významně se proměnilo především české cukrovarnictví. Při reformě společné organizace trhu s cukrem přišla ČR o 22,5 % kvóty cukru, a úměrně s tím se snížila výroba cukru a plocha řepy. Obchod se zeměmi EU tvoří drtivou většinu mezinárodní obchodní výměny ČR a společný trh EU rozhodujícím způsobem ovlivňuje národní trh v ČR. Vstupem do EU se český zemědělský sektor vystavil přímé konkurenci z dalších 26 států. Podmínky pro hospodaření, včetně podpor z rozpočtu EU a z národních rozpočtů se však v jednotlivých členských státech liší. Podmínky vyjednané před vstupem deseti nových členských států v roce 2004 znevýhodňují jejich zemědělce oproti farmářům v tzv. „starých členských státech“. Zemědělci „v nových členských státech“ obdrželi v prvním roce svého členství pouze 25 % přímých plateb oproti „starým členským státům.“ Výše dotací je postupně navyšována. Tyto rozdíly trvaly do roku 2013, kdy se platby srovnaly. Nové členské státy mohly z vlastních zdrojů dorovnávat přímé platby tzv. národními doplňkovými platbami, nazývanými také top-up. Vlády mohou navýšit platby o 30 % nad hodnotu pro daný rok, nemohou ale převýšit 100 %.

Graf č. 1 Podíl přímých plateb a doplňkových plateb v ČR 2004 - 2013

Zdroj: Evropská komise, 2014

3.7 ZÁVISLOST NA DOTACÍCH A NESPRÁVNÉ PŘEROZDĚLOVÁNÍ NA NÁRODNÍ ÚROVNI

Zemědělské podniky v České republice a potažmo i potravinářský průmysl /ekonomickým prosakováním agrárních dotací/ vykazují stále větší závislost sektoru na dotacích a jejich nevhodném cílení, které bylo v podmínkách ČR zejména po přistoupení k EU zvoleno a aplikováno. Hlavním zdrojem nerovnovážného vývoje jednotlivých odvětví je způsob přerozdělování prostředků v rámci ČR, který na jedné straně překompenzovává některé

velmi jednoduché formy vysoce rentabilní produkce a na druhé straně nemotivuje k sofistikovanější, pracovně i technologicky náročnější produkci s tvorbou vyšší přidané hodnoty. Analýzy stavu sektoru i výhled rentability hlavních komodit po roce 2013 prokazují, že pouhé setrvání na současné podobě přerozdělování agrárních dotací by znamenalo neefektivní vynakládání veřejných prostředků na oblasti, které budou samy tržně životaschopné, a jejich nevyužití ve prospěch odvětví, která potřebují zásadní stimuly /např. živočišná produkce s vazbou na zaměstnanost/ bez vytvoření žádoucího tlaku na proefektivnostní a strukturální změny sektoru.

4 DOTAČNÍ SYSTÉM V EVROPSKÉ UNII A ČR

Vstup České republiky do Evropské unie znamenal pro podniky působící v oblasti zemědělství významnou změnu ekonomického prostředí, včetně hlavních nástrojů a mechanismů sloužících ke stabilizaci odvětví. Cílem Společné zemědělské politiky EU je především konkurenceschopnější a na spotřebitele více orientované zemědělství. Avšak současná podoba reformované Společné zemědělské politiky stále více upouští od podpor poskytovaných na produkci a na výrobek a větší důraz klade na ochranu životního prostředí, na tvorbu a údržbu krajiny, bezpečnost potravin a welfare zvířat. (Svobodová, 2009).

Ke komplexním nástrojům regulace zemědělského trhu patří zejména přímé platby, intervenční opatření (nákup, prodej, podpora soukromého skladování), kvótní systémy, vývozní a dovozní licence, vývozní subvence a strukturální prostředky. (Svobodová, 2009).

4.1 VZNIK SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

Společná zemědělská politika je nejstarší politikou Evropských společenství. Římská smlouva z roku 1957 (s platností od roku 1958) stanovila pro zemědělství několik základních cílů, které byly potvrzeny i Lisabonskou smlouvou.

Konkrétně jde o tyto cíle (článek 33 bývalý článek 39) Smlouvy o založení Evropského společenství:

1. zvýšení produktivity v zemědělství,
2. zajištění odpovídající životní úrovně zemědělců a to především příjmů osob pracujících v zemědělství,
3. stabilizace trhů,
4. zajištění plynulého zásobování,
5. dostupnost cenově přijatelných potravin pro obyvatelstvo.

Z cílů Společné zemědělské politiky uvedených v Římských smlouvách byly odvozeny její tři základní principy (Kyslíková, 2004)

1. Princip jednotného trhu

2. Princip preference společenství
3. Princip finanční solidarity

4.2 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EU

Společná zemědělská politika Evropské unie nepředstavuje vzdálené politické heslo pro zemědělce, ale realitu, která má závažný dopad jak na současný, tak i na budoucí hospodaření každého zemědělského podniku. V letech 2007 – 2013 žila Česká republika v systému, který byl definován přístupovou smlouvou České republiky k Evropské unii. Dle Fajmona (2010) byla přístupová smlouva špatně dojednána vládou České republiky pod vedením Zemanovou a Špidlovou ČSSD. Právě díky nim a tlaku Francie dostaly nové členské státy desetileté přechodné období pro zemědělské dotace. První rok tak dostal český zemědělec pouze 25% toho, co zemědělec ve Francii nebo v ostatních státech původní EU-15.

4.3 REFORMY SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

Společná zemědělská politika prošla v průběhu své existence pěti velkými reformami, dále budou popsány hlavní legislativní změny pro programovací období 2007 – 2013.

Snahy o změny Společné zemědělské politiky probíhaly v podstatě již od jejího počátku. Autoři reforem se vždy snažili zlepšit určitou část politiky, nebo přímo celou politiku nasměrovat jiným cílům. Hlavními důvody pro reformní snahy byly zejména akcelerace růstu produkce, s tím související tvorba přebytků a nutnost jejich výkupu a skladování v intervenčních skladech, což zvyšovalo výdaje na tuto politiku, dále intenzifikace zemědělství, negativně ovlivňující životní prostředí a celková finanční nákladnost Společné zemědělské politiky. Všechny tyto důvody byly a stále jsou hlavními body kritiky Společné zemědělské politiky. (Baráková, 2010).

V oblasti Společné zemědělské politiky představovaly nejdůležitější události roku 2008 návrhy střednědobé revize fungování reformy SZP s názvem Health Check. Diskuze o střednědobé revizi SZP probíhala na půdě jednotlivých institucí EU od listopadu 2007, kdy Komise představila Radě a Evropskému parlamentu sdělení s názvem „Příprava na kontrolu stavu reformy Společné zemědělské politiky.“ Do určité míry byla revize

fungování SZP předjímana již revizní klauzulí finanční perspektivy pro období 2007 – 2013. V zemědělském výboru Evropského parlamentu bylo sdělení Komise projednááno od ledna 2008 a pozice byla formulována v návrhu zprávy Lutze Goepela (Německo) o kontrole stavu SZP. Usnesení o kontrole stavu SZP přijalo plénum Evropského Parlamentu 12. března 2008. Goepelova zpráva obsahovala několik kritických poznámek k návrhům Komise, jež odrážely i potřeby nových členských států (zejména vůči navrhované degresivitě přímých plateb – snižování přímých plateb v závislosti na velikosti zemědělských podniků; zvyšování povinné modulace – přesunu finančních prostředků z přímých plateb do podpory rozvoje venkova; odložení přechodu nových členských států z režimu přímých plateb formou platby na hektar SAPS (Single Area Payment Scheme) na formu jednotné platby na farmu SPS (Single Payment Scheme) až do vyrovnání výše přímých plateb se staršími členskými státy v roce 2013). Dne 20. května 2008 zveřejnila Komise formou jediného legislativního dokumentu balík čtyř legislativních návrhů změn:

1. Návrh nařízení Rady, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor pro zemědělce v rámci Společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce – zaměřen na mechanismy financování SZP prostřednictvím režimů přímých podpor – zvýšení povinné modulace, minimální stropy a netto stropy pro přímé platby, budoucnost SAPS, cross-compliance, apod.;
2. Návrh nařízení Rady o úpravách ve Společné zemědělské politice prostřednictvím změn nařízení (ES) č. 320/2006, nařízení (ES) č. 1234/2007, nařízení (ES) č. 3/2008 a nařízení (ES) č. [...] /2008 – změny v oblasti jednotné společné organizace trhu (SOT) – intervence, zrušení vynětí půdy z produkce (set – aside), ukončení mléčných kvót v roce 2015, apod.;
3. Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) – přehodnocení stávajícího nařízení o fondu rozvoje venkova z roku 2005 a doplnění nové priority (klimatické změny, podpora obnovitelných zdrojů energie, vodní hospodářství a chování biologické rozmanitosti);
4. Návrh rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007 – 2013) – návrh změn strategických směrů Společenství pro rozvoj venkova na programové období 2007 – 2013 pod vlivem čtyř nových priorit. (Krutílek, Kuchyňková, Frízlová, 2009).

Navzdory tomu, že klíčovým aktérem legislativního procesu byla vzhledem k platnému primárnímu právu Rada ministrů (Evropský parlament byl pouze konzultován), připravili poslanci k revizi reformy SZP – v podobě čtyř zpráv Luise Manuela Capoulase Santose (Portugalsko) – několik stovek pozměňovacích návrhů. Snaha francouzského předsednictví dokončit legislativní proces ještě v roce 2008 byla nakonec korunována úspěchem. V listopadu 2008 dospěla k politické shodě ve věci Health Check Rada a o den později schválil také Evropský parlament. Byla potvrzena skutečnost, že se nejedná o žádnou fundamentální změnu principů fungování SZP; i řešení finančních otázek bylo odloženo až na období po roce 2013. K nejdůležitějším výsledkům legislativního procesu náleží:

- zmírnění nejkontroverznějšího návrhu, který se týkal redukce přímých plateb pomocí navýšení povinné modulace v závislosti na velikosti podniku;
- zrušení některých plateb, které nebyly zcela odděleny od produkce (decoupling), a jejich integrace do systému SPS – např. podpory pro některé plodiny pěstované na orné půdě, chmel, len, konopí na vlákno, bramborový škrob;
- prodloužení období pro přechod z aplikace režimu jednotné platby na plochu (SAPS) na režim jednotné platby na farmu (SPS) pro nové členské státy do roku 2013, kdy se má vyrovnat úroveň přímých plateb poskytovaných z rozpočtu Společenství mezi EU – 15 a EU – 10;
- postupné odstranění kvót na mléko a mléčné výrobky (do roku 2015);
- zrušení principu set-aside (povinné vyjímání části půdy z produkce jako podmínka plateb SPS);
- zrušení hektarové podpory pěstování energetických plodin určených k výrobě tzv. biopaliv první generace;
- nové priority politiky rozvoje venkova. (Krutílek, Kuchyňková, Frízlová, 2009).

4.4 FINANCOVÁNÍ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

Společná zemědělská politika je financována ze zdrojů evropského rozpočtu. K tomuto účelu byl v roce 1962 vytvořen zvláštní fond – Evropský zemědělský záruční a orientační fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF). Financování Společné zemědělské politiky z EAGGF bylo realizováno od roku 1970 až do roku 2006. Prostřednictvím fondu měla být podněcována zemědělská výroba, měla být zajištěna podpora cen a zemědělcům měly být garantovány stabilní příjmy. (Fojtíková, 2008).

Do roku 2007 se rozpočtová politika Evropské unie v oblasti zemědělství v základních bodech řídila podle finanční perspektivy zvané Agenda 2000, která byla v platnosti v letech 2000 – 2006. V roce 2002 byla modifikována s platností od roku 2004 s ohledem na východní rozšíření. Výdaje na zemědělství podle ní pravidelně pokrývaly přibližně 45% rozpočtu Evropské unie. Dle Fajmona (2010) pak požadavky starších členů Evropské unie (zejména “zemědělských” zemí v čele s Francií) aby byly zachovány jejich příjmy v tomto sektoru, vedly k tomu, že desítka nových členských států podle dohod z Kodaně v roce 2002, které posloužily jako základ přístupových smluv, obdržela v prvním roce členství jen 25% přímých plateb poskytovaných v Evropské unii. Do roku 2006 docházelo k jejich navyšování každoročně o 5%. Noví členové mohli v letech 2004 – 2006 dorovnávat tento nepoměr z vlastních zdrojů (resp. buďto ze státního rozpočtu, nebo z prostředků, které získávali od Evropské unie na rozvoj venkova o dalších 30 procentních bodů. Česká republika může dle vyjednaných podmínek u obilí a bramborového škrobu dorovnávat na 50 – 100% úrovně Evropské unie.

Od roku 2007 probíhá financování Společné zemědělské politiky prostřednictvím dvou nově vytvořených fondů, z nichž každý je zaměřen na financování jednoho ze dvou pilířů Společné zemědělské politiky. Jedná se o tyto fondy:

Evropský zemědělský záruční fond (European Agricultural Guarantee Fund, EAGF), pro tzv. I. pilíř Společné zemědělské politiky, tedy platby spojené s podporou zemědělské produkce.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) pro tzv. II pilíř Společné zemědělské politiky, tedy podpora neprodukční dimenze evropského zemědělství a ekologických aktivit, sociální rozměr a rozvoj venkova včetně oblastí nesouvisejících bezprostředně se zemědělstvím. (Fojtíková, 2008).

4.5 DOPADY DOTACÍ NA ZEMĚDĚLSKÉ PODNIKY A ZEMĚDĚLSKOU VÝROBU V ČR

Česká zemědělská politika se pohybuje nejen v obecném rámci SZP EU, ale odráží vývojová specifika ČR. „Úspěšná“ kolektivizace má za následek, že převažují velcí producenti (na rozdíl např. od Polska) nad tzv. rodinnými farmami (typické pro řadu zemí EU), kterým nahrává současný systém podpor SZP. Následná industrializace a modernizace daly zemědělské výrobě poměrně vysokou efektivitu a podílejí se do určité míry i na její konkurenceschopnosti, kterou prokázalo otevření tržních bariér v 90. letech. Nelze se proto příliš divit určitému rozčarování producentů nad SZP působící často v protichůdném směru. (Binec, Svobodová, 2009).

V úvodu Konceptce agrární politiky ČR 2004–13 (2004) je uvedeno, že konceptce je „v souladu s celosvětovými a evropskými trendy a s naléhavostí domácích problémů konceptce reaguje na potřebu odstartování zásadní přeorientace zemědělské politiky ČR. Jde o podstatné posílení environmentálních, sociálních a ekonomických principů trvale udržitelného českého zemědělství, při zohlednění jeho specifických podmínek a problémů jako důsledků dlouhodobě uplatňované zemědělské politiky více zaměřené na podporu velkovýrobního industriálního zemědělství a jeho sociální stability. Konkurenceschopnost českého zemědělství při pokračující globalizaci je koncepčně stimulována do produkce, která zohledňuje stále sílící požadavky spotřebitelů na bezpečnost potravin a na environmentální a k pohodě zvířat přihlížející způsoby výroby. Konceptce zároveň vytváří předpoklady, aby se zemědělství stalo integrální součástí a páteří rozvoje venkovských oblastí a zlepšování kvality života venkovské populace, včetně podmínek pro diverzifikaci činností zemědělských podniků podle místních podmínek.“

V březnu 2008 byly představeny základní body reformy české zemědělské politiky. V programovém prohlášení vlády je jako hlavní motto uvedeno: „Vláda bude usilovat o vyvážený rozvoj venkova s cílem podpory zaměstnanosti a podnikání, zejména s využitím evropských fondů. Využije plně svých možností k podpoře života mladých lidí na venkově a použije finanční nástroje k urychlení generační výměny v zemědělství.“ Základním pilířem této reformy jsou čtyři body, přičemž tři z nich jsou vytvořeny plně v souladu s SZP EU, v jejichž mezích a nařízeních se musí tato zemědělská politika pohybovat:

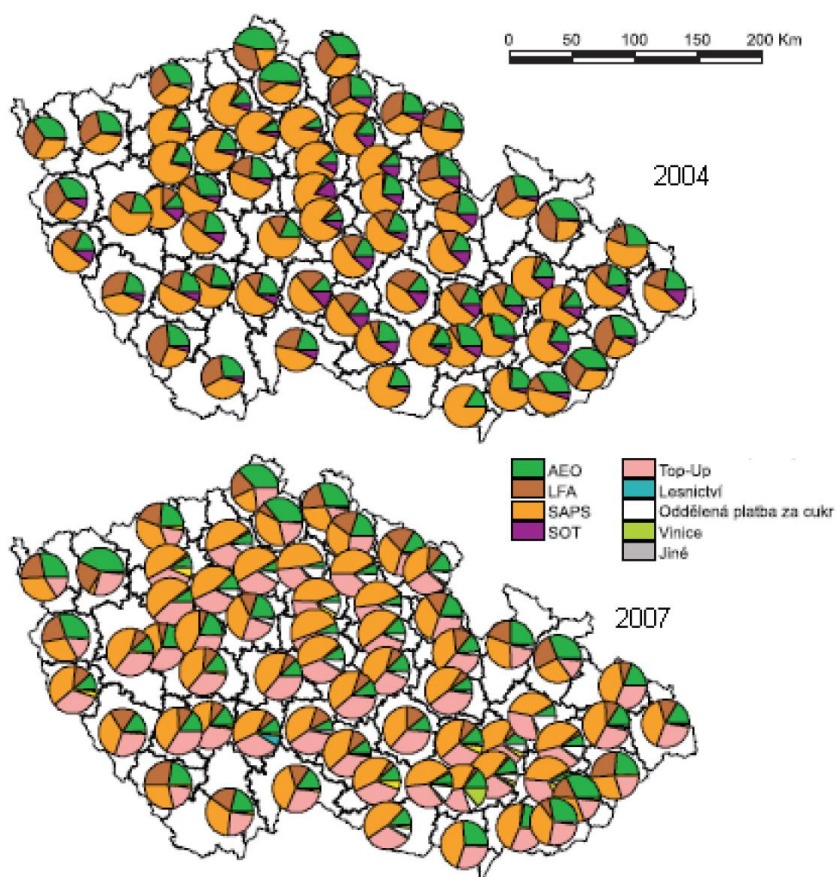
Zvýšení kvality života na venkově, péče o krajinu a kvalitní potraviny (např. podpoření produkce typických českých a moravských potravin a biopotravin, podpora zemědělských technologií snižující klimatická rizika apod.). (Bíneck, Svobodová, 2009).

Zemědělci již nedostávají peníze jenom na to, aby produkovali potraviny. Ohodnocena je jejich produkce veřejných statků, jako je údržba krajiny a ochrana životního prostředí. Na rozdíl od uplynulých let, kdy platilo, že čím více zemědělec vyprodukoval, tím větší získal subvence, se nyní drtivá část finanční pomoci zemědělcům vyplácí bez ohledu na to, kolik vyprodukují - tzv. kompenzační platby. Podle nových pravidel zemědělci nadále dostávají přímé platby, aby měli zajištěné stabilní příjmy, ty však již nejsou závislé na objemu produkce. Za ty lze považovat platby SAPS (jednotná platba na plochu), platby na hospodaření v méně příznivých oblastech (LFA) a platby v rámci agroenvironmentálních opatření (AEO). Poměrně odlišnou povahu má doplňková platba tzv. TOP-UP, zaměřená na podporu znevýhodněných komodit a další platby v soustavě národní pomoci (state aid; platby a tituly z PGRLF). (Věžník, Konečný, Svobodová, 2008-2011).

Zemědělci musejí respektovat normy na ochranu životního prostředí, zajištění bezpečnosti potravin, rostlinolékařské normy a normy na zachování dobrých životních podmínek zvířat tzv. welfare. Výroba musí vyhovovat legislativním opatřením v oblasti rostlinné i živočišné výroby, čímž má dojít ke splnění požadavku na tzv. crosscompliance. Jde o to, aby zemědělská výroba napříč všemi členskými státy splňovala zhruba stejné kvalitativní či environmentální standardy, zakotvené v současnosti v 19 základních legislativních předpisech. Regionální diferenciaci přímých plateb v jednotlivých okresech ČR resp. sjednocených okresů dle potřeb SZIF a jejich dynamiku změn ukazuje obrázek č. 2. Nejvyužívanější a nejvýznamnější platbou byla, jak v roce 2004, tak v roce 2007 jednotná platba na plochu (SAPS), která některé další platby podmiňuje. Zejména v zemědělsky vysoce produkčních oblastech je její význam vysoký, neboť zemědělské subjekty hospodařící v těchto oblastech nemohou žádat o LFA platby a v menší míře žádají o platby na agroenvironmentální opatření. Naopak vyšší podíl LFA plateb a plateb na AEO na celkovém objemu získaných finančních prostředků dlouhodobě vykazují zejména oblasti s nepříliš vhodnými podmínkami pro zemědělskou výrobu tj. především horské oblasti (Jesenicko, Beskydsko, Šumava, Krušnohoří, Krkonoše). V důsledku vyšší heterogenizace plateb v roce 2007 lze nalézt i některé platby, které se v roce 2004 neuplatňovaly: např.

oddělená platba za cukr (Haná, Jižní Morava, Polabí), platba na vinice či lesnictví. Národní doplňková platba TOP-UP není pro rok 2004 znázorněna, neboť adekvátní data nebyla k dispozici. Nicméně na příkladu roku 2007 lze analyzovat důležitost této platby pro zemědělské subjekty, přičemž její přibližný podíl činil 15 – 30 % finančních prostředků ze jmenovaných plateb. (Věžník, Konečný, Svobodová, 2008-2011).

Obrázek č. 2 Srovnání podílu jednotlivých typů přímých plateb v okresech ČR v letech 2004 a 2007

Zdroj: Registr příjemců dotací SZIF, 2007

Významné možnosti zemědělců směrem k získání finančních prostředků na zlepšení konkurenceschopnosti jejich činnosti a respektování přísnějších norem ochrany životního prostředí představují programy zaměřené na investiční projekty zemědělského sektoru. Od roku 2002 mohli zemědělci pro tyto účely postupně využít program SAPARD, následně Operační program rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství a v současné době některé dotační tituly v rámci Programu rozvoje venkova ČR uplatňující se do roku 2013.

Dostatek finančních prostředků a podpor přicházejících od roku 2004 do zemědělského sektoru z EU a českých zdrojů učinil zemědělství perspektivnějším a umožnil zemědělským subjektům vymanit se z neúspěšných hospodářských výsledků v období transformace zemědělství. Z tohoto důvodu mohou zemědělské podniky modernizovat své zázemí, ať již investicemi do budov a zemědělských objektů, tak do zemědělské techniky a zaměstnanců prostřednictvím využití finanční podpory z účelových program zaměřených na investice, jako byly programy SAPARD, OP Zemědělství a současný PRV. Stále se zvedající přímé platby (SAPS, TOP-UP, LFA, AEO) vytvářejí v zemědělském sektoru určitou stabilitu a umožňují některým zemědělcům hospodařit v zemědělsky méně příznivých oblastech, kde by jinak nebylo zemědělské hospodaření rentabilní. Tímto způsobem jsou kompenzováni zemědělci vytvářející veřejné statky a služby. (Věžník, Konečný, Svobodová, 2008-2011).

Z čistě finančního pohledu posilují dotace hospodaření. Zatímco problematika přidělování a posílení hospodaření uživatelského subjektu je provázena neustále značným zájmem institucí a veřejnosti, méně pozornosti se dostává části dotace vracející se především do státního rozpočtu zpět v podobě uhrazených daní, vyplývajících z pořízení majetku a služeb z dotací. Část z dotací (byť méně významná) se vrací přímo i do rozpočtu EU prostřednictvím přerozdělení DPH. (Pšenčík, Kouřilová, Sedláček, 2010).

V některých případech pak při sledování toku dotací představuje určitý filtr ovlivňující jejich faktickou výši i vývoj směnných vztahů u dotací přerozdělovaných přes EU fondy, ale i vyvolané výdaje podniků na realizaci pravidel podmiňujících získání dotací, dále na poradní orgány, kontroly a další. (Pšenčík, Kouřilová, Sedláček, 2010).

4.6 DOTAČNÍ POLITIKA ZEMĚDĚLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ

Z pohledu časového lze dotační politiku v ČR rozdělit do následujících 4 kapitol.

4.6.1 Od roku 1989 – do roku 2004

Česká republika mohla před vstupem žádat o dotace ze dvou zdrojů. Jednalo se o národní podpory a předvstupní programy EU. Dotace do zemědělství z národních podpor pro toto období stojí na třech základních pilířích. Jsou to programy Ministerstva zemědělství,

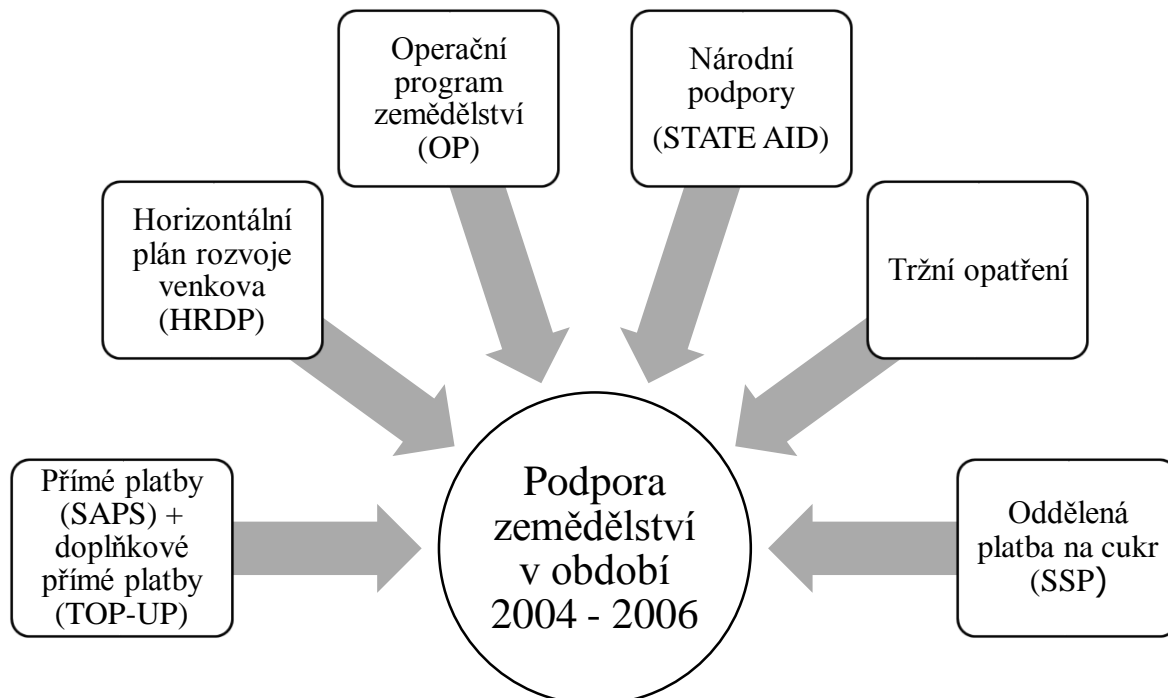
především přímé platby např. platby na krávy bez tržní produkce mléka, set aside a platby na údržbu krajiny dle nařízení vlády č. 505/2000 Sb. a následné novelizace tohoto nařízení, dále tzv. „zásady“ a podpory z PGRLF. Vše zastřešoval zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon lze považovat za základ pro tvorbu dotační politiky do zemědělství, jelikož upravoval rámec pro poskytování podpor do zemědělství a vymezoval podpory mimoprodukčních funkcí a pomoc méně příznivým oblastem. Dle tohoto zákona (č. 252/1997 Sb.) se pod pojmem mimoprodukční skrývá takový způsob hospodaření, který není zaměřen pouze na produkci potravin, ale také na ochranu životního prostředí atd.. Podstata tohoto zákona mimo jiné spočívala ve vytvoření institucionálních podmínek a sblížení stávajících nástrojů dotační politiky pro resort zemědělství s cílem zajistit plynulý přechod ke Společné zemědělské politice uplatňované v EU. Předvstupní programy EU se dělily na dvě kategorie a to na program SAPARD a PHARE. Cílem programu SAPARD bylo přispět k zavádění práva EU v oblasti Společné zemědělské politiky a řešit prioritní a specifické problémy spojené s trvale udržitelnými změnami v sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí pro přístup do EU. Podpora v rámci programu SAPARD v ČR byla určena zvláště těm zemědělcům, kteří přijali zemědělsko-ekologický (agro-environmentální) závazek na nejméně roční, pokud možno pětileté období přičemž by tito zemědělci po vstupu ČR do EU pokračovali v rámci agro-environmentálního opatření HRDP. Program SAPARD se totiž po začlenění ČR do EU stává pro ČR nedosažitelný. (Svitáková, 2011).

4.6.2 Od roku 2004 do roku 2006

Dotace do zemědělství v EU jsou odvozeny od cílů Společné zemědělské politiky, a proto je i pro systém dotací v ČR po jejím začlenění do EU tato politika stěžejní. Prvotní změnu zaznamenala legislativa. Byl přijat zákon č. 128/2003 Sb., kterým se změnil zákon č. 256/2000 Sb. o Státním zemědělském intervenčním fondu a zákon č. 252/1997 Sb. o zemědělství. Podle novely jsou poskytovány dotace ze dvou oblastí a to z národních zdrojů (od Ministerstva zemědělství) a z evropských zdrojů (z Evropských společenství). Z Evropských zdrojů je platba prováděná prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu, který se stal platební agenturou. (Svitáková, 2011).

System podpor po vstupu do EU zobrazuje obrázek č. 3.

Obrázek č. 3 Dotace v letech 2004 – 2006

Zdroj: Vlastní zpracování, 2015

Přímé platby

Významnou složkou podpor do českého zemědělství jsou od roku 2004, tj. po vstupu ČR do EU, přímé platby poskytované na hektar obhospodařované zemědělské půdy či na stav chovaných zvířat. Do oblasti přímých plateb patří tři základní typy podpor (Fajmon a kol., 2006):

- základní jednotná platba na plochu (SAPS)
- doplňková platba k platbě na plochu (Top-Up)
- podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními (LFA)

Programový dokument Horizontální plán rozvoje venkova ČR na období 2004-2006

(HRDP) má za cíl zejména ochranu a podporu vysoké hodnoty přírody a udržitelného zemědělství, které dodržuje environmentální požadavky, zachování a podporu zemědělských systémů s nízkými vstupními náklady, ochranu a zlepšování přirozeného prostředí, hygienických podmínek a podmínek spokojené existence zvířat, zachování a posílení životaschopné sociální struktury ve venkovských oblastech.

Tyto cíle je možné shrnout pod jeden hlavní cíl: „Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů“, který je prioritou HRDP. Pro dosažení tohoto cíle byla schválena následující opatření, která jsou zpracována s odvoláním na příslušné kapitoly a články nařízení Rady (ES) č. 1257/1999:

- Předčasné ukončení zemědělské činnosti (PUZČ);
- Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními;
- Agroenvironmentální opatření (AEO);
- Lesnictví;
- Zakládání skupin výrobců (ZSV);
- Technická pomoc.

Z programového dokumentu HRDP byla implementována čtyři opatření z nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 a dvě opatření pro nové členské státy dle Přístupové smlouvy. V období 2004-2006 bylo skutečně realizováno pět opatření, a to: opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, opatření Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními, Agroenvironmentální opatření, opatření Lesnictví a opatření Zakládání skupin výrobců.

Opatření Technická pomoc bylo realizováno pouze na národní úrovni a z národních zdrojů. V souladu s nařízením Komise (ES) č. 447/2004 a provedenou změnou PD HRDP v roce 2005, bylo možné financovat přezávazkované projekty programu SAPARD v rámci programu HRDP.

Operační program zemědělství

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství byl programový dokument, který specifikoval opatření spolufinancovaná z orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF) a opatření spolufinancované z Finančního nástroje pro podporu rybolovu (FIFG). Pokrýval oblasti České republiky spadající pod Cíl 1 (tj. území ČR kromě hl. města Prahy). Účelem zpracování OP Zemědělství byla podpora zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů, podpora lesního a vodního hospodářství a zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova. Cílem OP Zemědělství byla podpora trvalého hospodářského růstu i růstu kvality života obyvatel, založená zejména na zvyšování konkurenceschopnosti odvětví, zajištění zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů, snižování rozdílů v sociálních podmínkách, zachování kulturní krajiny, ochraně a

zlepšování životního prostředí. Poskytování finanční pomoci z OP Zemědělství 2004 – 2006 bylo ukončeno k 31.12.2008.

Národní podpory

Mezi národní podpory patřily podpůrné programy ministerstva zemědělství a podpory z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu. Podpůrné programy jsou účelové programy, které sloužily k podpoře restrukturalizace a zvýšení konkurenceschopnosti českého agrárního sektoru již před vstupem ČR do EU pod zkráceným názvem Zásady. Některé z nich byly zrušeny dnem vstupu do Evropské unie, ostatní, které jsou kompatibilní s legislativou Unie, jsou zachovány pod názvem Podpůrné programy. Hlavní činností Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF) je poskytování podpor ve formě dotací a částí úroků z úvěrů a garancí části jistiny úvěru na ekonomicky návratné podnikatelské záměry subjektů z resortu zemědělství. Podpory tímto fondem pokračují i po našem vstupu do EU, výjimkou je program na podporu provozních úvěrů, protože tento typ podpory unijní legislativa neumožňuje. (Svitáková, 2011).

Společná organizace trhu

SOT naplňuje jednu z hlavních zásad SZP EU a to vytváření trhu pro zemědělské produkty při společných cenách a zvýhodnění produkce v zemích EU oproti vnější konkurenci. Hlavními opatřeními spadajícími do SOT byly:

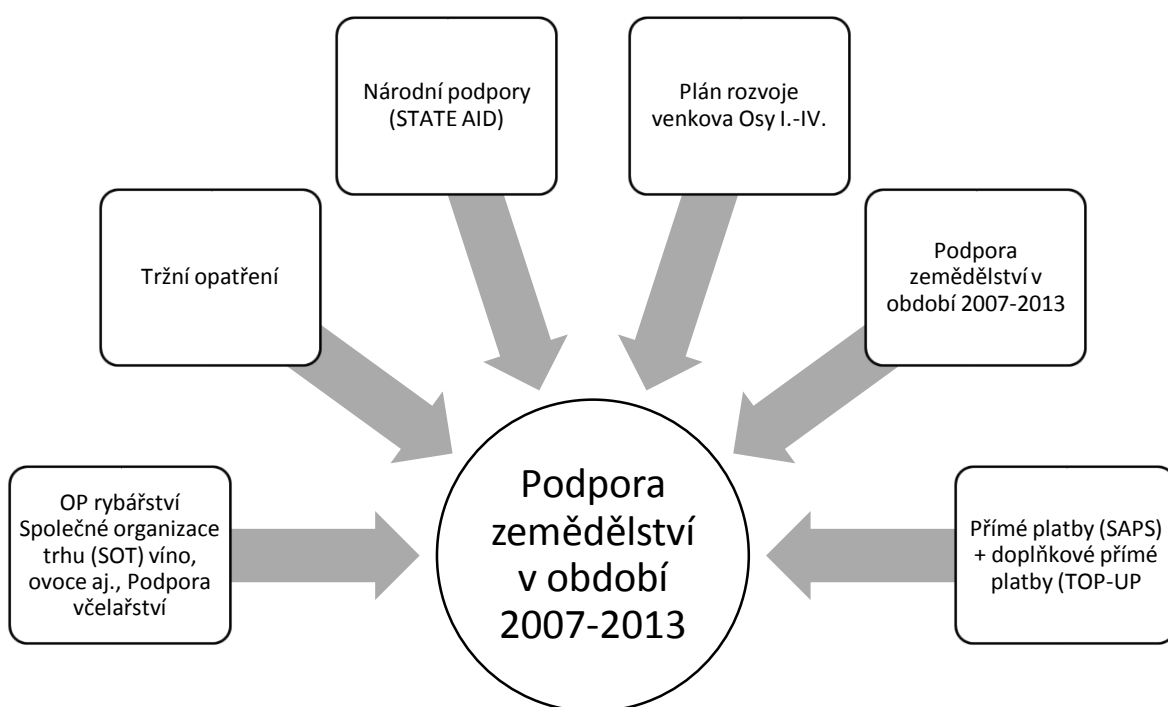
- Kvótní systémy (pro mléko, cukr, bramborový škrob atd.) jsou jistá omezení nadprodukce. Zároveň v rámci stanovených kvót poskytují výrobcům garantovaný odbyt a finanční jistoty jako finanční podpory.
- Intervenční nákupy a podpora soukromého skladování (pro obiloviny, mléčné výrobky, maso, víno, ovoce a zeleninu) znamenají poskytnutí producentům určité finanční jistoty v případě nerovnováhy na trhu. Novým trendem je vytváření jisté bezpečnostní sítě (safety net), kdy se intervenční mechanismus spouští při dramatickém vývoji na zemědělském trhu např. poklesu poptávky po hovězím mase při BSE.
- Vývozní subvence, dovozní a vývozní licence na zemědělské výrobky a potraviny. Vývozní subvence umožňují jistou konkurenceschopnost zemědělských produktů z EU na světových trzích, protože světové ceny bývají často nižší, než jsou ceny v EU. Vývozní

subvence bývají často spojovány s vývozní licencí, což znamená nejen právo, ale také povinnost zboží ve stanovené době, kvalitě a množství skutečně vyvést. (Svitáková, 2011).

4.6.3 Období od roku 2007 do roku 2013

V programovacím období od roku 2007 do roku 2013 je zařazeno více podpor, které jsou schématicky znázorněny na obrázku č. 4.

Obrázek č. 4 Přehled podpor v programovacím období 2007 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Přímé platby

Mají zajistit zemědělcům dostatečný příjem při snižování ostatních regulačních opatření. Podmínkou získání přímých plateb je dodržování zásady s názvem: „cross-compliance“ (křížový soulad), která byla zavedena reformou z r. 2003. V praxi jde o to, že čerpání plateb je podmíněno ochranou životního prostředí, péčí o zvířata nebo například respektováním požadavků na kvalitu a nezávadnost potravin.

Přímé platby vázané k produkci (Single Payment Scheme) mohou způsobovat také negativní důsledky v podobě nadprodukce. Intenzivní způsob hospodaření se může rovněž ukázat nešetrným k životnímu prostředí, když bude kladen důraz na kvantitu, nikoliv na kvalitu zemědělské produkce.

Přímé platby vázané k zemědělské ploše (Single Area Payment Scheme) zavedené reformou z roku 2003 nemotivují zemědělce ke zvyšování produkce, jsou šetrné k životnímu prostředí a tedy i větší bezpečnosti potravin, umožňují zemědělcům větší svobodu výběru plodin, stejná podpora na cokoli.

- Jednotná platba na plochu (SAPS Single Area Payment Scheme neboli jednotná platba na plochu/na hektar) využívají nové členské země, které přistoupily v roce 2004 a 2007, SAPS ve formě jednotné platby na hektar se stanovují jednou ročně výpočtem podle tohoto vzorce:

Roční finanční rámec daného státu

Zemědělská plocha daného státu k 30.6. 2003

Postupně docházelo k procentuálnímu navyšování finančního rámce až na úroveň původní patnáctky, schématicky znázorněno v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 Vývoj SAPS

Sazba na ha zemědělské půdy	Kč/ha		
2004	1830,4	25%	
2005	2110,7	30%	
2006	2517,8	35%	
2007	2791,5	40%	
2008	3072,7	50%	
2009	3710,0	60%	
2010	4060,8	70%	
2011	4686,8	80%	
2012	5387,3	90%	
2013	6068,88	95%	úroveň EU - 15

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

- Oddělená platba za cukr (SSP)

Od 1. července 2006 byla v celé Evropské unii zavedena nová reformovaná organizace trhů v odvětví cukru. V rámci reformních opatření došlo také k postupnému výraznému snižování minimální ceny cukrové řepy určené k výrobě kvótovaného cukru. Aby dotčeným pěstitelům byla nahrazena ztráta příjmů spojená se snížením garantované ceny cukrové řepy, rozhodlo se v orgánech Evropské unie o zavedení kompenzačních opatření, mezi která patří zejména tzv. oddělená platba za cukr (dále jen „cukerní platba“). Tato cukerní platba představuje typ přímé platby (dotace) poskytované pěstitelům cukrové řepy v nových členských zemích z prostředků Evropské unie. Celkový objem poskytovaných finančních prostředků pro jednotlivé členské země určuje Evropská unie, zatímco způsob jejich rozdělování si členský stát stanovuje sám.

- Zvláštní podpora na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (Dojnice)

Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (Dojnice) je vyplácena žadateli na celkový počet VDJ stanovený podle počtu dojnic, které žadatel chová na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vedené podle plemenářského zákona ke dni 31. března kalendářního roku. Platba je poskytnuta žadateli, jehož podíl příjmů/výnosů z prodeje mléka na celkových příjmech/výnosech ze zemědělské výroby za předcházející kalendářní rok činí alespoň 15 %. Tato platba je plně hrazena z prostředků EU.

- Podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními LFA

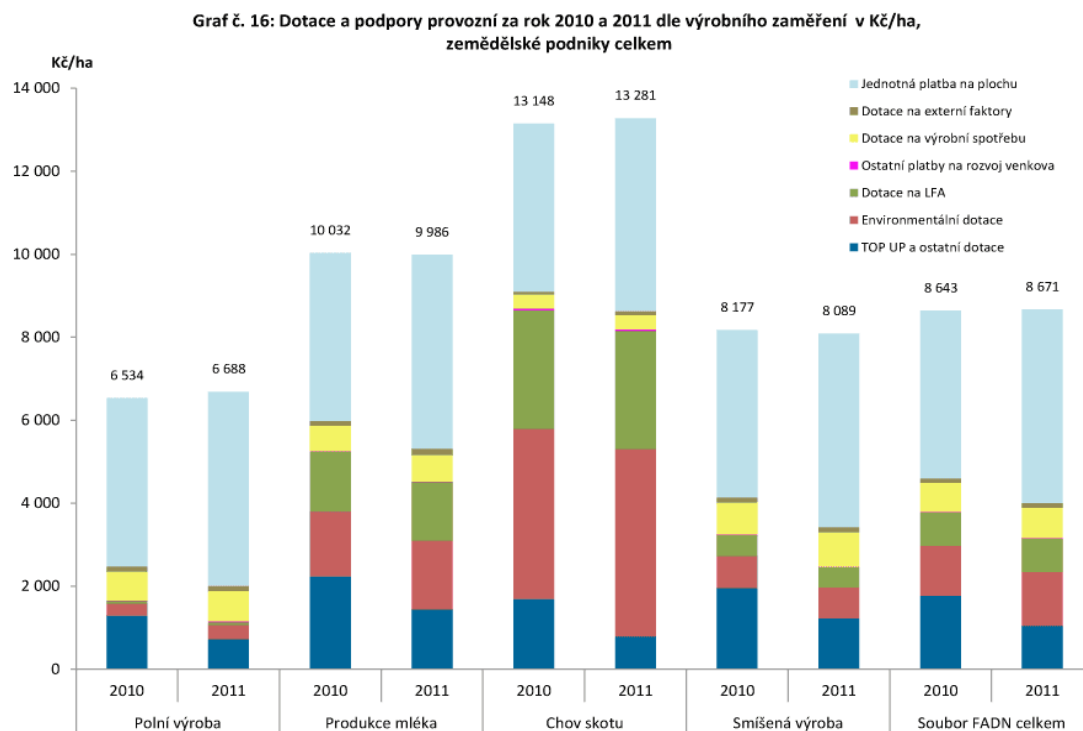
Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů. Podpora má formu vyrovnávacího příspěvku na hektar travního porostu kompenzujícího z 100% újmu v hospodaření v daném typu méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními. Je stanovena základní průměrná výše vyrovnávacího příspěvku poskytovaného na hektar travního porostu pro každou méně příznivou oblast. V rámci těchto oblastí je vyrovnávací příspěvek dále diferencován.

- Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)

- Platba v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě

- Oddělená platba na rajčata (STP)
  - Zvláštní podpora na tele masného typu
  - Zvláštní podpora na bahnice, popř. kozy, pasené na travních porostech
  - Zvláštní podpora na brambory pro výrobu škrobu
  - Zvláštní podpora na chmel
- Národní doplňkové platby (Top-Up) k přímým podporám jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR a slouží k dorovnání vybraných komodit, které byly zjednodušením plateb v systému jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS) znevýhodněny oproti plnému systému přímých podpor v původních, tzv. starých zemích EU. Top-Up jsou platby poskytované k jednotné platbě na plochu (SAPS) a jsou upraveny nařízením vlády č. 112/2008 Sb. Žadatel je shodný s žadatelem o platbu SAPS. Všeobecné podmínky pro poskytnutí platby Top-Up jsou shodné s podmínkami pro platbu SAPS. Pokud nebude žadateli přiznána platba SAPS, nemá nárok ani na platbu Top-Up.

Graf č. 2 Dotace a podpory provozní za rok 2010 a 2011 dle výrobního zaměření v Kč/ha, zemědělské podniky celkem

Zdroj: FADN, 2012

Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova, který zajišťuje působení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, blíže specifikuje v souladu s nařízením Rady (ES) 1698/2005 čl. 15 strategie v jednotlivých osách stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova do prováděcí úrovně a zajišťuje tak jeho efektivní realizaci.

Program rozvoje venkova je realizován prostřednictvím čtyř prioritních os a jejich priorit:

Tabulka č. 2 Program rozvoje venkova (EAFRD)

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA (EAFRD)						
OSA I.		OSA II.		OSA III		OSA IV.
Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví		Zlepšení životního prostředí a krajiny		Kvalita života na venkově a diverzifikace hospodářství venkova		Leader
Modernizace zem. podniků	OP RVMZ	Znevýhodněné oblasti LFA	HRDP	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	OP RVMZ	Konkurenceschopnost
Investice do lesů	OP RVMZ	Platby v rámci Natura 2000	nové	Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	nové	Životní prostředí
Přidávání hodnoty zem. A potravn. výrobkům	OP RVMZ	Agroenv.opatření	HRDP	Podpora cestovního ruchu	OP RVMZ	Kvalita života
Seskupení producentů	HRDP	Zalesňování zem.půdy	HRDP	Obnova rozvoje vesnic	Sappard	Spolupráce
Odborné vzdělávání a informační činnost	ND	Platby v rámci Natura 2000 v lesích		Ochrana a rozvoj dědictví venkova	nové	Provoz místních akčních skupin
Zahájení činnosti mladých zemědělců	nové	Lesnicko-enviromen. platby	OP RVMZ	Vzdělávání a informace	nové	
Předčasné ukončení zem. Činnosti	HRDP	Obnova lesnického potenciálu		Získávání dovedností, animace provádění...	nové	
Využívání poradenských služeb	ND					

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Osa I Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Tato osa je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Prioritní oblastí je modernizace zemědělských podniků, dále pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům.

Mezi opatření Osy I patří:

- Modernizace zemědělských podniků
- Investice do lesů
- Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům
- Pozemkové úpravy
- Další odborné vzdělávání a informační činnost
- Zahájení činnosti mladých zemědělců
- Předčasné ukončení zemědělské činnosti
- Využívání poradenských služeb

Osa II Zlepšování životního prostředí a krajiny

Hlavní prioritou je zvýšení biologické rozmanitosti, zachování a rozvoj zemědělských lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin. Dále se podporuje ochrana vody a půdy (zejména zachování kvalitního přirozeného vodního režimu) a v neposlední řadě i snižování emisí skleníkových plynů.

- Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)
- Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2
- Agroenvironmentální opatření
- Zalesňování zemědělské půdy
- Platby v rámci NATURA 2000 v lesích
- Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů

Osa III Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Mezi hlavní priority patří: tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech, včetně vzdělávání a informování hospodářských subjektů a v neposlední řadě ochrana kulturních památek.

Mezi opatření Osy III patří:

- Diverzifikace činností nezemědělské povahy
- Podpora zakládání podniků jejich rozvoje
- Podpora cestovního ruchu
- Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova
- Vzdělávání a informace
- Získávání dovedností, animace a provádění

Osa IV Leader

Osa IV Leader je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření os I - III. Hlavním přínosem osy IV Leader je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny. Účelem osy IV Leader je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy Leaderu jsou pro rozvoj venkova zvláště dobrou metodou, neboť vedou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí. Místní akční skupiny, využívající principu Leaderu, nejsou protikladem k místní samosprávě, ale vhodněji doplňují v úsilí o obnovu a rozvoj obcí a přispívají k rozvoji zemědělství a péči o přírodu a krajinu.

- Místní akční skupina
- Realizace místní rozvojové strategie
- Realizace projektů spolupráce

Společná organizace trhu

Cílem společné organizace trhu je regulovat nabídky výrobků takovým způsobem, aby nedocházelo ke kolísání nabídky. Společné organizace trhu se týkají jednotlivých prvovýrobků a výrobků po prvním zpracování. V rámci rostlinné výroby jde především o obilniny a olejninu, u živočišné výroby zejména o hovězí maso, vepřové maso, drůbeží maso a o mléko a mléčné výrobky. Z dalších zemědělských produktů se týká hlavně vína, dalšího ovoce a zeleniny.

Jedním z hlavních mechanismů SZP jsou takzvané Společné organizace trhu (SOT), které se týkají jednotlivých prvovýrobků a výrobků po prvním zpracování. Podstatou SOT je

regulovat nabídky výrobků takovým způsobem, aby nedocházelo ke kolísání nabídky a tím i cen vyplácených zemědělským výrobcům, ale ani ke kolísání cen, které platí zpracovatel nebo konečný spotřebitel za nákup těchto výrobků. K tomuto účelu se využívají různé nástroje jako například produkční kvóty, intervenční nákupy a podpora soukromého skladování, kvóty pro dovoz či vývoz, exportní subvence nebo záruky. V červenci 2008 byla založena Společná organizace zemědělských trhů, která sdružuje 21 původních SOT.

Operační program – rybnářství

Operační program rybnářství 2007 – 2013" je pro Českou republiku vypracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. července 2006 o Evropském rybnářském fondu a nařízení Komise (ES) č. 498/2007 ze dne 26. března, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) nařízení o EFF.

Národní podpory

Výhradně z národních zdrojů podporuje Česká republika prostřednictvím řady cílených programů celou řadu potřebných aktivit. Těmito dotačními programy přispívá stát k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru.

4.6.4 Programovací období od roku 2014 do roku 2020

Dle Havla (2010) je pro tuzemské zemědělce klíčové správně vnímat nastavené trendy. *“Ve strategických plánech by proto neměla ČR spoléhat ani na růst domácí zemědělské produkce, ani na zcela stejnou výši dotací z EU po roce 2013. Naopak realitou zůstane duální struktura tuzemských zemědělských podniků v ČR, tedy subjekty právnických osob a rodinné soukromé farmy. Toto by mělo být promítnuto do odlišných podpůrných programů pro obě zmiňované kategorie farem. Zatímco program zaměřené na velké zemědělské subjekty by měly směřovat k podpoře investic do efektivity a zavádění nových moderních technologií, programy pro rodinné farmy by měly omezovat rizika z přílišné závislosti těchto menších producentů surovin na kapitálově silnějších odběratelích jejich produkce. U malých farem lze zejména z tohoto důvodu očekávat ekonomické problém, a tedy nutnost posilovat jejich ekonomiky nezemědělskými činnostmi. Ryze zemědělské příjmy by se u této kategorie měly pohybovat kolem 50% veškerých příjmů, především na tyto podniky by měly*

být primárně zaměřeny programy diverzifikace zemědělských činností, včetně výroby a prodeje potravin "ze dvora". Naopak větší zemědělské podniky by se kromě produkčního zemědělství mohly soustředit spíše na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, přičemž do budoucna skýtá největší perspektivu produkce bioplynu z biomasy při současné likvidaci zemědělského (a potravinářského či obecního) odpadu.“

Program rozvoje venkova

V programovém období 2014 – 2020 bude Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, ze kterého je spolufinancován Program rozvoje venkova (PRV), součástí návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropských strukturálních a investičních fondů ("nařízení k ESIF"). Jako součást nařízení k ESIF by měla politika rozvoje venkova přispívat ke konkurenceschopnosti zemědělství, udržitelnému řízení přírodních zdrojů, k opatřením v oblasti klimatu a k vyváženému územnímu rozvoji venkovských oblastí. V souladu se strategií Evropa 2020 jsou tyto obecné cíle podpory pro rozvoj venkova na období 2014–2020 podrobněji vyjádřeny prostřednictvím těchto šesti priorit platných pro celou EU. Každé opatření z nabídky nařízení k rozvoji venkova může přispívat k cílům několika priorit. Jde o tyto priority:

- Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech;
- Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů;
- Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství;
- Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím;
- Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu;
- Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

Operační program Rybářství

Podpora z OP Rybářství je zaměřena na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v České republice, investice do recirkulačních zařízení, investice do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury, zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury a podporu konzumace ryb, podporu rybářského výzkumu a vývoj nových nebo inovovaných produktů a technologií a jejich zavádění do podniků, podporu forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti a na celoživotní vzdělávání.

Přímé platby 2015- 2020

Reformovaná SZP pro období 2015 – 2020 umožní členským státům ve větší míře rozhodovat o nastavení přímých plateb v rámci prvního pilíře, přičemž většina rozhodnutí byla oznámena Evropské komisi (EK) do 1. srpna 2014. V současné době probíhá dokončování rozhodnutí o přímých platbách s ohledem na jejich implementaci na národní úrovni. Mezi cíle reformované SZP v rámci přímých plateb patří větší důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění, generační obměna na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce nebo podpora odvětví nebo regionů, které čelí určitým obtížím či jsou nesmírně důležité z hospodářského, sociálního nebo environmentálního hlediska. SZP zároveň umožní členským státům větší míru rozhodování o zacílení finančních prostředků, včetně přesunu mezi pilíři pro přímé platby a program rozvoje venkova. Finanční alokace pro I. pilíř představuje přibližně 25 mld. Kč.

5 ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE V ČR

Zemědělská výroba je i s navazující výrobou potravinářskou jedním z tradičních odvětví národního hospodářství. Podíl zemědělství (spolu s lesnictvím) na hrubé přidané hodnotě (HPH) v národním hospodářství se pomalu přibližuje průměru zemí bývalé evropské patnáctky. V tabulce č. 3 reprezentují země bývalé patnáctky Německo, Rakousko, Francie a Itálie. Naopak země z východního rozšíření v roce 2004 ČR, Slovensko, Polsko a Maďarsko.

Tabulka č. 3 Výsledky hospodaření zemědělských podniků v EU v roce 2008, 2010

Výsledky hospodaření zemědělských podniků								
Text	ČR	Slovensko	Polsko	Maďarsko	Německo	Rakousko	Francie	Itálie
Průměrný podnik obhospodařuje ha z. p.	228	579	18	54	85	34	78	17
Počet pracovních sil na 100 ha	3,22	2,9	9,6	3,67	2,72	4,63	2,43	8,39
Výnosy pšenice v t na ha	5,7	4,9	5,3	5,1	7,6	5,6	7,2	5,4
Stavy všech zvířat na 100 ha v DJ	49	31	70	39	106	83	85	78
Stavy dojnic na 100 ha v DJ	12	9	18	7	26	21	16	15
Roční dojivost v tis. Kg	6,5	5,9	4,7	6,8	7,2	6,4	6,6	6,5
Ukazatele ekonomiky v tis. Kč na ha								
Celková hrubá produkce	33,1	22,7	38,8	37,8	60,7	57,3	47,7	96,9
Provozní dotace snížené o daně	7,9	6,0	6,4	6,2	10,4	16,6	8,4	10,1
Hrubé příjmy podnik	41,0	28,7	45,2	44	71,7	73,9	56,1	107
Mezispotřeba	26	19,5	25,5	26	42,6	32,2	30,3	38,6
Odpisy	3,6	3,5	6,1	3,9	8	11,3	8,2	10,9
Čistá přidaná hodnota	11,4	5,7	13,6	14,1	20,5	30,4	17,6	57,5
Čistá přidaná hodnota v tis. Kč na pracovníka	355,1	196,5	141,3	385	753	657	725,9	688

Zdroj: Oficiální výsledky šetření sítě testovaných podniků FADN 2008, Zpráva o stavu zemědělství za rok 2010, vlastní zpracování 2015

Od přistoupení ČR k EU dochází s postupnou integrací ČR do Společné zemědělské politiky k dalšímu prohlubování strukturální nerovnováhy českého zemědělství. I přes celkově příznivý dopad do ekonomické situace českých zemědělských podniků, zajištěných stále rostoucími podporami EU, se odehrávají závažné a v řadě případů negativní změny, a to především ve struktuře výroby a ve vztahu k zemědělství

k přírodním zdrojům. Bližší pohled na strukturu odvětví není potěšující, trendy ukazují posilující orientaci na výrobu komodit s nízkou přidanou hodnotou, a to není charakteristika, kterou by se mohla pyšnit země s tak hlubokou zemědělskou tradicí a veškerou lidskou i technologickou vybaveností pro sofistikovanou zemědělskou a potravinářskou produkci. Bez nadsázky začíná trend vykazovat některé parametry rozvojové země – jednoduchá masivní produkce rostlinných komodit bez přidané hodnoty zpracování.

Obzvláště znepokojující je v této souvislosti v posledních letech vývoj některých odvětví živočišné výroby, která významně ztrácí pozice (prasata, drůbež, vejce) a potravinářských výrobků s vyšším stupněm zpracování, přestože předpoklady pro konkurenceschopnou produkci v podmínkách ČR existují. V řadě odvětví selhává tvorba přidané hodnoty v prvotním zpracování, což následně omezuje nejen tvorbu přidané hodnoty v zemědělské prvovýrobě, ale i v navazujících odvětvích potravinářského průmyslu, která má přes solidní kapitálovou vybavenost značné rezervy ve využití svého potenciálu rozvoje, majíc přitom rovněž velmi specifické postavení v rámci Evropy. Změny ve struktuře výroby po vstupu ČR do EU znázorňuje tabulka č. 4.

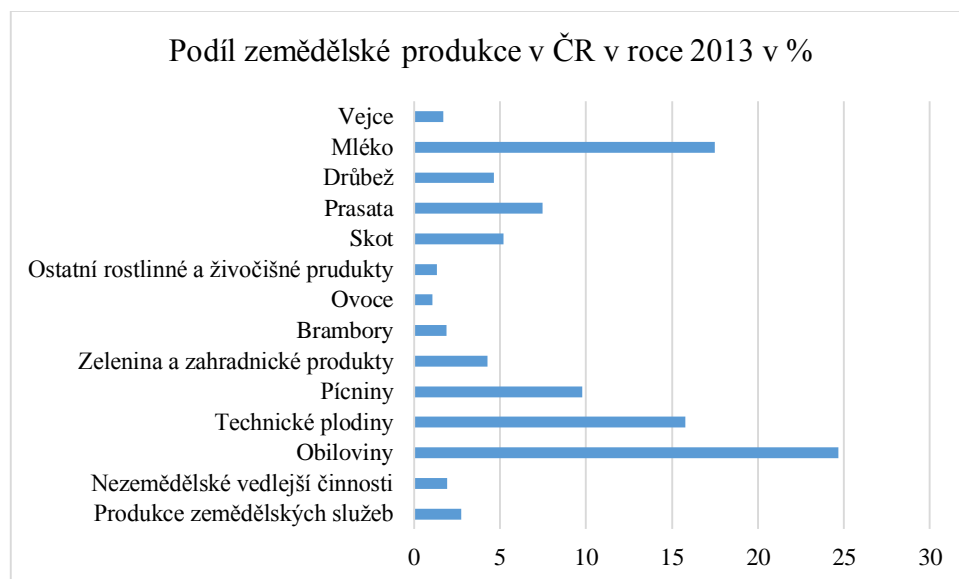
Tabulka č. 4 Změny ve struktuře výroby po vstupu do EU

Plodiny, kategorie zvířat	MJ	Ø 2001-3	Ø 2008-10	Index
Obiloviny celkem	tis. ha	1547,1	1521,0	-1,7
- pšenice	tis. ha	808,1	822,4	1,8
- ječmen	tis. ha	512,0	442,0	-13,7
- kukuřice	tis. ha	67,6	107,5	58,9
Luskoviny	tis. ha	34,7	27,5	-20,6
Brambory	tis. ha	48,2	36,5	-24,3
Cukrovka	tis. ha	77,5	46,6	-39,9
Krmné plodiny na o. p.	tis. ha	571,3	396,4	-30,6
Olejninny	tis. ha	422,5	486,9	15,2
Len	tis. ha	6,2	0,1	-97,8
Zelenina	tis. ha	20,4	14,2	-30,3
Trvalé kultury	tis. ha	46,9	51,0	8,7
TTP	tis. ha	895,0	915,7	2,3
Dojnice	tis. ks	497,0	396,7	-20,2
Krávy bez tržní produkce mléka	tis. ks	102,0	163,7	60,5
Prasata	tis. ks	3424,7	2104,3	-38,6
Ovce	tis. ks	95,7	188,0	96,5
Drůbež	tis. ks	28561,7	26215,3	-8,2

Zdroj: Zprávy o stavu zemědělství ČR 2002 - 2011 (Mze), vlastní zpracování 2015

České zemědělství má za sebou stoletími prověřenou tradici, která nejenže zaručovala kýženou soběstačnost národa v základních potravinách, ale i tento středoevropský kout světa proslavila v zahraničí. V agrárním exportu se dlouhodobě uplatňují především komodity mléko, živá zvířata, obiloviny, cukr a slad.

Graf č. 3 Struktura zemědělské produkce v roce 2013

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování 2015

5.1 ROSTLINNÁ PRODUKCE V ČR

Rostlinná výroba je základní odvětví zemědělské výroby, které se zabývá pěstování rostlin a jejich produkty slouží k výživě lidí a hospodářských zvířat a jako průmyslové suroviny. Posklizňové zbytky spolu s odpady živočišné výroby (statková hnojiva) jsou cenným zdrojem organických látek pro zúrodnění půdy. Ze všech produktů, které vytvářejí pěstované rostliny neboli zemědělské plodiny, je vhodná pro lidskou výživu přibližně jedna čtvrtina. Zbývající produkty jsou z největší části využity v živočišné výrobě jako krmiva a stelivo, menší část jako průmyslové suroviny a asi 10-20% posklizňových zbytků obohacuje přímo půdu o organické látky humus.

Výměra zemědělské půdy zjištěná soupisem osevních ploch v roce 2014 činí 3 516 tis. ha, tj. o 5 tis. ha méně (o 0,2 %) než v roce 2013. Výměra orné půdy zaujímá v roce 2014 2 489 tis. ha, což je snížení o 12 tis. hektarů (o 0,5 %) proti roku 2013. Její podíl na celkové zemědělské půdě je 70,8 %. Na trvalé travní porosty připadá 981 tis. ha, tj. o 7 tis. ha (o 0,7 %) více než v roce 2013. Jejich podíl na celkové zemědělské půdě činí 27,9 %. Výměra orné půdy neoseté a úhoru 22 tis. ha se snížila, a to o 2 tis. ha (o 7,5 %) a reprezentuje 0,9 % ze sledované výměry orné půdy.

V roce 2014 byly obiloviny pěstovány na 57,2 % osevní plochy (56,7 % orné půdy), z toho nejrozšířenější obilovina pšenice ozimá zaujímá 32,0 % osevní plochy. Okopaniny tvoří 3,5 %, olejniny 18,8 % (z toho řepka činí 83,9 % z olejnin celkem), plodiny sklizené na zeleno na orné půdě 18,3 % (z toho jednoleté činí 62,7 %) osevní plochy.

Obilovinami osetá plocha v roce 2014 ve výši 1 411 tis. ha je o 17 tis. ha (o 1,2 %) nižší než v roce 2013. Luskovinami bylo oseto 20 tis. ha, což je o 2 tis. ha více. Okopaniny zaujímají 87 tis. ha, a to představuje zvýšení o tisíc ha. Brambory v zemědělském sektoru jsou v letošním roce pěstovány na ploše 24 tis. ha, odhadovaná plocha brambor u domácností je 6 tis. ha. Nižší osevní plocha je u olejnin, a to 464 tis. ha, tj. o 23 tis. ha méně, a u plodin technických je to 473 tis. ha, to je o 22 tis. ha méně než v roce 2013. Plodiny sklizené na zeleno na orné půdě celkem zaujímají v roce 2014 plochu 452 tis. ha, což je zvýšení oproti roku 2013 o 16 tis. ha.

Vývoj osevních ploch v ČR je zachycen v tabulce č. 5, včetně indexu v %.

Tabulka č. 5 Vývoj osevní plochy v ČR

Plodina	2000	2007	2009	2011	2013	2014	Index v %		
							2014/2013	2014/2000	2014/1990
Osevní plocha celkem	3 020 564	2 587 184	2 545 371	2 488 141	2 476 922	2 468 700	99,7	81,7	75,5
Zmíny celkem	1 688 095	1 591 858	1 557 023	1 490 445	1 446 023	1 431 484	99,0	84,8	83,8
Obiloviny celkem	1 647 508	1 561 191	1 528 020	1 468 129	1 428 171	1 411 314	98,8	85,7	85,4
Pšenice celkem	972 711	810 987	831 300	863 132	829 393	835 941	100,8	85,9	101,6
Žito ozimé a jarní	44 178	37 503	38 453	24 985	37 498	25 137	67,0	56,9	20,2
Ječmen celkem	496 382	498 692	454 820	372 780	348 992	350 518	100,4	70,6	63,4
Oves	50 950	59 016	50 021	45 236	43 559	42 289	97,1	83,0	54,0
Kukuřice na zrno	39 317	93 065	91 610	109 651	111 931	100 453	89,7	255,5	223,5
Luskoviny na zrno celkem	40 587	30 668	29 003	22 316	17 851	20 170	113,0	49,7	35,6
Brambory celkem	69 236	31 912	28 734	26 450	23 205	23 992	103,4	34,7	21,9
Brambory rané	15 690	2 147	2 062	1 740	1 403	1 582	112,8	10,1	14,3
Cukrovka technická	61 574	54 272	52 465	58 328	62 401	62 959	100,9	102,2	53,0
Technické plodiny celkem	426 675	461 629	494 156	474 609	494 915	472 547	95,5	110,8	292,9
Olejniny celkem	408 663	451 657	486 533	464 405	486 908	464 274	95,4	113,6	357,1
Řepka	325 338	337 570	354 826	373 386	418 808	389 298	93,0	119,7	370,4
Mák	31 473	56 915	53 623	31 495	20 250	27 020	133,4	85,9	291,8
Plodiny sklizené na zeleno celkem	725 252	428 598	396 713	423 050	436 354	452 427	103,7	62,4	41,1
Jednoleté pícniny celkem	308 243	222 753	216 200	243 201	265 030	283 603	107,0	92,0	47,7
Kukuřice na zeleno a siláž	232 406	180 481	179 663	197 579	218 786	235 531	107,7	101,3	61,7
Víceleté pícniny celkem	417 008	205 845	180 513	179 849	171 325	168 824	98,5	40,5	33,4
Jetel červený	93 389	55 657	46 481	43 285	43 376	43 549	100,4	46,6	22,6
Vojtěška	102 070	77 203	68 974	61 177	55 884	57 357	102,6	56,2	36,8
Zelenina konzumní celkem	32 316	10 272	8 838	9 591	8 557	9 211	107,6	28,5	27,3
Orná půda neosetá a úhor	71 150	30 323	28 513	28 283	23 784	22 002	92,5	30,9	750,7
uvedeno v ha									

Zdroj, ČSU, vlastní zpracování 2015

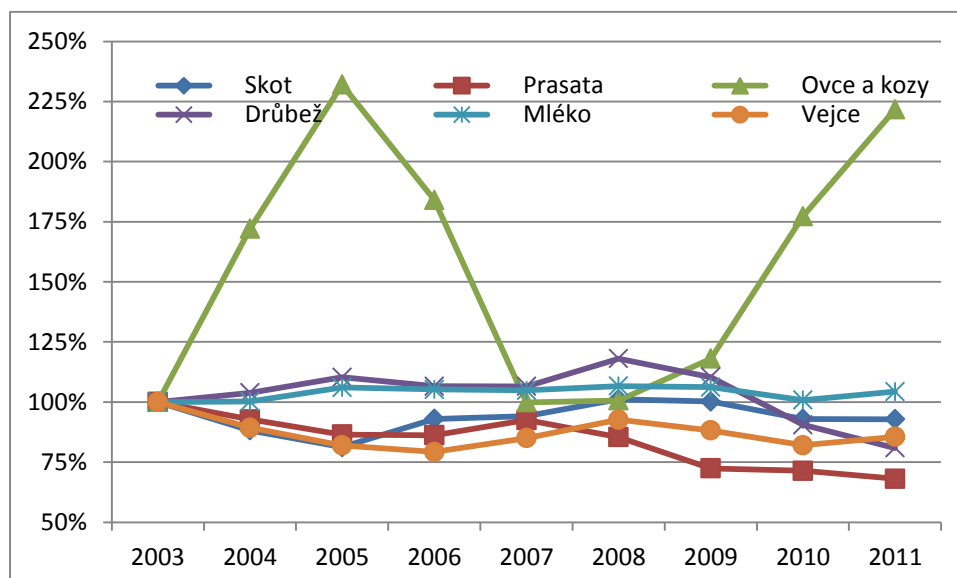
5.2 ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE V ČR

Živočišná výroba je velmi významnou součástí zemědělské výroby, zejména kvůli efektivnímu využívání rostlinné výroby coby zdroje všech druhů krmiv a na druhé straně také velký podíl tohoto odvětví při údržbě krajiny. Jedná se především o podhorské a horské oblasti, kde převládá pastevní chov skotu a ovcí. Hlavním cílem živočišné výroby je vyrábět maso, mléko, vejce nejenom na tuzemský trh, ale i pro efektivní vývoz. V České republice jsou pro chov jednotlivých kategorií hospodářských zvířat používané technologie, které jsou srovnatelné s okolními zeměmi EU. Živočišná výroba tedy kromě produkce potravin přispívá i k udržení kulturní krajiny bez jejího neekologického přetěžování při využití optimálních technologií, které vyhovují jak zvířatům, tak i lidem, kteří se o ně starají.

V živočišné výrobě došlo ke zhoršování konkurenceschopnosti všech jejích odvětvích s výjimkou extenzivního chovu skotu v marginálních oblastech. K nejvýznamnějšímu propadu došlo ve stavu zvířat a zejména v případě chovu monogastrů reprezentovaném komoditami vepřové maso, drůbeží maso a vejce jak je vyjádřeno v grafu č. 4.

Rostoucí dovozy tlumily domácí produkci a tím výrazně klesla i soběstačnost, přitom odvětví produkce vepřového masa patří ke konkurenčně nejslabším článkům živočišné výroby.

Graf č. 4 Vývoj stavu živočišné výroby v ČR

Zdroj, ČSÚ- Souhrnný zemědělský účet, vlastní zpracování 2015

6 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části diplomové práce jsou zkoumány reálné dopady dotací na zemědělské podniky v období 2000 – 2013, částečně se zde tedy promítá i doba před vstupem do Evropské unie, delší časový interval však sleduje vývoj ekonomiky po vstupu do Evropské unie a vliv tohoto kroku na konkrétní strukturu zemědělské výroby ve sledovaných podnicích. Byly zvoleny dva konkrétní podniky – Paseka, zemědělská a. s. a Zemědělské družstvo Jeseník. Podniky byly zvoleny tak, aby byl porovnán vliv dotací na podniky v rozdílných klimatických podmínkách, s výchozí obdobnou strukturou hospodaření. Vybrané podniky mají dlouhou historii. Proto je možno sledovat vývoj vztahu mezi hospodařením podniků a čerpanými dotacemi.

Pro tuto práci jsou důležité následující hypotézy:

H1: Čerpané dotace kladně ovlivňují ekonomiku podniku a výsledek hospodaření a jejich rentabilitu

H2: Závislost na čerpaných dotacích se v zemědělských společnostech zvyšuje

H3: Čerpané dotace ovlivňují hospodářské výsledky rostlinné výroby a hospodářské výsledky živočišné výroby a jejich rentabilitu

H4: Získané dotace zvyšují šance na získání bankovních úvěrů od komerčních bank

6.1 PASEKA, ZEMĚDĚLSKÁ A. S.

6.1.1 Historie společnosti

Společnost Paseka, zemědělská a.s. vznikla v roce 1996 transformací ze Zemědělského družstva Paseka. Původní Zemědělské družstvo vzniklo v normalizačních padesátých letech minulého století, postupně bylo direktivně slučováno z malých celků do podoby předrevoluční, kdy hospodařilo na 4 200 ha. V tomto celku byla sloučena původní zemědělská družstva:

- Babice, které historicky bylo vytvořeno družstvy Babice, Hlásnice, Chabičov,
- Mladějovice, které historicky bylo vytvořeno družstvy Mladějovice, Komárov a Řídeč a do tohoto družstva byl v roce 1980 delimitován Státní statek Mladějovice jako část ze Státního statku Šternberk,
- Paseka, která hospodařila v katastrech Paseka, Karlov u Paseky a Mutkov.

V letech 1991 – 1992 bylo družstvo transformováno dle transformačního zákona, jeho majetek byl rozdělen na jednotlivé podíly s konkrétními vlastníky a tímto projektem schváleným Valnou hromadou začala novodobá historie zemědělského podnikání. Část vlastníků se rozhodla pro vystoupení z družstva, výdej majetku a jeho zpeněžení. Jen malá část vlastníků začala samostatně hospodařit. Rozdrobená vlastnická struktura, výdej lukrativního majetku a nejasná koncepce vedly k velkým ekonomickým problémům a zamyšlení jak dál, které vedlo k rozhodnutí založení akciové společnosti a přeměně majetkových podílů na cenné papíry tzv. druhé transformaci. V této formě pracuje společnost do dnešní doby.

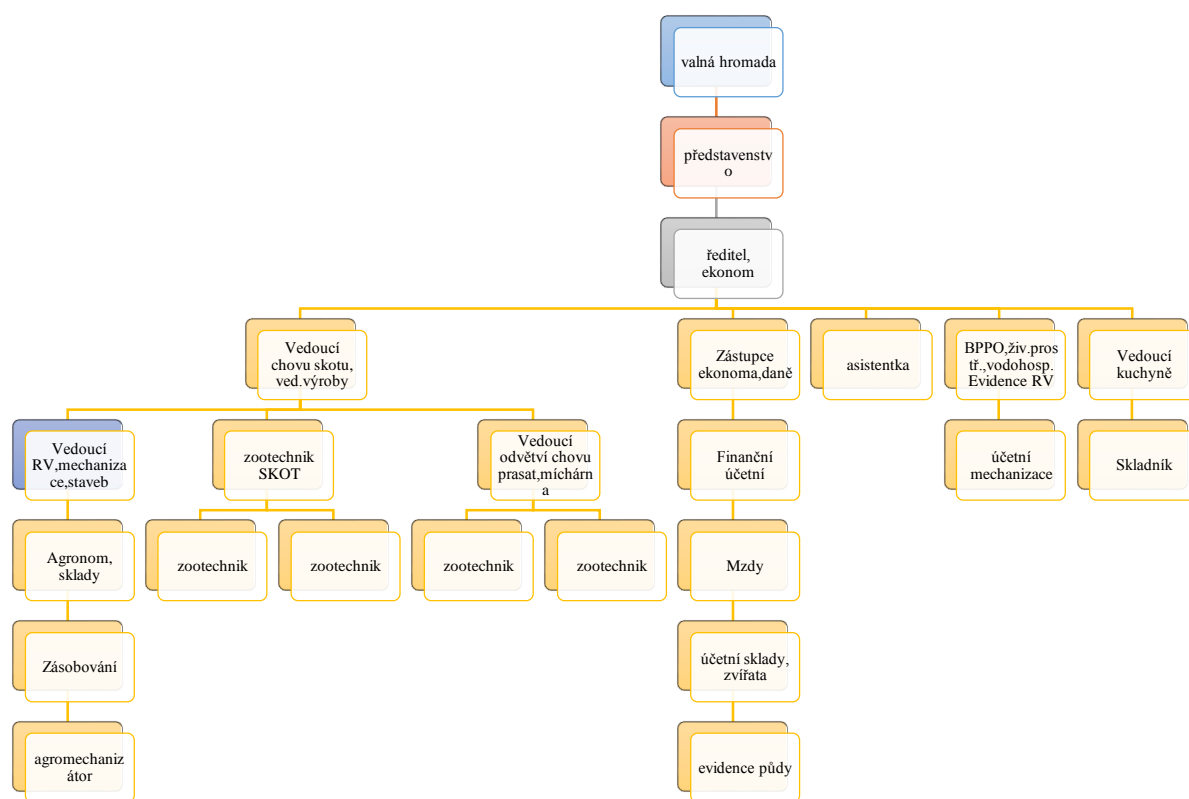
Hlavním oborem činnosti akciové společnosti je jak historicky tak v současnosti zemědělská výroba zaměřená zejména na **rostlinnou výrobu** – pěstování obilovin, řepky, cukrovky, kukuřice a plodin na zajištění krmivové základny pro výrobu živočišnou. **Živočišnou výrobu** – specializace na výrobu mléka, vepřového masa a v menší míře masa hovězího.

Společnost hospodařila v roce 2013 v 17 katastrálních územích o celkové výměře 3 245 ha.

6.1.2 Charakteristika společnosti

Právní forma podnikání firmy Paseka, zemědělská a.s. je akciová společnost. Základní splacený kapitál dle obchodního rejstříku činí 210 484 000 Kč a je rozdělen do 210 484 ks cenných papírů o jmenovité hodnotě 1 000 Kč. Statutárním orgánem společnosti je sedmičlenné představenstvo a sídlo společnosti je na adrese Babice 80, pošta Mladějovice 783 95. Registrace je u Krajského obchodního soudu v Ostravě pod IČ 25356411 a firma je plátcem DPH.

Obrázek č. 5 Organizační struktura řízení podniku Paseka, zemědělská a.s.

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka a.s., vlastní zpracování 2015

Paseka, zemědělská a.s. hospodaří v současné době na výměře 3 240 hektarů, z toho je 2 940 hektarů půdy orné, 250 hektarů trvalých travních porostů a 50 hektarů pastvin. Tato výměra se nachází v 17 katastrálních územích od Šternberka až po Paseku u Šternberka, která je již úpatím Nížkého Jeseníku. Kvalita půdy je tedy velmi různá od nejbonitnější, která snese srovnání s úrodnou Hanou až po písčité a kamenité pozemky. Katastrální území, ve kterých společnost hospodaří: Babice, Benkov, Bělkovice, Dálov u Šternberka, Hlásnice, Hnojice, Chabičov, Krakovičky u Šternberka, Komárov, Lhota u Šternberka, Mladějovice, Paseka u Šternberka, Řídeč, Stádlo, Střelice, Šternberk, Újezd u Uničova. Část pozemků, na kterých společnost hospodaří, se nachází v méně příznivých oblastech tzv. LFA, konkrétně: HA 112,29 hektarů, OA 153,58 hektarů a OB 3,36.

Řízení podniku je organizačně rozděleno na tři základní a dvě doplňková odvětví:

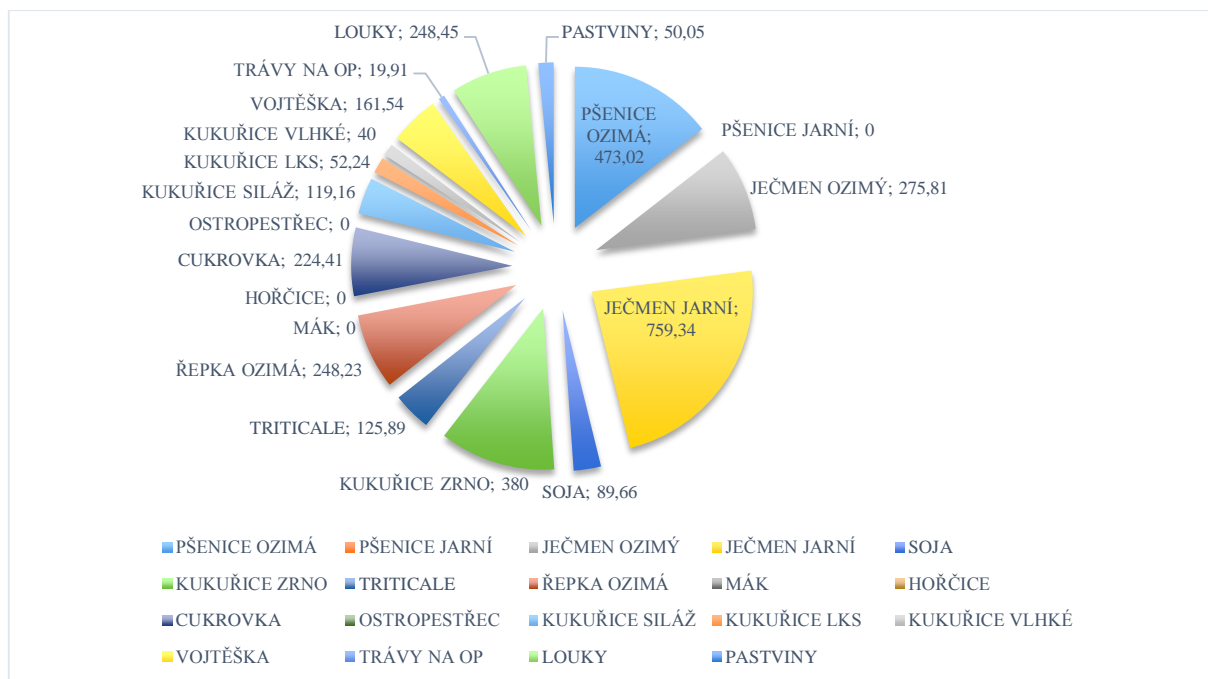
Rostlinná výroba je zaměřena na pěstování všech druhů obilovin, řepku olejnou, cukrovku technickou a plodiny pro zajištění potřeb živočišné výroby, jak je znázorněno v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6 Osevní plán pro rok 2013 společnosti Paseka, zemědělská a.s.

Plodina	výměra v ha
PŠENICE OZIMÁ	473,02
PŠENICE JARNÍ	0,00
JEČMEN OZIMÝ	275,81
JEČMEN JARNÍ	759,34
SOJA	89,66
KUKUŘICE ZRNO	380,00
TRITICALE	125,89
ŘEPKA OZIMÁ	248,23
MÁK	0,00
HOŘČICE	0,00
CUKROVKA	224,41
OSTROPESTŘEC	0,00
KUKUŘICE SILÁŽ	119,16
KUKUŘICE LKS	52,24
KUKUŘICE VLHKÉ	40,00
VOJTĚŠKA	161,54
TRÁVY NA OP	19,91
LOUKY	248,45
PASTVINY	50,05
CELKEM	3 267,71

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Graf č. 5 Osevní plán společnosti Paseka, zemědělská a.s. pro rok 2013

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Louky se nachází ve výše položených katastrech Hlásnice, Chabičov, Dálov a část Paseky, zde společnost vyrábí travní senáž a seno. Pastvina je v katastrálním území Chabičov, kde v letním období společnost pase jalovice.

V současné době je rostlinná výroba mechanizačně dobře vybavena, což umožňuje kvalitní zpracování půdy při použití minimalizační technologie a dodržování agrotechnických lhůt, což je základní předpoklad pro úspěch pěstování kterékoliv plodiny. Investice do provozů jsou nezbytně nutné pro udržení konkurenceschopnosti.

Investice jsou směřovány do základní výroby, tak aby přinesly co největší efekt.

Všechny tyto nákupy jsou prováděny po pečlivém výběru, porovnáním konkurenčních strojů a cen k užité hodnotě. Výměnou technologií se společnosti daří zefektivnit pracovní operace. Bez obměny strojového parku by ve společnosti nedosáhli produkčních výsledků v plánované úrovni.

Živočišná výroba

Odvětví chovu skotu je zaměřeno na chov vysoce užitkového holštýnského plemene, současný stav krav je 520 kusů s užitkovostí 9 500 litrů za laktaci. Obrat stáda je uzavřený. Pro doplňování stavu krav je chováno přiměřené množství mladého skotu a jako doplňující výkrm jatečných býků. Chov skotu je zcentralizován na dvě farmy.

Farma Paseka - proběhla kompletní rekonstrukce odchovu mladého skotu, která obsáhla stáj pro telata od 6 měsíců na 126 ks, stáj pro chovné jalovice na 136 ks a stáj pro jalovice vysokobřezí na 130 ks, které jsou přemísťovány na přípravu na porod na farmu Mladějovice.

Farma Mladějovice - proběhla rekonstrukce porodny krav na 140 ks a jedné produkční stáje na 300 ks.

Výstavba nové dojírny 2x16 s rychlým odchodem technologie De Laval a produkční stáje s kapacitou ustájovacích míst 256 ks.

Na obou farmách je volné boxové ustájení skotu s krmnými stoly.

Investice do chovu skotu, při které bylo využito Programu rozvoje venkova s dotací 6 miliónů korun, výrazně přispěla ke stabilizaci chovu skotu ve všech směrech a ze ztrátového odvětví společnosti vybudovala odvětví se stabilním měsíčním příjmem a výsledky, které snesou konkurenční srovnání.

Odvětví chovu prasat je provozováno s otevřeným obratem stáda, ročně společnost vykrmí celkem 12 300 ks prasat. Dvě třetiny obratu se nakupují a jedna třetina selat je produkována ve firmě. Chov prasat je provozován celkem ve čtyřech farmách.

Farma Lužice – porodna prasnic s kapacitou 240 ks, individuální porodní kotce s odstavem ve 28 dnech. Prasnice a prasničky jsou volně ustájené.

Farma Paseka – dvě stáje výkrmu prasat s kapacitou 1600 kusů.

Farma Mladějovice – tři stáje výkrmu prasat s kapacitou 2 100 kusů.

Farma Krakořice – jedna stáj s kapacitou 1000 kusů.

Chov prasat je dlouhodobě podfinancován, přesto v daných technologiích společnost dosahuje standartních výsledků, další perspektiva a rozvoj tohoto chovu je spojen s nutností investovat a uzavřít obrat stáda.

Mimo tyto tři základní odvětví společnost má dva další doplňkové provozy:

Míchárnu krmiv – zajišťuje výrobu krmných směsí pro oba chovy živočišné výroby.

Kuchyň – zajišťuje stravování pro zaměstnance a občany, především důchodce v obcích.

V posledních čtyřech letech se společnost potýká s důsledky pokusu o nepřátelské převzetí firmy. Společnosti se podařilo tomuto pokusu zabránit a postupně stabilizovat. Po celé toto náročné období se daří zlepšovat výsledky společnosti ve všech oblastech a zvyšovat produkci.

6.1.3 Přehled čerpaných dotací

V letech 2000 až 2013 Paseka, zemědělská a.s. získala celkem 246 626 tis. Kč ze všech pro ni dostupných dotačních titulů. Do roku 2004 se jednalo o prostředky čerpané z národních dotačních titulů. Po vstupu do Evropské unie se k národním dotačním titulům přidaly dotační tituly v rámci Společné zemědělské politiky Evropské unie. V prvních letech byly příjmy z dotací starých zemí EU a nově přijatých zemí na zcela odlišné úrovni, postupně se úroveň výše dotací z prostředků Evropské unie vyrovnávala a zároveň klesala podpora z národních zdrojů. Celkem dotovaná částka byla nejvyšší v roce 2013, kdy zároveň končilo programovací období let 2007 – 2013.

Za roky 2000 až 2013 byla průměrná dotovaná částka za rok 17 616 tis. Kč. Přitom za roky 2000 až 2003 byla tato průměrná částka bez dotace na suchu r. 2003 5 585 tis. Kč. V letech po vstupu do Evropské unie 2004 až 2013 se tato částka zvýšila 3,9x na 21 869 tis. Kč. Přijaté dotace pro jednotlivé roky jsou zachyceny v tabulce č. 7.

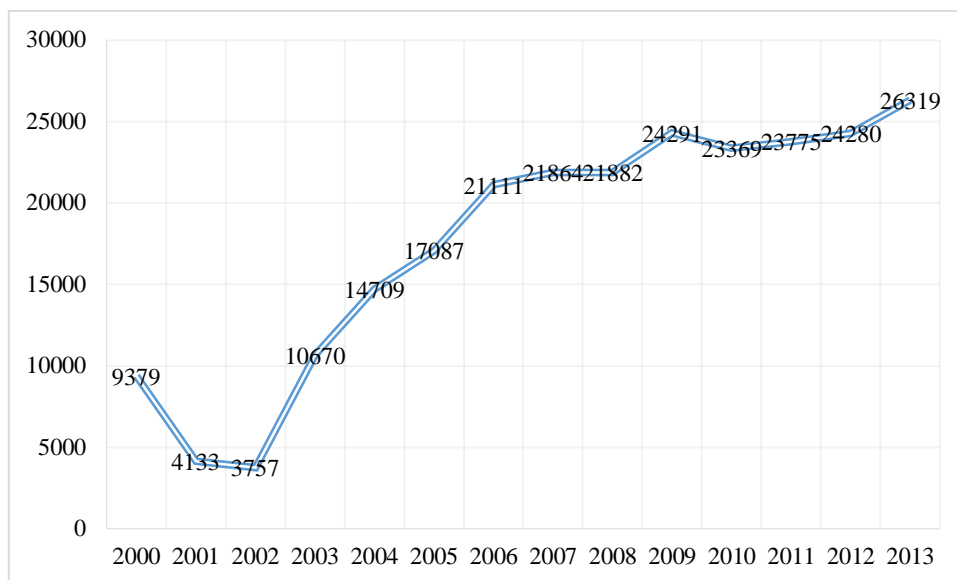
Tabulka č. 7 Přijaté dotace (v tis. Kč)

Roky	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Přijaté dotace v tis. Kč.	9379	4133	3757	10670	14709	17087	21111	21864	21882	24291	23369	23775	24280	26319	246 626

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Graf č. 6 zachycuje rostoucí trend přijatých dotací. Růst dotací je patrný zejména po vstupu do EU.

Graf č. 6 Přijaté dotace (v tis. Kč)

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

6.1.3.1 Dotace čerpané v letech 2000-2003

V těchto letech před vstupem ČR do EU čerpala společnost Paseka, zemědělská a.s. dotace z národních zdrojů na podporu rostlinné i živočišné produkce. Převážná část prostředků, jak je zřejmé z tabulky č. 8, však byla zaměřena na rostlinnou výrobu a jen menší část na podporu živočišné výroby. Tento trend dlouhodobě poškozují konkurenceschopnost producentů živočišných komodit proti původním zemím Evropské unie a po našem vstupu do Evropského společenství se tato situace ještě zhoršila. V roce 2002 postihlo Českou republiku extrémní sucho, které způsobilo mimořádné škody na úrodě napříč republikou. Stát pomohl zemědělcům mimořádnou formou dotace na zmírnění škod způsobených extrémním suchem. Byla to mimořádná pomoc, bez níž by již tak složitá situace zemědělských prvovýrobců byla jen těžko udržitelná. Postup rozdělení byl však podle srážkové mapy a na mnoha místech republiky bohužel nekorespondoval se skutečným stavem, neboť na míru poškození má kromě množství srážek vliv i stanoviště. V každém případě byla tato pomoc státu v tomto roce naprosto zásadní a bez ní by nebylo možno dostat závazkům.

Tabulka č. 8 Dotace čerpané v letech 2000 – 2003 (před vstupem do EU)

Dotační titul	Částka v Kč			
	2000	2001	2002	2003
Dotace na krytí nákladů	9 378 793,00 Kč	912 235,00 Kč	768 327,00 Kč	629 022,00 Kč
Uvádění půdy do klidu	0,00 Kč	2 578 799,00 Kč	2 123 771,00 Kč	3 374 575,00 Kč
Dotace na dojné krávy	0,00 Kč	110 490,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Vápnění	0,00 Kč	8 880,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Kontrola užitkovosti skotu	0,00 Kč	35 052,00 Kč	39 744,00 Kč	0,00 Kč
Nákazový fond ŽV	0,00 Kč	121 646,00 Kč	75 221,00 Kč	58 200,00 Kč
Zdravotní stav rostlin	0,00 Kč	304 146,00 Kč	602 736,00 Kč	680 514,00 Kč
Kvóty mléka ŽV	0,00 Kč	62 229,00 Kč	98 426,00 Kč	327 130,00 Kč
Nákazový fond RV	0,00 Kč	50 880,00 Kč	48 562,00 Kč	0,00 Kč
Zmírnění škod sucho	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	5 600 487,00 Kč
Celkem	9 378 793,00 Kč	4 184 357,00 Kč	3 756 787,00 Kč	10 669 928,00 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

6.1.3.2 Dotace čerpané po vstupu do Evropské unie v letech 2004-2013

Rok 2004 se stal rokem vstupu České republiky do Evropské unie. Byl to zásadní moment v životě všech občanů republiky a začal ovlivňovat všechny oblasti našeho života. Zemědělci začali čerpat dotace podle nových pravidel a způsob jejich nastavení a výpočtu v roce 2004 byl použit nejen pro tento rok, ale i pro roky 2005 a 2006, celková výše dotací postupně rostla a zároveň se začal měnit poměr mezi příjmy z Evropské unie a z národních zdrojů České republiky. Rovněž se Evropská komise začala zabývat tzv. citlivými komoditami. V podniku Paseka, zemědělská a.s. se to týkalo v roce 2006 zejména komodity cukr.

Tabulka č. 9 Dotace čerpané v letech 2004 – 2006 (programovací období po vstupu do EU)

Dotační titul	Částka v Kč		
	2004	2005	2006
SAPS	0,00 Kč	6 862 687,81 Kč	9 563 855,53 Kč
TOP-UP orná půda	11 355 340,48 Kč	5 603 655,33 Kč	5 301 637,73 Kč
TOP-UP dobytčí jednotka	816 170,00 Kč	1 605 280,00 Kč	1 972 858,72 Kč
AEO	1 326 734,00 Kč	1 399 222,00 Kč	0,00 Kč
LFA	0,00 Kč	948 071,00 Kč	950 479,00 Kč
Cukr	0,00 Kč	0,00 Kč	2 115 564,00 Kč
Kontrola užitkovosti skotu	41 584,00 Kč	36 505,60 Kč	33 856,00 Kč
RV - zdravotní stav	310 937,00 Kč	325 949,00 Kč	309 655,00 Kč
ŽV - kvóty mléka	787 792,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Kadavéry	67 844,00 Kč	259 550,00 Kč	58 156,00 Kč
Půda do klidu	2 240,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Poradenství	0,00 Kč	45 000,00 Kč	0,00 Kč
Nákladový fond ŽV	0,00 Kč	0,00 Kč	299 475,00 Kč
IBR	0,00 Kč	0,00 Kč	37 230,00 Kč
Pojištění PGRLF - RV	0,00 Kč	0,00 Kč	468 338,00 Kč
Pojištění PGRLF - ŽV	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Podpora trhu mléka	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Dotace na krávy TPM	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Nákazový fond prasata	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Celkem	14 708 641,48 Kč	17 085 920,74 Kč	21 111 104,98 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Od roku 2007 začíná po významném rozšíření Evropské unie v roce 2004 nové sedmileté programovací období 2007 – 2013. Kromě přímých dotací z Evropské unie a národních doplňkových plateb jsou nastavena pravidla Programu rozvoje venkova. V tabulce č.10 je zaznamenán vývoj přímých a národních plateb za roky 2007 – 2010. Z této tabulky vyplývá postupné navyšování plateb SAPS a snižování národních plateb TOP-UP. Tyto dvě položky tvoří nejvyšší část dotačních příjmů společnosti v průměru 74 % v tomto období. V roce 2008 společnost dostala proplacenu investiční dotaci na projekt Modernizace chovu skotu a výstavba dojírny z Programu rozvoje venkova ve výši 6 118 tis. Kč. Tato dotace nebyla účtována do výnosů, ale snižovala vstupní cenu pořízeného majetku.

Tabulka č. 10 Dotace čerpané v letech 2007 – 2010 (programovací období 2007 - 2013)

Dotační titul	Částka v Kč			
	2007	2008	2009	2010
SAPS	10 522 256,00 Kč	11 406 586,56 Kč	11 956 688,60 Kč	13 072 040,13 Kč
TOP-UP orná půda	5 184 196,83 Kč	4 366 431,33 Kč	1 137 183,66 Kč	1 654 929,13 Kč
TOP-UP dobytčí jednotka	1 983 553,98 Kč	1 299 127,08 Kč	3 816 103,04 Kč	1 019 519,82 Kč
AEO	0,00 Kč	0,00 Kč	1 379 245,00 Kč	1 427 997,00 Kč
LFA	1 028 597,98 Kč	978 008,99 Kč	918 250,24 Kč	899 827,02 Kč
Cukr	2 627 808,00 Kč	3 349 240,00 Kč	4 347 316,00 Kč	4 236 460,00 Kč
Kontrola užitkovosti skotu	31 059,20 Kč	30 176,00 Kč	37 494,60 Kč	74 520,00 Kč
RV - zdravotní stav	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
ŽV - kvóty mléka	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Kadavéry	0,00 Kč	0,00 Kč	135 147,00 Kč	34 122,00 Kč
Půda do klidu	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Poradenství	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Nákazový fond ŽV	116 992,00 Kč	156 349,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
IBR	69 480,00 Kč	0,00 Kč	44 640,00 Kč	0,00 Kč
Pojištění PGRLF - RV	117 976,00 Kč	144 763,00 Kč	333 678,00 Kč	150 000,00 Kč
Pojištění PGRLF - ŽV	182 024,00 Kč	151 529,00 Kč	185 903,50 Kč	150 000,00 Kč
Podpora trhu mléka	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	172 021,08 Kč
Dotace na krávy TPM	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	476 658,00 Kč
Nákazový fond prasata	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Celkem	21 863 943,99 Kč	21 882 210,96 Kč	24 291 649,64 Kč	23 368 094,18 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Od roku 2011 do roku 2013 jsou meziročně dotace zvyšovány, přičemž v roce 2013 dosáhly nejvyšší úrovně za celé sledované období. Zároveň rok 2011 byl poslední rok, kdy byla poskytnuta platba TOP-UP v omezené výši. Od roku 2012 již tyto platby nebyly poskytovány. Zároveň v tomto období začalo uplatňování tzv. modulace, kdy dotace nad stanovený limit jsou poměrně kráceny. Další pozitivní změnou v tomto období je nová dotace na ozdravování chovu prasat, kterou společnost začala využívat v roce 2013. Stejně jako v minulém popisovaném období se společnost i v roce 2011 připravovala na významné investice a zpracovala projekty na výstavbu bioplynové stanice a silážních žlabů a projekt na chov prasat, který počítal s výstavbou nové porodny s využitím odpadního tepla z bioplynové stanice a rekonstrukce stájí pro výkrm prasat. Tyto projekty měly několik cílů. Zajistit splnění podmínek nakládání s odpady, zvýšit obrát a tržby a uzavřít obrát stáda prasat. Tyto projekty nebyly zrealizovány z důvodu konkurenčního boje, který začal v roce 2010.

Tabulka č. 11 Dotace čerpané v letech 2011 – 2013 (programovací období 2007 - 2013)

Dotační titul	Částka v Kč		
	2011	2012	2013
Roky			
SAPS	15 125 772,99 Kč	17 101 431,21 Kč	18 510 413,50 Kč
TOP-UP orná půda	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
TOP-UP dobytčí jednotka	708 784,56 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
AEO	1 372 609,59 Kč	1 405 296,21 Kč	1 388 605,00 Kč
LFA	875 848,94 Kč	905 079,93 Kč	896 629,25 Kč
Cukr	4 260 640,00 Kč	4 154 496,00 Kč	4 103 028,66 Kč
Kontrola užitkovosti skotu	56 567,12 Kč	62 297,80 Kč	65 010,88 Kč
RV - zdravotní stav	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
ŽV - kvóty mléka	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Kadavéry	39 567,00 Kč	28 570,00 Kč	44 505,00 Kč
Půda do klidu	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Poradenství	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Nákazový fond ŽV	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
IBR	0,00 Kč	62 280,00 Kč	0,00 Kč
Pojištění PGRLF - RV	501 411,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Pojištění PGRLF - ŽV	336 383,50 Kč	258 178,00 Kč	410 049,00 Kč
Podpora trhu mléka	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Dotace na krávy TPM	495 511,46 Kč	303 570,43 Kč	341 994,47 Kč
Nákazový fond prasata	0,00 Kč	0,00 Kč	558 150,00 Kč
Celkem	23 773 096,16 Kč	24 281 199,58 Kč	26 318 385,76 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

6.1.4 Vliv dotací na hospodářský výsledek a rentabilitu

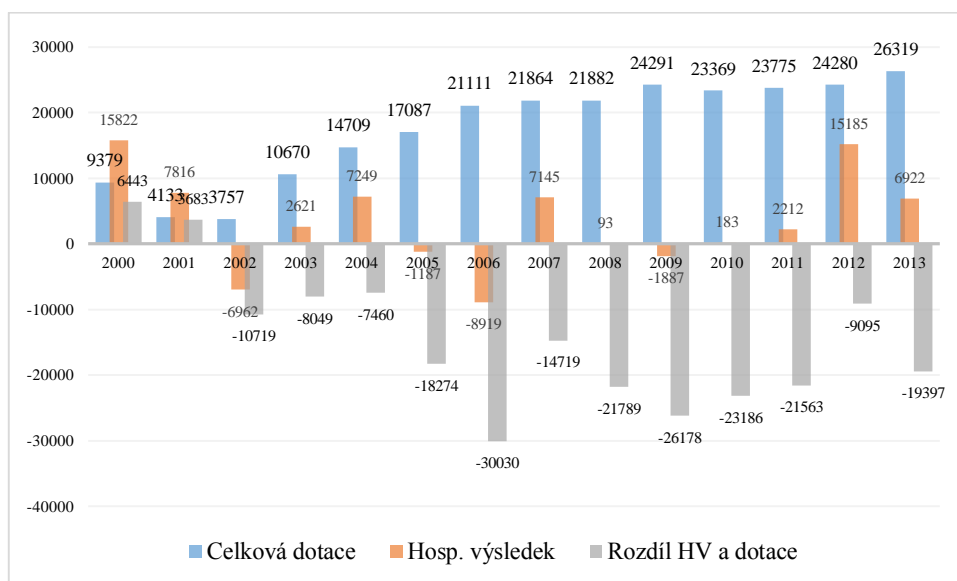
Paseka, zemědělská a.s. hospodařila ve sledovaném období s kladným hospodářským výsledkem. Od roku 2000 do roku 2013 byl kumulovaný hospodářský výsledek 46 293 tis. Kč tj. 3307 tis. Kč průměrně ročně. Za stejné období byla průměrná výše dotací 17 616 tis. Kč. Z výše uvedeného je patrné, že hospodářský výsledek společnosti je přímo závislý na dotacích. Přehled hospodářský výsledků v jednotlivých letech zobrazuje tabulka č. 12.

Tabulka č. 12 Hospodářský výsledek v (tis. Kč)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
15822	7816	-6962	2621	7249	-1187	-8919	7145	93	-1887	183	2212	15185	6922

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

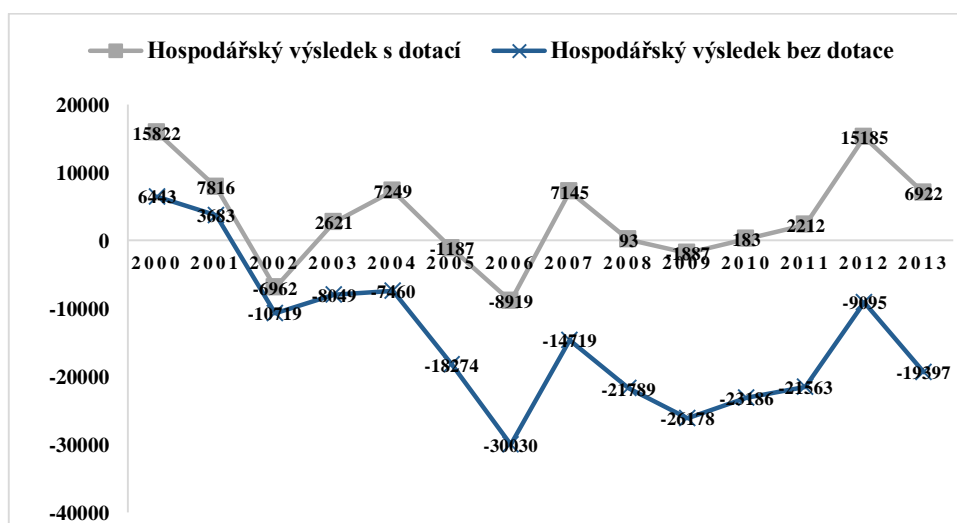
Graf č. 7 Vliv čerpaných dotací na hospodářský výsledek

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

V grafu č. 8 je názorně vidět efekt přijatých provozních dotací na výsledek hospodaření po celé sledované období od roku 2000 do roku 2013. Od roku 2000 do roku 2003 v předstupním období nebyl tento efekt tak výrazný jako od roku 2004 po rok 2013. V tomto období po vstupu do Evropské unie je tento efekt výrazný a zásadní pro hospodářský výsledek společnosti Paseka, zemědělská a.s.

Graf č. 8 Efekt čerpaných dotací na výsledky hospodaření

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

6.1.4.1 Analýza rentability

Rentabilita rovná se výnosnost vloženého kapitálu, je měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové zdroje, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu. Je formou vyjádření zisku, která v tržní ekonomice slouží jako kritérium pro alokaci kapitálu.

Rentabilita aktiv (Return on Assets)

Rentabilita aktiv společnosti Paseka, zemědělská a.s. je zobrazena v tabulce č. 13. S dotací se pohybovala v plusových hodnotách s výjimkou let 2002, 2005, 2006 a 2009. Od roku 2002 byla rentabilita aktiv bez dotací vždy záporná.

Tabulka č. 13 Rentabilita aktiv

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROA s dotací	5,33%	2,66%	-2,45%	0,92%	2,45%	-0,39%	-2,98%	2,16%	0,03%	-0,56%	0,05%	0,62%	4,22%	1,87%
ROA bez dotace	2,17%	1,26%	-1,13%	-2,83%	-2,52%	-5,16%	-4,08%	-4,45%	-6,46%	-6,63%	-6,54%	-6,02%	-2,53%	-5,23%

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Rentabilita vlastního kapitálu (Return On Equity)

Rentabilita vlastního kapitálu vyjadřuje výnosnost kapitálu vloženého vlastníky podniku. Rentabilita vlastního kapitálu je zobrazena v tabulce č. 14. S dotací je ve společnosti Paseka, zemědělská, a.s. po celé období 2000 – 20013 v kladných hodnotách mimo rok 2002 a v roce 2012 a 2013 se pohybuje několik % nad dlouhodobým průměrem úročených vkladů. Rentabilita vlastního kapitálu bez dotací je po celé období 2000 – 2013 záporná, tedy bez dotací neposkytuje vlastníkům žádnou odměnu za podstoupené riziko.

Tabulka č. 14 Rentabilita vlastního kapitálu

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROE s dotací	2,78%	3,57%	-2,69%	2,15%	3,73%	0,27%	0,00%	4,17%	0,25%	0,03%	0,04%	0,71%	5,53%	2,55%
ROE bez dotace	-1,66%	1,68%	-0,68%	-3,45%	-3,69%	-8,36%	-14,95%	-6,85%	-10,69%	-12,12%	-11,64%	-11,10%	-5,86%	-9,48%

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Rentabilita tržeb - ROS (Return On Sales)

Rentabilita tržeb nám dává přehled o tom, kolik korun zisku připadne na jednu korunu tržeb, neboli jaká je faktická celková marže společnosti, po zvážení všech jejích nákladů na cizí kapitál, zaměstnance, provoz, atd. Průměrná marže společnosti Paseka, zemědělská a.s. v období 2000 – 2013 je 2,45%, bez dotací -10,26%. Rentabilita tržeb je zachycena v tabulce č. 15.

Tabulka č. 15 Rentabilita tržeb

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROS s dotací	14,65%	6,96%	-6,39%	2,74%	6,27%	-1,10%	-9,20%	5,28%	0,08%	-1,76%	0,18%	1,65%	10,46%	4,56%
ROS bez dotace	5,96%	3,28%	-2,94%	-8,40%	-6,45%	-14,74%	-12,58%	-10,89%	-17,57%	-20,92%	-23,24%	-16,09%	-6,27%	-12,77%

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

6.1.5 Podíl dotací na provozních výnosech

Podíl dotací na provozních výnosech ukazuje procentuální závislost společnosti Paseka, zemědělská a.s. na čerpaných dotacích, zobrazeno v tabulce č. 16. Průměrná hodnota tohoto ukazatele do roku 2000 do roku 2003 činila 5,3%. Od roku 2004, tedy po vstupu do EU do roku 2013 činí průměrná hodnota ukazatele 15%, což představuje trojnásobný nárůst, tedy vyšší závislost.

Tabulka č. 16 Podíl dotací na provozních výnosech

Roky	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Provozní výnosy	138752	135124	115100	131935	141555	131161	108986	149988	165569	141499	133972	149702	171205	178233
Přijaté dotace v tis. Kč.	9379	4133	3757	10670	14709	17087	21111	21864	21882	24291	23369	23775	24280	26319
Podíl dotací na provozních výnosech	6,76%	3,06%	3,26%	8,09%	10,39%	13,03%	19,37%	14,58%	13,22%	17,17%	17,44%	15,88%	14,18%	14,77%

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

6.1.6 Vliv dotací na výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitu

Organizační struktura podniku Paseka, zemědělská a.s. je po celý sledovaný časový úsek rozdělena na tři základní odvětví výroby, které jsou samostatně sledovány a hodnoceny. Jedná se o úsek rostlinné výroby, úsek chovu skotu /zahrnuje výrobu mléka a v menší míře hovězího masa a chov prasat s otevřeným obratem stáda. Po celé sledované období většina dotačních titulů podporuje pouze rostlinnou výrobu.

Tabulka č. 17 Přehled tržeb, HV a dotací v rostlinné a živočišné výrobě

Rok	Rostlinná výroba			Živočišná výroba				
				Chov skotu		Chov prasat		Dotace ŽV celkem *
	Tržby*	HV*	Dotace*	Tržby*	HV*	Tržby*	HV*	
2000	40535	8558	9019	25621	-2372	41859	-1914	360
2001	46926	6343	3804	25577	-5620	39782	1064	329
2002	43305	-2282	3543	28520	-3308	37169	-7232	214
2003	37438	5036	10285	28809	-4105	29584	-6115	385
2004	55022	19583	12996	28526	-4333	32114	-4938	1713
2005	44795	12614	15140	29900	-1075	33156	-5674	1947
2006	32088	-1782	18709	26783	-3143	38026	-5700	2402
2007	72668	14385	19481	25585	1638	36968	-9241	2383
2008	63430	18626	20245	25178	-7491	35382	-6683	1637
2009	54170	12834	20072	18853	-7199	34050	-7305	4219
2010	41584	10892	21442	23290	166	34905	-5747	1927
2011	65992	8055	22138	30022	-3540	38022	-1667	1637
2012	75866	26143	23566	32279	-3260	37018	-3503	714
2013	74698	21068	24899	35108	-3194	42103	-5274	1420
Celkem	748517	160073	225339	384051	-46836	510138	-69929	21287

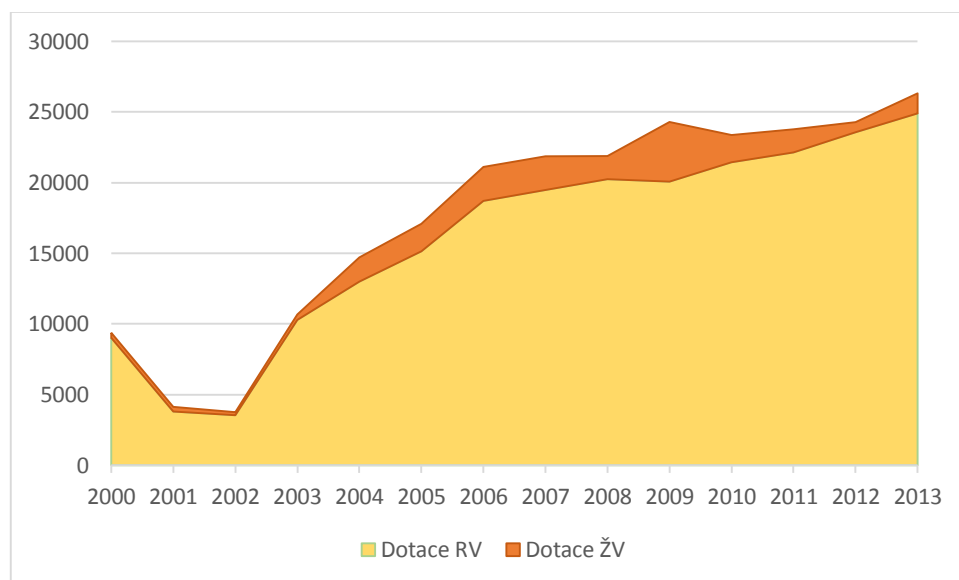
* v tis. Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

V tabulce č. 17 je zaznamenán vývoj tržeb a hospodářský výsledek jednotlivých odvětví společnosti. Tržby jsou uvedeny bez dotací. Do hospodářského výsledku jsou již zahrnuty přijaté dotace v daném roce. Společnost čerpala všechny pro ni dostupné dotační tituly. Z tohoto přehledu vyplývá, že živočišná produkce z pohledu čistě hospodářského výsledku je po celé období vysoce ztrátovou činností. Od roku 2000 bylo čerpáno na provozních dotacích celkem 246 626 tis. Kč, z toho 225 339 tis. Kč jako podpora rostlinné výroby a pouze 21 287 tis. Kč jako podpora výroby živočišné. To znamená, že 91 % dotačních prostředků směřuje do rostlinné výroby a pouhých 9 % do výroby živočišné. Za stejné období byl ve společnosti vytvořen zisk rostlinné výroby ve výši 160 073 tis. Kč. Po odečtu dotací by tedy i rostlinná výroba vykázala ztrátu 65 266 tis. Kč. Potvrzuje se zde přímá závislost zemědělství na dotacích.

Graf č. 9 zobrazuje vztah čerpaných dotací do rostlinné a živočišné výroby vzhledem k celku. Z tohoto grafu je patrná velikost čerpaných dotací v období 2000 – 2013.

Graf č. 9. Čerpané dotace do rostlinné a živočišné výroby

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

Rentabilita tržeb - ROS (Return On Sales) rostlinné výroby

Podíl zisku a tržeb ukazuje rentabilitu tržeb (ROS). Tato hodnota vyjadřuje, kolik korun zisku je podnik schopen vyrobit na 1,- Kč tržeb. Nejvyšších hodnot ROS bylo dosaženo v letech 2004 a 2012. V těchto letech vycházela kladná hodnota tohoto ukazatele i po odečtu dotací. V ostatních letech mimo roku 2001 vyšla hodnota ROS po odečtu dotací vždy záporně. Rentabilita tržeb rostlinné výroby je zobrazena v tabulce č. 18.

Tabulka č. 18 Rentabilita tržeb rostlinné výroby

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROS s dotací	14,65 %	6,96 %	- 6,39%	2,74%	6,27%	-1,10%	-9,20%	5,28%	0,08%	-1,76%	0,18%	1,65%	10,46 %	4,56%
ROS bez dotace	5,96%	3,28 %	- 2,94%	- 8,40%	- 6,45%	- 14,74%	- 12,58%	- 10,89%	- 17,57%	- 20,92%	- 23,24%	- 16,09%	- 6,27%	- 12,77%

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská, a.s., vlastní zpracování 2015

Rentabilita tržeb živočišné výroby

Podíl zisku a tržeb ukazuje rentabilitu tržeb (ROS). Tato hodnota vyjadřuje, kolik korun zisku je podnik schopen vyrobit na 1,- Kč tržeb. I tento ukazatel v hodnocení živočišné výroby vychází v záporných číslech. Z tabulky č. 19 je zřejmé, že nejhorší situace byla v letech 2008 a 2009, což bylo způsobeno propadem cen živočišných komodit.

Tabulka č. 19 Rentabilita tržeb živočišné výroby

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROS s dotací	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ROS bez dotace	6,35%	6,97%	16,05%	17,50%	15,29%	10,70%	13,64%	12,15%	23,40%	27,42%	-9,59%	-7,66%	-9,76%	10,97%

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská, a.s., vlastní zpracování 2015

6.1.7 Vliv čerpaných dotací na bankovní financování zemědělské prvovýroby

Společnost Paseka, zemědělská a.s. čerpá bankovní úvěry jednak na investiční účely a v minulosti rovněž na provozní financování zejména sezónních vstupů do rostlinné výroby v první polovině roku do sklizně. Od roku 2000 do roku 2003 dochází ke snižování stavu investičních úvěrů čerpaných před rokem 2000, kdy bylo investováno jak do chovu skotu, tak do chovu prasat. Tyto úvěry byly zcela splaceny v roce 2005. Od roku 2003 do roku 2007 bylo čerpáno několik úvěrů do strojového vybavení rostlinné výroby. Všechny tyto úvěry byly zcela splaceny v roce 2011. V roce 2007 pak byl zpracován projekt na modernizaci chovu skotu včetně výstavby nové dojírny – úvěr na tento projekt byl ve výši 30 000 tis. Kč a částečně byl v roce 2007 splacen dotací z PRV ve výši 6 000 tis. Kč, kterou společnost získala úspěšným projektem. Tento úvěr je v roce 2013 jediným úvěrem, který společnost od bank má. Provozní úvěry v současné době Paseka, zemědělská a.s. nemá. I přes dobrou platební morálku vůči bankám se z důvodu konkurenčního boje nepodařilo získat další úvěry, a to jak investiční tak provozní.

Lze konstatovat, že získané dotace působí jako stabilizující faktor a díky jejich příjmu bylo možno získat úvěry na zemědělskou prvovýrobu. Přehled čerpaných úvěrů společnosti zobrazuje tabulka č. 20.

Tabulka č. 20 Přehled čerpaných úvěrů

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Úvěry	35666	25374	18103	15999	11425	15691	15925	49162	34781	34531	23320	16860	12000	9600
HV	15822	7816	-6962	2621	7249	-1187	-8919	7145	93	-1887	183	2212	15185	6922
HV bez dotace	6443	3683	-3205	-8049	-7460	-15900	-12192	-14719	21789	-22404	-23186	-21563	-9095	-19397

Zdroj: Interní materiál firmy Paseka, zemědělská a.s., vlastní zpracování 2015

6.2 ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO JESENÍK

6.2.1 Historie společnosti

Zemědělské družstvo Jeseník vzniklo 27. února 1950 pod názvem Jednotné zemědělské družstvo v Bukovicích. V šedesátých letech bylo družstvo označováno jako Jednotné zemědělské družstvo Jeseník – Bukovice a v sedmdesátých letech Jednotné zemědělské družstvo "Mír" se sídlem v Jeseníku. Současný název tedy "Zemědělského družstvo Jeseník" byl zapsán v roce 1992.

6.2.2 Charakteristika společnosti

Zemědělské družstvo Jeseník hospodaří v podhůří Jeseníků na pozemcích o celkové výměře 1912 ha. Hlavní činností je chov mléčných dojnic. Mezi doplňkové činnosti patří chov masného skotu, ovcí a koz. Zemědělské družstvo se rovněž zabývá rostlinnou výrobou, provozuje 2 okrasné školky a autodopravu.

Zemědělské družstvo Jeseník zaměstnává 55 pracovníků z toho 14 řídících.

Živočišná výroba

Zemědělské družstvo se soustředí na chov mléčných dojnic, jedná se o vysoce podílové kříženky holštýnského plemene, kde základní stádo tvoří 485 kusů dojnic. Jalovice jsou odchovávány pastevně a i většina dojnic je v průběhu roku pasena na přídvorských pastvinách. Zvířata jsou chována ve volném boxovém ustájení s matracemi s vyhrnováním kejdy pomocí šípových lopat. Jsou krmeny směsnou krmnou dávkou, která se skládá v zimním krmném období z konzervovaných krmiv (senáž, seno, kukuřičná siláž, mokré kukuřičné zrno, hracho-obilní směska, pivovarské mláto, jaderné krmné směsi, atd.), v letním krmném období se do krmení přidává pastva a krmiva v zeleném stavu. Dojnice

jsou krmeny se zřetelem na užitkovost, která v současné době dosahuje 7800 l na dojnici. Družstvo provozuje 2 mléčná střediska, a to v Bukovicích a v Domašově. Narozená telata jsou cca do věku dvou měsíců odchována v boudách, které zajišťují zdravý odchov a i v klimatických drsných podmínkách, vykazuje tento odchov dobré výsledky. Býčci mléčných krav jsou prodáváni k dalšímu chovu, protože Zemědělské družstvo Jeseník se výkrmem skotu nezabývá. Vzhledem k dostatku jalovic pro obnovu základního stáda dojnic se družstvu daří udržet dobré reprodukční ukazatele. Část jalovic, přibližně 50 kusů, je každoročně nabízena k prodeji.

Zemědělské družstvo Jeseník dále chová cca 75 kusů krav základního stáda a využívá přirozenou plemenitbu býků plemene Blonde d'Aquitanie. Telení krav je směřováno do období od února do května. Poté krávy s telaty odchází společně na pastviny, kde jsou až do srpna, případně do září. Býčci a část jaloviček se prodávají jako zástavový skot, většinou do zahraničí a část jaloviček se využije k obnově stáda.

Chov ovcí a koz

Chov ovcí plemene cigája byl založen v roce 1962 a do dnešní doby je na farmě Zemědělského družstva Jeseník jediným chovaným plemenem. Přestože v průběhu let byla vyzkoušena různá plemena ovcí, jak z domácích, tak ze zahraniční produkce, vítězně vždy vyšla cigája, která splňuje všechny chovatelské požadavky pro naše klimaticky nepříznivé podmínky. Tato ovce s trojstrannou užitkovostí, což znamená maso, mléko a vlna, je dnes opomíjeným plemenem ve stínu různých dovezených, hlavně masných ovcí. Díky dobré užitkovosti jsou ovce dojeny a z jejich mléka jsou vyráběny sýry v prvotřídní kvalitě. Tato výroba má v Zemědělském družstvu Jeseník dlouholetou tradici a výrobky jako je ovčí sýr a bryndza, jsou známé po celém okolí.

Rostlinná výroba

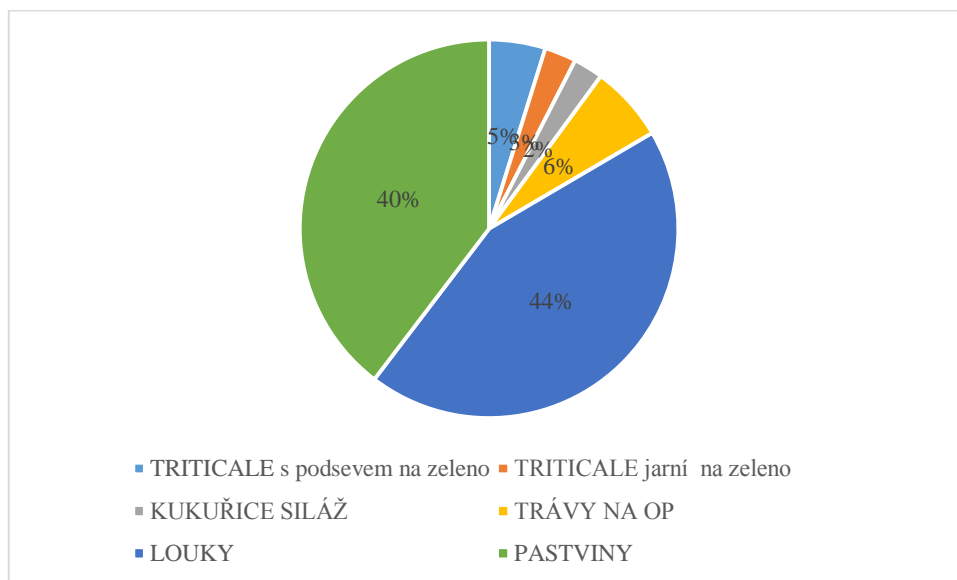
Zemědělské družstvo Jeseník se specializuje především na pěstování objemným krmiv pro dojnice a ostatní skupiny hospodářských zvířat s nulovým podílem tržních plodin. Osevní plán společnosti je zobrazen v tabulce č. 21.

Tabulka č. 21 Osevní plán Zemědělského družstva Jeseník pro rok 2013

Plodina	výměra v ha
TRITICALE s podsevem na zeleno	80,34
TRITICALE jarní na zeleno	45,19
KUKUŘICE SILÁŽ	42,27
TRÁVY NA OP	108,22
LOUKY	730,64
PASTVINY	661,02
CELKEM	1 667,68

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Graf č. 10 Osevní plán Zemědělského družstva Jeseník pro rok 2013

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.3 Přehled čerpaných dotací

V letech 2000 až 2013 Zemědělské družstvo Jeseník získalo celkem 272 157 tis. Kč ze všech pro družstvo dostupných dotačních titulů. Do roku 2004 se jednalo o prostředky čerpané z národních zdrojů. Od roku 2004 se jednalo jak o prostředky z Evropské unie, tak o prostředky národní. Od vstupu do Evropské unie, tedy od roku 2004 až do roku 2013 se postupně zvyšovala výše dotací poskytována z unijních zdrojů a zároveň se snižovaly zdroje národní. Za roky 2000 až 2013 byla průměrná dotovaná částka za rok 19 440 tis. Kč. Za roky 2000 až 2003 to bylo v průměru 11 103 tis. Kč a v letech 2004 až 2013 po

vstupu do Evropské unie to bylo v průměru 22 775 tis. Kč, tj. dvojnásobná výše. Přijaté dotace Zemědělského družstva Jeseník jsou zobrazeny v tabulce č. 22.

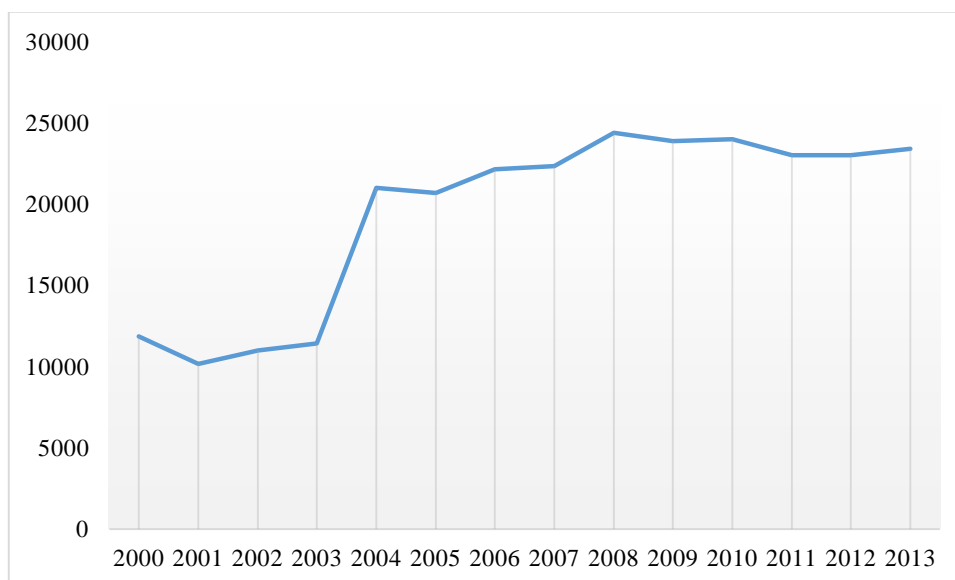
Tabulka č. 22 Přijaté dotace (v tis. Kč)

Roky	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Přijaté dotace v tis. Kč.	11861	10140	10982	11428	21001	20679	22140	22327	24362	23875	23987	23001	23000	23374	272157

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Z grafu č. 11 je názorně vidět skokový nárůst dotací Zemědělského družstva Jeseník v roce 2004. Od roku 2004 do roku 2013 je tento nastavený trend setrvalý.

Graf č. 11 Přijaté dotace (v tis. Kč)

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.3.1 Dotace čerpané v letech 2000- 2003

V letech 2000 až 2003 tj. před vstupem ČR do EU čerpalo Zemědělské družstvo Jeseník dotace z národních zdrojů na podporu rostlinné i živočišné produkce. Převážná část prostředků, jak je zřejmé z tabulky č. 23, byla zaměřena na rostlinnou výrobu a jen menší část na podporu živočišné výroby. Tato situace je dlouhodobá a poškozuje konkurenceschopnost producentů živočišných komodit proti původním zemím Evropské

unie a po našem vstupu do Evropského společenství se tato situace ještě zhoršila. V roce 2003 obdrželo družstvo mimořádnou pomoc ze strany státu za poškození produkce způsobených mimořádným suchem v roce 2002. Tato částka činila 572 tis. Kč a sloužila ke zmírnění následků způsobených mimořádným suchem.

Tabulka č. 23 Dotace čerpané v letech 2000 – 2003

Dotační titul	Částka v Kč			
	2000	2001	2002	2003
Dotace na krytí nákladů	8 352 558,00 Kč	8 526 642,00 Kč	8 736 324,00 Kč	8 088 228,00 Kč
Uvádění půdy do klidu	0,00 Kč	661 355,00 Kč	350 204,00 Kč	325 721,00 Kč
Chov skotu,ovcí,koz a koní na TTP 1.L	2 279 860,00 Kč	382 000,00 Kč	608 000,00 Kč	451 520,00 Kč
Dotace na dojně krávy	65 250,00 Kč	54 810,00 Kč	256 500,00 Kč	142 874,00 Kč
Podpora odbytu skotu tele jateč.účel 1Q.	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	343 500,00 Kč
Podpora nepotrav.využ.půd fondu-len	156 599,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Kontrola užitkovosti ovcí	27 504,00 Kč	26 496,00 Kč	28 224,00 Kč	33 408,00 Kč
Kontrola užitkovosti koz	30 816,00 Kč	21 888,00 Kč	29 088,00 Kč	25 632,00 Kč
2.A udržení a zlep.gen.pot.vyjm.zvířat	69 698,40 Kč	61 862,00 Kč	71 352,80 Kč	78 429,20 Kč
Program 6 -Genetické zdroje	76 000,00 Kč	34 000,00 Kč	55 200,00 Kč	34 965,00 Kč
Podpora chovu krav bez TPM a chovu ovcí 1.L	315 316,00 Kč	143 000,00 Kč	279 981,00 Kč	567 000,00 Kč
Nákazový fond ŽV	38 622,00 Kč	76 552,00 Kč	51 067,00 Kč	0,00 Kč
Zdravotní stav rostlin	44 976,00 Kč	42 071,00 Kč	84 993,00 Kč	77 844,00 Kč
Kvóty mléka ŽV	404 480,00 Kč	109 144,00 Kč	431 693,00 Kč	670 703,00 Kč
Poradenství	17 524,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Zmírnění škod sucho	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	571 284,00 Kč
Kadavery	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	17 150,00 Kč
Celkem	11 879 203,40 Kč	10 139 820,00 Kč	10 982 626,80 Kč	11 428 258,20 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.3.2 Dotace čerpané v letech 2004 – 2006

Rok 2004 se stal rokem vstupu České republiky do Evropské unie. Od tohoto roku se změnil způsob dotační politiky a ten začal ovlivňovat výši dotací přijímaných Zemědělským družstvem Jeseník podle nových pravidel přijatých při vstupu do Evropské unie Českou republikou. V prvním roce po vstupu byla výše dotací proti unijní "15" pouhých 25%. Postupně výše dotací rostla, zejména základní platba na plochu SAPS. Tento vývoj je zachycen v tabulce č. 24. V prvních letech po vstupu do Evropské unie byly příjmy SAPS doplňovány platbami TOP-UP, které zmírňovaly velmi nevýhodnou pozici poměru našich zemědělců vůči jejich konkurenci v zemích původní 15.

Tabulka č. 24 Dotace čerpané v letech 2004 – 2006

Dotační titul	Částka v Kč		
	2004	2005	2006
SAPS	3 844 389,16 Kč	4 385 950,37 Kč	5 262 378,23 Kč
TOP-UP orná půda	424 962,00 Kč	323 484,13 Kč	253 344,43 Kč
TOP-UP dobytčí jednotka	1 214 512,00 Kč	1 899 246,90 Kč	2 488 791,48 Kč
TOP-UP osivo pícniny a lnu	60 410,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
AEO	6 289 002,50 Kč	5 329 868,00 Kč	5 353 523,60 Kč
LFA	8 430 441,00 Kč	8 325 328,00 Kč	8 390 715,00 Kč
Kontrola užítkovosti skotu	40 553,60 Kč	38 566,40 Kč	37 241,60 Kč
Kontrola užítkovosti ovcí	42 336,00 Kč	41 040,00 Kč	47 808,00 Kč
Kontrola užítkovosti koz	25 920,00 Kč	21 888,00 Kč	26 208,00 Kč
2.A udržení a zlep.gen.pot.vyjm.zvířat	35 944,00 Kč	94 000,00 Kč	24 070,00 Kč
Program 6 -Genetické zdroje	53 600,00 Kč	25 200,00 Kč	30 879,00 Kč
RV - zdravotní stav	37 019,00 Kč	13 392,00 Kč	0,00 Kč
Kadavéry	145 985,00 Kč	121 810,00 Kč	109 420,00 Kč
Půda do klidu-zatrávňení	0,00 Kč	0,00 Kč	51 000,30 Kč
Pojištění PGRLF - RV	32 806,00 Kč	26 770,00 Kč	21 634,00 Kč
Pojištění PGRLF - ŽV	32 090,00 Kč	32 352,00 Kč	43 119,00 Kč
Podpora trhu mléka	291 374,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Vratka AEO	0,00 Kč	0,00 Kč	6 692,00 Kč
Celkem	21 001 344,26 Kč	20 678 895,80 Kč	22 146 824,64 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.3.3 Dotace čerpané v letech 2007 – 2010

Od roku 2007 začíná po významném rozšíření Evropské unie v roce 2004 nové sedmileté programovací období 2007 – 2013. Kromě přímých dotací z Evropské unie a národních doplňkových plateb jsou nastavena pravidla Programu rozvoje venkova. V tabulce č. 25 je zaznamenán vývoj přímých a národních plateb za roky 2007 – 2010. Z této tabulky vyplývá postupné navyšování plateb SAPS a snižování národních plateb TOP-UP. Kromě těchto základních dotačních titulů jsou pro Zemědělské družstvo Jeseník významné příjmy z AEO opatření a platby LFA z důvodu polohy družstva a hospodaření v horských podmínkách.

Tabulka č. 25 Dotace čerpané v letech 2007 – 2010

Dotační titul	Částka v Kč			
	2007	2008	2009	2010
SAPS	5 839 958,25 Kč	6 439 611,11 Kč	7 095 115,30 Kč	7 700 495,05 Kč
TOP-UP orná půda	507 697,78 Kč	2 811 239,05 Kč	2 264 317,12 Kč	974 887,95 Kč
TOP-UP dobytčí jednotka	2 459 561,06 Kč	1 894 097,46 Kč	1 712 820,13 Kč	1 439 109,00 Kč
AEO	5 363 236,60 Kč	5 353 810,72 Kč	5 580 933,60 Kč	5 421 831,14 Kč
LFA	7 786 027,02 Kč	7 474 082,48 Kč	6 841 607,96 Kč	6 667 495,39 Kč
Kontrola užitkovosti skotu	37 977,60 Kč	35 254,40 Kč	42 301,60 Kč	89 608,00 Kč
Kontrola užitkovosti ovcí	53 136,00 Kč	48 528,00 Kč	42 480,00 Kč	44 064,00 Kč
Kontrola užitkovosti koz	17 280,00 Kč	14 400,00 Kč	13 248,00 Kč	9 792,00 Kč
2.A udržení a zlep.gen.pot.vyjm.zvířat	69 420,00 Kč	39 048,00 Kč	17 198,00 Kč	15 695,00 Kč
Program 6 -Genetické zdroje	34 300,00 Kč	40 000,00 Kč	30 750,00 Kč	21 000,00 Kč
Kadavéry	46 633,85 Kč	97 825,00 Kč	51 833,00 Kč	12 890,00 Kč
Půda do klidu-zatrávňení	48 166,95 Kč	48 166,95 Kč	48 166,95 Kč	48 166,95 Kč
Pojištění PGRLF - RV	21 634,00 Kč	21 937,00 Kč	29 383,00 Kč	31 618,00 Kč
Pojištění PGRLF - ŽV	42 538,00 Kč	44 008,00 Kč	106 350,00 Kč	109 597,00 Kč
Podpora trhu mléka	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	205 538,72 Kč
Dotace na krávy TPM	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	1 192 867,20 Kč
Zmírnění škod povodněmi	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	2 130,00 Kč
Celkem	22 327 567,11 Kč	24 362 008,17 Kč	23 876 504,66 Kč	23 986 785,40 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.3.4 Dotace čerpané v letech 2011 – 2013

Od roku 2011 do roku 2013 jsou dotace v Zemědělském družstvu Jeseník na obdobné úrovni, zachyceno v tabulce č. 26. Zároveň v roce 2013 již nebyla poskytnuta platba TOP-UP. V tomto období začalo uplatňování tzv. modulace, kdy dotace nad stanovený limit jsou poměrně kráceny.

Tabulka č. 26 Dotace čerpané v letech 2011 – 2013

Dotační titul	Částka v Kč		
	2011	2012	2013
SAPS	8 883 542,54 Kč	10 023 087,90 Kč	10 840 234,99 Kč
TOP-UP dobytčí jednotka	999 697,68 Kč	177 061,23 Kč	0,00 Kč
Zvl.podpora tele mas.typu	0,00 Kč	96 999,74 Kč	126 413,10 Kč
Zvl.podpora bahnice,kozy pas.na TTP	0,00 Kč	92 108,97 Kč	82 007,96 Kč
PVP na dobytčí jednotku	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
PVP na zemědělskou půdu	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
AEO	5 214 214,44 Kč	5 255 611,73 Kč	5 140 855,27 Kč
LFA	6 361 078,69 Kč	6 400 179,37 Kč	6 232 558,48 Kč
Kontrola užitkovosti skotu	65 320,00 Kč	67 767,20 Kč	65 682,48 Kč
Kontrola užitkovosti ovcí	46 512,00 Kč	44 352,00 Kč	40 608,00 Kč
Kontrola užitkovosti koz	8 640,00 Kč	10 080,00 Kč	8 928,00 Kč
2.A udržení a zlep.gen.pot.vyjm.zvířat	14 518,00 Kč	15 258,00 Kč	12 531,00 Kč
Program 6 -Genetické zdroje	21 390,00 Kč	23 800,00 Kč	21 700,00 Kč
RV - zdravotní stav	58 083,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Kadavéry	16 555,00 Kč	11 625,00 Kč	12 071,50 Kč
Poradenství	37 591,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Pojištění PGRLF - RV	32 610,00 Kč	10 936,44 Kč	12 120,00 Kč
Pojištění PGRLF - ŽV	104 118,00 Kč	79 564,56 Kč	99 456,00 Kč
Podpora trhu mléka	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Dotace na krávy TPM	1 175 966,40 Kč	691 674,48 Kč	679 640,93 Kč
vratka AEO	66 418,95 Kč	100 103,63 Kč	0,00 Kč
Celkem	23 039 836,75 Kč	23 000 106,62 Kč	23 374 807,71 Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.4 Vliv dotací na hospodářský výsledek a rentabilitu

Zemědělské družstvo Jeseník hospodařilo v letech 2000 – 2013 s kladným hospodářským výsledkem, zobrazeno v tabulce č. 27. Od roku 2000 do roku 2013 byl kumulovaný hospodářský výsledek 46 314 tis. Kč tj. 3308 tis. Kč průměrně ročně. Za stejné období byla průměrná výše dotací 36 288 tis. Kč.

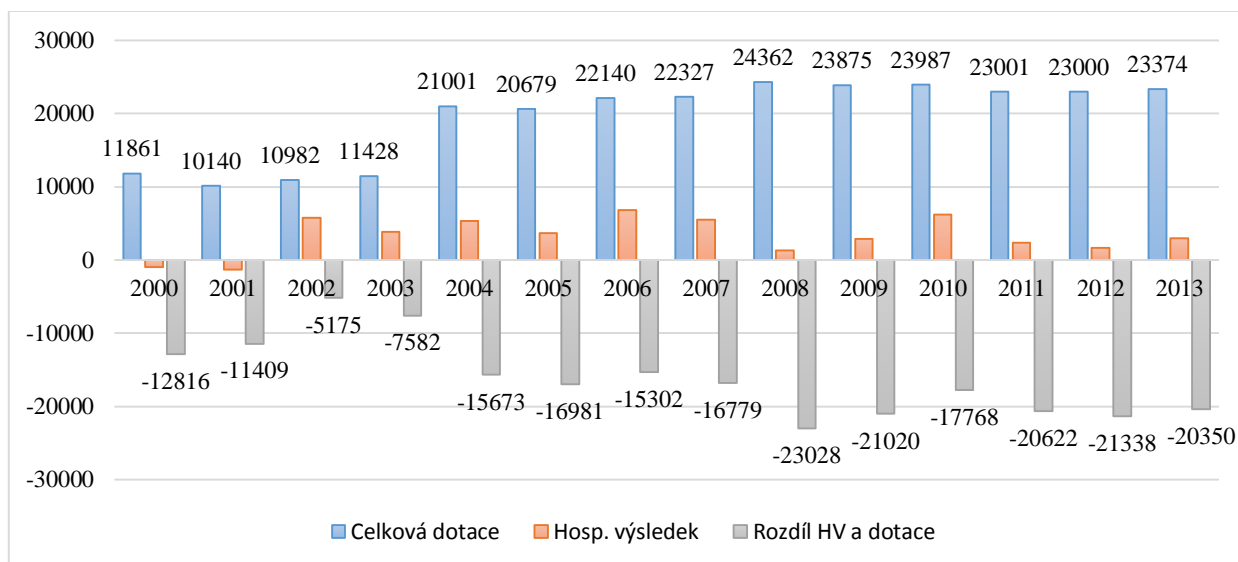
Tabulka č. 27 Hospodářský výsledek v (tis. Kč)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
-955	-1269	5807	3846	5328	3698	6838	5548	1334	2855	6219	2379	1662	3024

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Graf č. 12 znázorňuje hospodaření Zemědělského družstva Jeseník, tj. výsledky hospodaření, přijaté dotace a rozdíl mezi výsledkem hospodaření a přijatými dotacemi. Z grafu je patrné, že bez dotací by Zemědělské družstvo Jeseník dosahovalo každoročně ztráty.

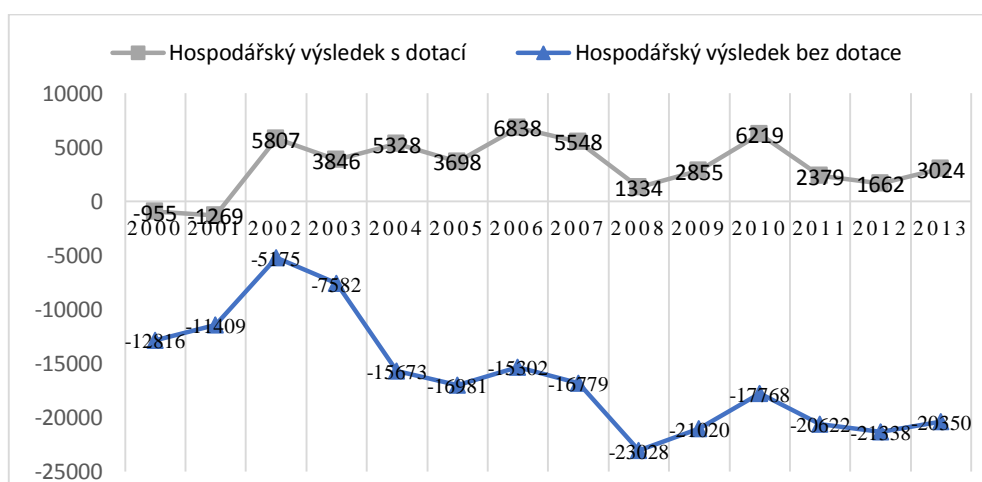
Graf č. 12 Vliv čerpaných dotací na hospodářský výsledek

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Graf č. 13 ukazuje dopad dotací na hospodářský výsledek. Pokud by Zemědělské družstvo Jeseník nečerpalo dotace, pak by se v letech 2000 – 2013 pohybovalo v záporných hodnotách hospodářského výsledku.

Graf č. 13 Efekt čerpaných dotací na výsledky hospodaření

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.4.1 Analýza rentability

Rentabilita aktiv

Rentabilita aktiv Zemědělského družstva Jeseník je zobrazena v tabulce č. 28. S dotací se pohybovala v plusových hodnotách s výjimkou let 2000, 2001. Bez dotací je hodnota tohoto ukazatele vždy záporná.

Tabulka č. 28 Rentabilita aktiv

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROA s dotací	-1,06%	-1,45%	6,82%	3,79%	4,59%	3,30%	6,05%	5,07%	0,90%	2,09%	4,31%	1,63%	0,84%	1,48%
ROA bez dotace	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	14,22%	13,03%	6,08%	7,46%	13,50%	15,16%	13,53%	15,34%	15,51%	15,39%	12,30%	14,09%	10,72%	9,94%

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Rentabilita vlastního kapitálu

Rentabilita vlastního kapitálu s dotací je v Zemědělském družstvu Jeseník od roku 2002 v kladných hodnotách, jak zachycuje tabulka č. 29. Rentabilita vlastního kapitálu bez dotací je po celé období 2000 – 2013 hluboce záporná.

Tabulka č. 29 Rentabilita vlastního kapitálu

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROE s dotací	-2,15%	-2,95%	11,93%	7,22%	9,30%	6,28%	10,83%	8,17%	1,93%	3,94%	7,13%	2,66%	1,80%	3,18%
ROE bez dotace	-28,90%	-26,52%	-10,63%	-14,23%	-27,34%	-28,84%	-24,23%	-24,70%	-33,25%	-29,03%	-20,36%	-23,03%	-23,17%	-21,37%

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Rentabilita tržeb

Rentabilita tržeb nám dává přehled o tom, kolik korun zisku připadne na jednu korunu tržeb, neboli jaká je faktická celková marže společnosti, po zvážení všech jejích nákladů na cizí kapitál, zaměstnance, provoz, atd. Průměrná marže s dotací Zemědělského družstva Jeseník v období 2000 – 2013 je 11,19%, bez dotací -54,40%. Rentabilita tržeb je zobrazena v tabulce č. 30.

Tabulka č. 30 Rentabilita tržeb

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROS s dotací	-3,14%	-4,23%	19,04%	13,33%	17,35%	11,68%	24,80%	17,56%	4,63%	12,12%	21,98%	7,83%	5,28%	8,49%
ROS bez dotace	-42,17%	-38,05%	-16,97%	-26,29%	-51,03%	-53,62%	-55,49%	-53,09%	-80,01%	-89,24%	-62,80%	-67,87%	-67,85%	-57,16%

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.5 Podíl dotací na provozních výnosech

Podíl dotací na provozních výnosech ukazuje procentuální závislost Zemědělského družstva Jeseník na čerpaných dotacích. Průměrná hodnota tohoto ukazatele do roku 2000 do roku 2003 činila 19,55%. Od roku 2004, tedy po vstupu do EU do roku 2013 činí průměrná hodnota ukazatele 32,57%. Přijaté dotace představují jednu třetinu provozních výnosů. Podíl dotací na provozních výnosech je zobrazen v tabulce č. 31.

Tabulka č. 31 Podíl dotací na provozních výnosech

Roky	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Provozní výnosy	52387	56416	60605	58686	71766	62826	64000	67874	71272	63967	71438	71301	72546	86496
Přijaté dotace v tis. Kč.	11861	10140	10982	11428	21001	20679	22140	22327	24362	23875	23987	23001	23000	23374
Podíl dotací na provozních výnosech	22,64%	17,97%	18,12%	19,47%	29,26%	32,91%	34,59%	32,89%	34,18%	37,32%	33,58%	32,26%	31,70%	27,02%

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.6 Vliv dotací na hospodářské výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitu

Z tabulky č. 32 je patrné, že Zemědělské družstvo Jeseník, že 88% veškerých dotací směřuje do rostlinné výroby, zbylých 12% do živočišné. Hospodářský výsledek živočišné výroby je ztrátový a vedl k uzavření chovu prasat v roce 2004.

Tabulka č. 32 Přehled tržeb, HV a dotací v rostlinné a živočišné výrobě

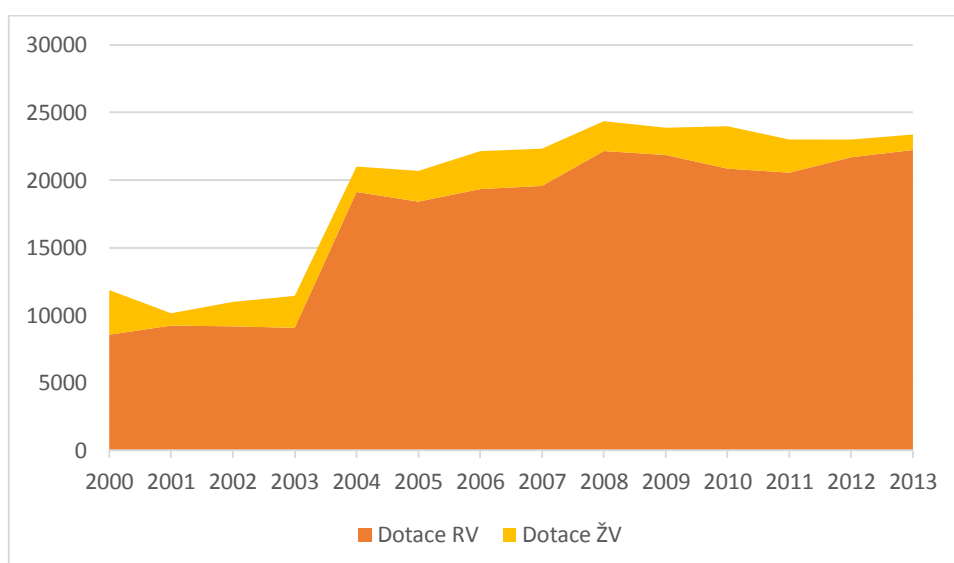
Rok	Rostlinná výroba			Živočišná výroba						
				Chov skotu		Chov koz, ovcí		Chov prasat		Dotace ŽV celkem *
	Tržby*	HV*	Dotace*	Tržby*	HV*	Tržby*	HV*	Tržby*	HV*	
2000	3055	872	8554	25536	-2223	168	-507	1635	-929	3307
2001	2698	514	9230	25174	-5474	113	-524	1996	-1114	910
2002	2116	2108	9171	26071	-6033	163	132	2147	-1339	1811
2003	2205	4198	9063	25631	-7879	191	-16	817	-598	2365
2004	1791	9073	19119	28745	-10613	180	-445	0	0	1882
2005	974	17012	18405	30447	-9269	247	-669	0	0	2274
2006	476	15269	19332	26883	-6987	218	-440	0	0	2808
2007	172	15375	19567	31139	-7272	291	-744	0	0	2760
2008	137	15742	22148	28372	-9958	273	-1052	0	0	2214
2009	1145	16440	21859	22145	-9068	265	-589	0	0	2016
2010	1556	14027	20847	26564	-3388	173	-875	0	0	3140
2011	914	13780	20549	29248	-7216	222	-1077	0	0	2452
2012	1183	14567	21690	30098	-7070	167	-747	0	0	1310
2013	1447	14981	22225	33834	-8469	318	-1028	0	0	1149
Celkem	19869	153958	241759	389887	-100919	2989	-8581	6595	-3980	30398

* v tis. Kč

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Z grafu č. 14 je patrný trend alokace dotací. Když do rostlinné výroby jde 88% veškerých dotací. Do živočišné výroby pak pouze zbylých 12%.

Graf č. 14 Čerpané dotace do rostlinné a živočišné výroby

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Rentabilita tržeb rostlinné výroby

Nejvyšších hodnot ROS bylo dosaženo v letech 2007 a 2008. Výrazný nárůst tohoto ukazatele je patrný po vstupu ČR do EU. Ve všech sledovaných letech vyšla hodnota ROS po odečtu dotací vždy záporně, jak je patrné z tabulky 33.

Tabulka č. 33 Rentabilita tržeb rostlinné výroby

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROS s dotací	29%	19%	100%	190%	507%	1747%	3208%	8939%	11491%	1436%	901%	1508%	1231%	1035%
ROS bez dotace	-251%	-323%	-334%	-221%	-561%	-143%	-854%	-2437%	-4676%	-473%	-438%	-741%	-602%	-501%

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

Rentabilita tržeb živočišné výroby

Rentabilita tržeb živočišné výroby je zobrazena v tabulce č. 34. Rentabilita tržeb živočišné výroby vychází vždy záporně, a to jak při výpočtu s dotací, tak očištění o čerpané dotace.

Tabulka č. 34 Rentabilita tržeb živočišné výroby

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ROS s dotací	13,38 %	26,07 %	25,51 %	31,88 %	38,23 %	32,38 %	27,40 %	25,50 %	38,44 %	43,09 %	15,94 %	28,14 %	25,83 %	27,81 %
ROS bez dotace	25,48 %	29,40 %	31,89 %	40,76 %	44,74 %	39,79 %	37,77 %	34,29 %	46,17 %	52,09 %	27,69 %	36,46 %	30,16 %	31,17 %

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

6.2.7 Vliv čerpaných dotací na bankovní financování zemědělské prvovýroby

Z pohledu komerčních bank je dotační politika stabilizujícím faktorem v posuzování bonity klienta, tato skutečnost je v podmínkách podhorských oblastí o to významnější. Získané dotace působí jako stabilizující faktor a díky jejich příjmu se v posledních letech daří Zemědělskému družstvu Jeseník získávat dotace na své podnikatelské záměry a realizaci těchto podnikatelských záměrů zvyšovat příjmy a obrát družstva. Nejvýznamnějšími investicemi ve sledovaném období byly investice do chovu skotu a bioplynové stanice v roce 2013. Přehled o čerpaných dotacích dává tabulka č. 35.

Tabulka č. 35 Přehled čerpaných úvěrů

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Úvěry	18263	15329	520	15570	20605	23012	21609	14274	49766	35873	33585	32017	78295	84153
dotace	11879	10140	10983	11428	21001	20678	22140	22327	24362	23876	23987	23040	23000	23375
HV	-955	-1269	5807	3846	5328	3698	6838	5548	1334	2855	6219	2379	1662	3024
HV bez dotace	-12834	-11409	-5176	-7582	-15673	-16980	-15302	-17779	-23228	-22542	-17768	-20661	-21336	-20351

Zdroj: Interní materiál firmy Zemědělské družstvo Jeseník, vlastní zpracování 2015

7 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

7.1. PASEKA, ZEMĚDĚLSKÁ a.s.

Provedeným šetřením ve společnosti Paseka, zemědělská a.s. bylo zjištěno, že v letech 2000 až 2013 získala společnost 246 626 tis. Kč ze všech dostupných dotačních titulů. Do roku 2004 čerpala společnost z národních dotačních titulů, jednalo se celkem o částku 27 939 tis. Kč, průměrně ročně 6 985 tis. Kč. Po vstupu do Evropské unie se k národním dotačním titulům přidaly dotační tituly v rámci Společné zemědělské politiky Evropské unie a celková získaná částka činila 218 687 tis. Kč, průměrné roční částka byla 21 869 tis. Kč. V prvních letech po vstupu ČR do EU se výrazně lišila výše dotací, které dostávaly státy původní evropské patnáctky a výše dotací nově přistoupených zemí. V dalších letech po vstupu ČR do EU se úroveň získaných dotací vyrovnávala a zároveň klesala podpora z národních zdrojů. Společnost Paseka, zemědělská a.s. hospodařila v letech 2000 – 2013 s kladným hospodářským výsledkem s výjimkou let 2002, 2005, 2006 a 2009. Pokud by ve sledovaném období společnost nečerpala dotace, pak by až na rok 2000 a 2001 hospodařila vždy se ztrátou. Efekt získaných dotací pro společnost je patrný zejména po vstupu do Evropské unie, kde by společnost každý rok hospodařila se ztrátou.

H1: Čerpané dotace kladně ovlivňují ekonomiku podniku a výsledek hospodaření a jejich rentabilitu = PŘIJATA

Podle provedené analýzy bylo prokázáno, že získané dotace společnosti Paseka, zemědělská a.s. přímo ovlivňují hospodářský výsledek, po odečtu dotací by ve všech letech po vstupu do EU vznikla společnosti ztráta. Rovněž ukazatele rentability se po očištění od získaných dotací dostávají do záporných hodnot, když s dotací se pohybují až na výjimky v hodnotách kladných.

H2: Závislost na čerpaných dotacích se v zemědělských společnostech zvyšuje = PŘIJATA

Výzkum prokázal, že se podíl čerpaných dotací na provozních výnosech zvyšuje. Po vstupu do EU činil ukazatel podílu čerpaných dotací na provozních výnosech průměrně 15%. Před vstupem do Evropské unie se tento ukazatel pohyboval na průměru 5%.

H3: Čerpané dotace ovlivňují hospodářské výsledky rostlinné výroby a hospodářské výsledky živočišné výroby a jejich rentabilitu = PŘIJATA

Šetřením bylo zjištěno, že rozdělení dotačních prostředků je vysoce nerovnoměrné, když 91% dotací plyne do rostlinné výroby a pouhých 9% do živočišné. Dle vedení společnosti Paseka, zemědělská a.s. takové rozdělení dotačních titulů staví společnost před otázkou, zda dále provozovat nerentabilní živočišnou výrobu. Rozhodnutí o omezení živočišné výroby, však s sebou nese snížení obratu, snížení zaměstnanosti a problém s využitím objektů, které slouží k provozování živočišné výroby. K rozhodnutí uzavření živočišné výroby dosud nedošlo.

H4: Získané dotace zvyšují šance na získání bankovních úvěrů od komerčních bank = PŘIJATA

Jak již bylo uvedeno získané dotace společnosti Paseka, zemědělská a.s. přímo ovlivňují hospodářský výsledek. Z pohledu komerčních bank je dotační politika stabilizujícím faktorem v posuzování bonity klienta. Lze konstatovat, že ve sledovaném období působí získané dotace jako stabilizující faktor a díky jejich příjmu získala Paseka, zemědělská a.s. bankovní úvěry. Pokud se jedná o pokles úvěrového zatížení od roku 2010, tak tento stav nebyl způsoben ekonomikou podniku, ale probíhajícím konkurenčním bojem a soudními spory.

7.2 ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO JESENÍK

Od roku 2000 až 2013 čerpalo Zemědělské družstvo Jeseník dotace v celkové výši 272 157 tis. Kč ze všech dostupných dotačních titulů. Získané dotace se po vstupu do EU zdvojnásobily. Zemědělské družstvo Jeseník hospodaří v méně příznivých oblastech a od tohoto faktu se odvíjí i struktura čerpaných dotačních titulů se zaměřením na údržbu krajiny. V Zemědělském družstvu Jeseník patří k významným dotačním titulům platby LFA a AEO opatření. Tyto platby po vstupu do Evropské unie tvoří nejvýznamnější stabilizační faktor družstva. Závislost družstva na dotacích je v těchto podmínkách hospodaření existenční, šetřením bylo zjištěno, že bez získaných dotací byl výsledek hospodaření ve všech sledovaných letech tedy roky 2000 – 2013 záporný.

H1: Čerpané dotace kladně ovlivňují ekonomiku podniku a výsledek hospodaření a jejich rentabilitu = PŘIJATA

Podle provedené analýzy bylo prokázáno, že získané dotace Zemědělského družstva Jeseník přímo ovlivňují hospodářský výsledek. Po odečtu dotací by ve všech letech analýzy tedy v letech 2000 – 2013 vznikla družstvu ztráta. Po vstupu do Evropské unie se dotace pro Zemědělské družstvo Jeseník zdvojnásobily a jsou stabilním příjmem, dle předem stanovených pravidel na programovací období (2007-2013). Rovněž ukazatele rentability se po očištění od získaných dotací dostávají do záporných hodnot, když s dotací se pohybují od roku 2002 až do roku 2013 v kladných číslech a záporné hodnoty byly vykazovány pouze na začátku sledovaného období v letech 2000 a 2001.

H2: Závislost na čerpaných dotacích se v zemědělských společnostech zvyšuje = PŘIJATA

Výzkum prokázal, že se podíl čerpaných dotací na provozních výnosech Zemědělského družstva Jeseník zvyšuje. Po vstupu do EU činil ukazatel podílu čerpaných dotací na provozních výnosech průměrně 33%. Před vstupem do Evropské unie se tento ukazatel pohyboval na průměru 20%.

H3: Čerpané dotace ovlivňují hospodářské výsledky rostlinné výroby a hospodářské výsledky živočišné výroby a jejich rentabilitu = PŘIJATA

Šetřením bylo zjištěno, že rozdělení dotačních prostředků je vysoce nerovnoměrné, když 88% dotací plyne do rostlinné výroby a pouhých 12% do výroby živočišné. Dle vedení družstva takové rozdělení dotačních titulů vedlo v roce 2003 k rozhodnutí ukončení chovu prasat a rovněž toto rozvržení dotačních titulů vede po celé sledované období k vysoké ztrátovosti jak chovu skotu, tak chovu ovcí a koz. Rozhodnutí o omezení živočišné výroby, však znamená pro život v této oblasti další snížení zaměstnanosti a problém s využitím objektů.

H4: Získané dotace zvyšují šance na získání bankovních úvěrů od komerčních bank = PŘIJATA

Získané dotace Zemědělského družstva Jeseník přímo ovlivňují hospodářský výsledek. Z pohledu komerčních bank je dotační politika stabilizujícím faktorem v posuzování bonity klienta, tato skutečnost je v podmínkách podhorských oblastí o to významnější. Získané dotace působí jako stabilizující faktor a díky jejich příjmu se v posledních letech daří Zemědělskému družstvu Jeseník získávat dotace na své podnikatelské záměry a realizací těchto podnikatelských záměrů zvyšovat příjmy a obrát družstva. Nejvýznamnějšími investicemi ve sledovaném období byly investice do chovu skotu a bioplynové stanice.

8 ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývala vlivem dotační politiky na hospodaření zemědělských podniků a hodnocením výsledků této dotační politiky na stav zemědělské prvovýroby. Hodnoceno bylo období krátce před vstupem do Evropské unie, konkrétně roky 2000 – 2003 a dále pak období po vstupu České republiky do Evropské unie od roku 2004 do roku 2013.

Tato práce si dala za cíl hodnotit vlivy dotační politiky v obecné rovině v teoretické části, a dále zjistit vliv dotační politiky v konkrétních zemědělských podnicích v praktické části, a to konkrétně v akciové společnosti Paseka, zemědělská a.s., která hospodaří v produkční výrobní oblasti a v družstvu Zemědělské družstvo Jeseník, které hospodaří v horské oblasti.

V teoretické části byla provedena literární rešerše autorů zabývajících se tématem dopadů a účinků dotací, jejímž cílem bylo vytvoření kritického přehledu současných znalostí o vlivech Společné zemědělské politiky na zemědělské podniky.

Byl nastíněn dotační systém v Evropské unii a v České republice, kde bylo čerpání dotací rozděleno do 4 období, a sice období před vstupem do EU, první programovací období pro ČR, tedy roky 2004 – 2006, největší pozornost byla věnována ukončenému programovacímu období 2007 – 2013 a nakonec bylo naznačeno programovací období 2014 – 2020. V závěru teoretické části byla popsána zemědělská produkce v ČR a její vývoj.

Na základě zkoumaných údajů byly nastaveny hypotézy, které byly zkoumáním potvrzeny. Provedením analýz vlivu dotací na hospodářské výsledky ve společnostech Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník byla zjištěna ztrátovost po vstupu do EU (po odečtení dotací).

Dále byla potvrzena rostoucí závislost na dotacích ve společnostech Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník, neboť získané dotace se účtují jako provozní výnosy a u obou společností má tento nežádoucí trend, započatý v roce 2004, setrvalý stav.

Pokud se týká rostlinné a živočišné výroby, tak v obou analyzovaných společnostech bylo prokázáno výrazné čerpání dotací do rostlinné výroby, a to ve společnosti Paseka, zemědělská a.s. 91% a v družstvu Zemědělské družstvo Jeseník 88%. Vysoká podpora rostlinné výroby má za následek vysokou ztrátovost živočišné výroby. Bohužel takto

nastavenou politikou je značně znevýhodněna živočišná výroba, jejich výroba není spojena se zemědělskou půdou (chov prasat). Vedení společnosti Paseka, zemědělská a.s. potvrdilo obavu z dalšího udržení živočišné výroby bez cílené podpory. Šetřením bylo prokázáno, že získané dotace přímo ovlivňují hospodářský výsledek. Z pohledu komerčních bank je dotační politika v ČR stabilizujícím faktorem v posuzování bonity klienta. Tato skutečnost má významnější roli v méně příznivých oblastech. Výsledky této diplomové práce korespondují se současně nastavenou Společnou zemědělskou politikou, která podporuje zejména méně intenzivní formy zemědělské výroby a mimoprodukční funkce zemědělství.

9 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Vývoj SAPS

Tabulka č. 2 Program rozvoje venkova (EAFRD)

Tabulka č. 3 Výsledky hospodaření zemědělských podniků v EU v roce 2008, 2010

Tabulka č. 4 Změny ve struktuře výroby po vstupu do EU

Tabulka č. 5 Vývoj osevní plochy v ČR

Tabulka č. 6 Osevní plán pro rok 2013 společnosti Paseka, zemědělská a.s.

Tabulka č. 7 Přijaté dotace (v tis. Kč)

Tabulka č. 8 Dotace čerpané v letech 2000 – 2003 (před vstupem do EU)

Tabulka č. 9 Dotace čerpané v letech 2004 – 2006 (programovací období po vstupu do EU)

Tabulka č. 10 Dotace čerpané v letech 2007 – 2010 (programovací období 2007 - 2013)

Tabulka č. 11 Dotace čerpané v letech 2011 – 2013 (programovací období 2007 - 2013)

Tabulka č. 12 Hospodářský výsledek v (tis. Kč)

Tabulka č. 13 Rentabilita aktiv

Tabulka č. 14 Rentabilita vlastního kapitálu

Tabulka č. 15 Rentabilita tržeb

Tabulka č. 16 Podíl dotací na provozních výnosech

Tabulka č. 17 Přehled tržeb, HV a dotací v rostlinné a živočišné výrobě

Tabulka č. 18 Rentabilita tržeb rostlinné výroby

Tabulka č. 19 Rentabilita tržeb živočišné výroby

Tabulka č. 20 Přehled čerpaných úvěrů

Tabulka č. 21 Osevní plán Zemědělského družstva Jeseník pro rok 2013

Tabulka č. 22 Přijaté dotace (v tis. Kč)

Tabulka č. 23 Dotace čerpané v letech 2000 – 2003 (před vstupem do EU)

Tabulka č. 24 Dotace čerpané v letech 2004 – 2006 (programovací období po vstupu do EU)

Tabulka č. 25 Dotace čerpané v letech 2007 – 2010 (programovací období 2007 - 2013)

Tabulka č. 26 Dotace čerpané v letech 2011 – 2013 (programovací období 2007 - 2013)

Tabulka č. 27 Hospodářský výsledek v (tis. Kč)

Tabulka č. 28 Rentabilita aktiv

Tabulka č. 29 Rentabilita vlastního kapitálu

Tabulka č. 30 Rentabilita tržeb

Dotace čerpané v letech 2011 – 2013 (programovací období 2007 - 2013)

Tabulka č. 31 Podíl dotací na provozních výnosech

Tabulka č. 32 Přehled tržeb, HV a dotací v rostlinné a živočišné výrobě

Tabulka č. 33 Rentabilita tržeb rostlinné výroby

Tabulka č. 34 Rentabilita tržeb živočišné výroby

Tabulka č. 35 Přehled čerpaných úvěrů

10 SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Graf č. 1 Podíl přímých plateb a doplňkových plateb v ČR 2004 - 2013

Graf č. 2 Dotace a podpory provozní za rok 2010 a 2011 dle výrobního zaměření v Kč/ha, zemědělské podniky celkem

Graf č. 3 Struktura zemědělské produkce v roce 2013

Graf č. 4 Vývoj stavu živočišné výroby v ČR

Graf č. 5 Osevní plán společnosti Paseka, zemědělská a.s. pro rok 2013

Graf č. 6 Přijaté dotace v tis. Kč

Graf č. 7 Vliv čerpaných dotací na hospodářský výsledek

Graf č. 8 Efekt čerpaných dotací na výsledky hospodaření

Graf č. 9 Čerpané dotace do rostlinné a živočišné výroby

Graf č. 10 Osevní plán Zemědělského družstva Jeseník pro rok 2013

Graf č. 11 Přijaté dotace v tis. Kč

Graf č. 12 Vliv čerpaných dotací na hospodářský výsledek

Graf č. 13 Efekt čerpaných dotací na výsledky hospodaření

Graf č. 14 Čerpané dotace do rostlinné a živočišné výroby

Obrázek č. 1 Členění dotací

Obrázek č. 2 Srovnání podílu jednotlivých typů přímých plateb v okresech ČR v letech 2004 a 2007

Obrázek č. 3 Dotace v letech 2004 – 2006

Obrázek č. 4 Přehled podpor v programovacím období 2007 – 2013

Obrázek č. 5 Organizační struktura řízení podniku Paseka, zemědělská a.s.

11 SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AEO	Agroenvironmentálních opatření
CF	Kohézní fond
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EAGGF	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská Unie
FIFG	Finanční nástroj pro podporu rybolovu
Ha	hektar
HDP	Hrubý domácí produkt
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova ČR na období 2004 – 2006
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
LFA	Podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními
MZe	Ministerstvo zemědělství
OP	Operační program
PD	Programový dokument
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies

PRV	Program rozvoje venkova
PUZČ	Předčasné ukončení zemědělské činnosti
PVP	Přechodné vnitrostátní podpory
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development
SAPS	Single areal payment scheme (základní jednotná platba na plochu)
SOT	Společná organizace trhu
SPS	Single Payment Scheme (přímé platby vázané k produkci)
SSP	Oddělená platba za cukr
STP	Oddělená platba na rajčata
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika EU
TOP-UP	Doplňková platba k platbě na plochu
VDJ	Velká dobytčí jednotka
ZSV	Zakládání skupin výrobců

12 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

12. 1. Odborná literatura

BARÁKOVÁ, Blanka. *Financování společné zemědělské politiky Evropské Unie se zaměřením na Českou republiku*. 1. Vydání. Technická univerzita v Liberci. 2010. 162s. ISBN- 978- 80 – 7372 – 657 – 7.

BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Záruky jako cesta přílivu kapitálu do zemědělství*. Zemědělská ekonomika. ročník 40. čísla 3 – 4. s. 255 – 260, Praha 1994.

BOUČKOVÁ, Bohuslava, HOMOLKA, Jaroslav, MALÝ, Michal, ŠKUBNA Ondřej. *Agrární a strukturální politika*. 1. Vydání. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. 2010. 141s. ISBN – 978-80-213-2067-3.

DAUBJERG, Carsten. *Reforming the CAP: The roles of policy networks and broader institutional structures*. Esbjerg : South Jutland University Press. 1997.

DOUCHA, Tomáš. *Úvěrování v zemědělství USA*. Finance a úvěr. ročník 43. č. 5. s. 218 – 231, Praha 1993.

DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Beckova edice ekonomice. Nakladatelství C.H Beck. 2008. 343s. ISBN 8074000753, 978-80-740-0075-1.

FAJMON, Hynek. *Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie. Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. 2006. Centrum pro stadium demokracie a kultury (CDK) ve spolupráci se skupinou Evropských konzervativců a reformistů (EKR). EPP-ED.

FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK Marian. *Společné politiky EU. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2008. 179s., ISBN 978 – 80 – 7179 - 939 – 9.

GREGORY, N. MANKIW. *Zásady ekonomie*. Grada Publishing, a.s.. 1999. 763s. ISBN 8071698911. 978-80-716-9891-3.

HUBBARD, Lionel, RITSON, Christopher. *The common Agricultural Policy*. 2nd edition. Cab International: 1997. 81-94.

KEŘKOVSKÝ, Miloslav, LUŇÁČEK, Jiří. *Úvod do mikroekonomie s využitím prvků distančního studia*. Nakladatelství C.H. Beck. 2012. 1. vydání 197s. ISBN 978-80-7179-365-6.

KOUŘILOVÁ, Jindra, PŠENČÍK, Jiří, KOPTA, Daniel. *Dotace v zemědělství z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství*. 2009. 1. vydání ed. Brno: Academic Publishing House Cerm, Ltd., 106 p. ISBN 978-80-7204-637-9.

KRUTÍLEK, Ondřej, KUCHYŇKOVÁ, Petra, FRÍZLOVÁ, Iveta. *Monitoring evropské legislativy 2008 - 2009*, CDK (Centrum pro studium demokracie a kultury. 2009. 1. vydání 440s. ISBN 978-80-7325-186-4.

KYSLÍKOVÁ, Barbora, RYCHETSKÝ, Petr. *EU policies agricultural, regional, environmental*. 1. vydání Brno: MZLU, 2004, 94s. ISBN 80-7157-834-7.

NISKANEN, A., William. *Public Policy and the Political Process*, 1976

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance – úvod do problematiky*. ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-049-1.

Podpora zemědělství v rozšířené Evropě. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2003. ISBN 80-7084-293-8.

SVOBODOVÁ, Hana, a kol. *Vybrané kapitoly ze Socioekonomické Geografie České republiky*. 1. vydání. Masarykova univerzita Brno. 2013. ISBN - 978-80-210-6229-0.

ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Beckovy ekonomické učebnice. Nakladatelství C.H. Beck. 2008. 301s. ISBN 8074000052. 978-80-740-0005-8.

URBAN, Jan. *Ekonomie bez mýtů a iluzí: Co říká pravice a levice a jak je to doopravdy*. Grada Publishing, a.s.. 2014. 208s. ISBN 8024741326. 978-80-247-4132-1.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Sbírka Zákonů České republiky. 2000.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Sbírka zákonů České republiky. 2000.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky. 1997.

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů. Sbírka zákonů České republiky. 2000.

Zákon č. 128/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), a zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky. 2003.

12.2. Elektronické dokumenty

Statistická ročenka ČR. Rozvoj JZD. 1989. [on-line]. Dostupný z <http://www.geografie.webzdarma.cz/transformace.htm>

Smlouva o založení Evropského společenství. [on-line]. Dostupný z http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf

DĚRGEL, Martin. *Dotace v účetnictví a daních z příjmů.* 2011. [on-line]. [cit. 2014-12-29].

Dostupný z <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d35012v44647-dotace-v-ucetnictvi-a-danich-z-prijmu/#heading1>

Nariadení Komise (ES) č. 447/2004 ze dne 10. března 2004, kterým se stanoví pravidla pro usnadnění přechodu z podpory podle nařízení (ES) č. 1268/1999 na podporu stanovenou nařízením (ES) č. 1257/1999 a č. 1260/1999 pro Českou republiku, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Polsko, Slovinsko a Slovensko, [on-line]. Dostupný z http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/predpisy-es-eu/Legislativa-EU_x2001-2005_narizeni-2004-447-HRDP.html

Nariadení Rady (ES) č. 1257/1999 ze dne 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení. [on-line]. Dostupný z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31999R1257>

Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2012 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky a informací pod gescí Ministerstva zemědělství. [on-line]. [cit. 2015-01-08]. Dostupný z http://eagri.cz/public/web/file/291876/Zprava_o_stavu_zemedelstvi_CR_za_rok_2012.pdf

BINEK, Jan, SVOBODOVÁ, Hana. *Rozvoj venkova a rozvoj regionů: Společná zemědělská politika a regionální politika na jednom hřišti.* Rural development and regional development: Common agricultural policy and regional policy on one field. 2009. [on-line]. [cit. 2015-03-06]. [cit. 2015-03-06].

Dostupný z www.vse.cz/polek/download.php?jnl=rst&pdf=8.pdf

VĚŽNÍK, Antonín, KONEČNÝ, Ondřej, SVOBODOVÁ, Hana. *Analýza dotačních možností zemědělců ČR.* 2008-2011. pozn. Článek byl vypracován v rámci výzkumného projektu Ministerstva zemědělství ČR „QH82249 Synergie v přístupu k rozvoji venkova“, který řeší GaREP, spol. s r.o. v letech 2008–2011. [on-line]. [cit. 2015-03-02]. Dostupný z http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:5WWRr0YfaEYJ:is.muni.cz/repo/885661/Nitra09_Analyza_dotacnich_moznosti_zemedelcu_CR.doc+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

PŠENČÍK, Jiří, KOUŘILOVÁ, Jindřiška, SEDLÁČEK Jaroslav. *Analýza dotací v soukromém sektoru na bázi podniku. Analysis of Subsidies in Private Sector on the Enterprise Basis.* Acta Oeconomica Pragensia 5/2010. [on-line]. [cit. 2015-02-27]. Dostupný z <https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=317.pdf>

VÍTEK, Leoš. *Ronald H. Coase: Společenské náklady, teorie externalit a jejich řešení*, katedra veřejné ekonomiky a služeb. fakulta management VŠE. 2011 [on-line]. [cit. 2015-01-13]. Dostupný z http://nb.vse.cz/~urbanek/EVS/Vitek_Coase.pdf

PŠENČÍK, Jiří, KOUŘILOVÁ, Jindřiška. *Změny sazeb daně z přidané hodnoty a jejich dopady na zemědělské podnikatele*. *Daně a právo v praxi*, 9/2007. [on-line]. [cit. 2015-01-12]. Dostupný z <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2459v3225-zmeny-sazeb-dane-z-pridane-hodnoty-a-jejich-dopady-na-zemedelske/>

PŠENČÍK, Jiří, KOUŘILOVÁ Jindřiška. *Využití přidané hodnoty jako ukazatele efektivnosti na příkladu zemědělství*. *Acta Universitatis Bohemiae Meridionales*. 2007. [on-line]. [cit. 2015-01-13]. Dostupný z <http://ojs.ef.jcu.cz/acta/article/viewFile/223/220>

Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2011 „ZELENÁ ZPRÁVA“ Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2011 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky a informací pod gescí Ministerstva zemědělství. [on-line]. [cit. 2015-01-16]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/zpravy-o-stavu-zemedelstvi/zelena-zprava-2011.html>

KOPTA, Daniel. *Possibilities of financial health indicators used for prediction of future development of agricultural enterprises*. *Agricultural Economics – Czech*, 55 (3): 111–125. 2009. [on-line]. [cit. 2015-02-27]. Dostupný z <http://www.agriculturejournals.cz/publicFiles/05382.pdf>

KROUPOVÁ, Zdeňka, MALÝ, Michal. *Analysis of agriculture subsidy policy tools – application of production function*. 2010. *Politická ekonomie*, 58 (6), 774-794. [on-line]. [cit. 2015-01-13]. Dostupný z <http://www.vse.cz/polek/762>

LOSOSOVÁ, Jana, SVOBODA, Jaroslav. *Changes in direct payments after 2013 in the Czech agrarian sector*. 2012. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. LXI, No. 2, 393–404. [on-line]. [cit. 2015-01-13]. Dostupný z <http://acta.mendelu.cz/pdf/actaun201361020393.pdf>

STŘELEČEK, František, LOSOSOVÁ, Jana, ZDENĚK, Radek. *Economic results of agricultural enterprises in 2005*. *Agricultural Economics (Zemědělská ekonomika)*. 2007 (5), 53 s. [on-line]. [cit. 2015-01-13]. Dostupný z <http://www.agriculturejournals.cz/publicFiles/00201.pdf>

STŘELEČEK, František, LOSOSOVÁ, Jana, ZDENĚK, Radek. *Economic results of agricultural enterprises in 2009*. *Agricultural Economics (Zemědělská ekonomika)*. 2009. [on-line]. [cit. 2015-02-08]. Dostupný z <http://www.agriculturejournals.cz/publicFiles/37350.pdf>

ČECHURA, Lukáš. *Vliv úvěrového financování na ekonomické výsledky zemědělských podniků*. *Credit Financing and its impact on economics issues of agriculture enterprices*. 2005. [on-line]. [cit. 2015-01-08]. Dostupný z http://www.agris.cz/Content/files/main_files/59/137302/cechura.pdf

Strategie pro růst. *České zemědělství a potravinářství v rámci společné zemědělské politiky EU po roce 2013*. kolektiv autorů. Praha 2012. [on-line]. [cit. 2015-01-08]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-pro-rust.html>

Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013. Ministerstvo zemědělství ČR. Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha. 2006. [on-line]. [cit. 2015-01-12]. Dostupný z http://eagri.cz/public/web/file/26839/Narodni_strategicky_plan_rozvoje_venkova.pdf

WESTCOTT, Paul, YOUNG, Edwin. *Farm Program Effects on Agricultural Production: Coupled and Decoupled Programs*. 2000. [on-line]. Dostupný z http://www.ers.usda.gov/media/874678/aer838b_002.pdf

BEITEL, Karl. *Foodfirst: U.S. Farm Subsidies and the Farm Economy: Myths, Realities, Alternatives*. 2005. [on-line]. Dostupný z <http://www.foodfirst.org/files/pdf/backgrounders/subsidies.pdf>

ARNE, Henningsen a kol. *Econometric Analysis of the Effects of Subsidies on Farm Production in Case of Endogenous Input Quantities*. 2011. [on-line]. Dostupný z http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/114548/2/Henningsen_Arne_654.pdf

RIZOV, Marian, POKRIVCAK Jan, CIAIAN Pavel. *CAP Subsidies and Productivity of the EU Farms*. In: *Journal of Agricultural Economics*. London: The Agricultural 99 Economics Society. 2013. s. 28. 64: 3. [on-line]. Dostupný z http://www.readcube.com/articles/10.1111%2F14779552.12030?r3_referer=wol&tracking_action=preview_click&show_checkout=1&purchase_referrer=http%3A%2F%2Fonlinelibrary.wiley.com%2Fdoi%2F10.1111%2F14779552.12030%2Fabstract&purchase_site_license=LICENSE_DENIED_NO_CUSTOMER

SVITÁKOVÁ, Bohumila, *Návrh metodiky stanovení výše dotací pro zemědělské podniky v podmínkách Evropské unie*. Proposal for Methodology to Determine the Amount of Subsidies for Agricultural Enterprises under the European Union. 2011. [on-line]. [cit. 2015-02-14]. Dostupný z https://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/15292/svit%c3%a1kov%c3%a1_2011_dp.pdf?sequence=1

FOLTÝN, Ivan, ZEDNÍČKOVÁ, Ida., *Rentabilita zemědělských komodit*. ÚZEI. Praha 2010. ISBN 978-80-86671-80-2. [on-line]. [cit. 2015-02-17]. Dostupný z http://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/studie102.pdf

BAŠEK, Václav. et al., *České zemědělství šest let po vstupu do evropské unie*. ÚZEI. Praha. 2010. ISBN 978-80-86671-81-9. [on-line]. [cit. 2015-02-17]. Dostupný z http://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/studie103.pdf

SVOBODOVÁ, Hana. *Využití přímých plateb v zemědělství České republiky, Utilization of direct payments for agriculture in the Czech Republic, Zborník vedeckých prác doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov "Mladí vedci 2009."* [on-line]. [cit. 2015-02-15]. Dostupný z http://is.muni.cz/repo/827296/svobodova_hana.pdf

FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v EU. Informační příručka europoslance Hynka Fajmona.* 2010. Centrum pro stadium demokracie a kultury (CDK) ve spolupráci se skupinou Evropských konzervativců a reformistů (EKR), [on-line]. [cit. 2015-03-3]. Dostupný z http://eagri.cz/public/web/file/273457/Soucasnost_a_budoucnost_ceskeho_zemedelstvi_v_EU.pdf

Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004–2013). 2004 [on-line]. [cit. 2015-02-15]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/koncepce-agrarni-politiky-cr-2004-2013.html>

Nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 ze dne 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení. [on-line]. Dostupný z http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/;ELX_SESSIONID=3QmQJ6cGTGpKHsJJgXkTwTB4cGyxtT915djP4RvyvrsgPZhP36Hg!-870916461?uri=CELEX:31999R1257

LOSOSOVÁ, Jana. *The International Scientific Conference INPROFORUM 2013.* 163-169, ISBN 978-80-7394-440-7. [on-line]. [cit. 2015-01-12]. Dostupný z ocs.ef.jcu.cz/index.php/inproforum/INP2013/paper/view/280/291

SOJKA, Milan. *Asymetrické informace a jejich důsledky pro metodologii ekonomie.* seminář 13.11.2001. Žofin. publikováno 21.3.2002. [on-line]. [cit. 2014-12-30]. Dostupný z <http://cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=241>

GREGA, Libor. *Analýza konkurenceschopnosti zemědělství.* Analysis of the Competitiveness of Agriculture. Ústav podnikové ekonomiky. PEF MZLU Brno. 1998. [on-line]. [cit. 2014-12-30]. Dostupný z <http://www.agris.cz/clanek/105830>

SEDLÁČEK, Milan. *Vliv dotace na konkurenceschopnost podniku.* Disertační práce. Masarykova univerzita Brno. 2014. [on-line]. [cit. 2014-12-29]. Dostupný z <https://avobloguje.wordpress.com/2014/12/05/vliv-dotace-na-konkurenceschopnost-podniku/>

KVAPILÍK, Jindřich, SYRŮČEK, Jan, BURDYCH, Jiří. *Ekonomické ukazatele výroby mléka za rok 2013. Náš chov 7/2014.* [on-line]. [cit. 2015-01-24]. Dostupný z http://www.vvs.cz/system/uploaded_files/172/original/nas-chov-7-2014.pdf?1403594014

TRNKOVÁ, Gabriela, MALÁ, Zdeňka, VASILENKO, Alexandr. *Analysis of the Effects of Subsidies on the Economic Behavior of Agricultural Businesses Focusing on Animal Production*. Department of Economics, Faculty of Economics and Management, Czech University of Life Science in Prague. 2012 [on-line]. [cit. 2015-03-01]. Dostupný z http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/146287/2/agris_online_2012_4_special_trnkova_mala_vasilenko.pdf

JANDA, Karel, ČAJKA, Martin. *Česká úvěrová podpora zemědělství*. Czech Economic Review, Acta Universitatis Carolinae Oeconomica. 2007, vol. 1, no. 2. [on-line]. [cit. 2015-03-06]. Dostupný z http://auco.fsv.cuni.cz/storage/14_2007_02_135.pdf

HAVEL, Petr, In *Současnost a budoucnost českého zemědělství v EU. Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. 2010. Centrum pro stadium demokracie a kultury (CDK) ve spolupráci se skupinou Evropských konzervativců a reformistů (EKR), [on-line]. [cit. 2015-03-3]. Dostupný z http://eagri.cz/public/web/file/273457/Soucasnost_a_budoucnost_ceskeho_zemedelstvi_v_EU.pdf

Nařízení Rady (ES) 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro Rozvoj venkova (EZFRV). [on-line]. [cit. 2015-03-3]. Dostupný z http://translate.googleusercontent.com/translate_c?depth=1&hl=cs&prev=search&rurl=translate.google.cz&sl=en&u=http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/%3Furi%3DCELEX:32005R1698%26from%3DEN&usg=ALkJrhgaf6mgQYOf07ezc8d7v9I-uAvQjQ

Úřední věstník Evropské Unie C 115. Svazek 51. Vydáný 9. května 2008. [on-line]. Dostupný z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2008:115:FULL&from=CS>

Nařízení Rady (ES) č. 72/2009 ze dne 19. ledna 2009 o úpravách společné zemědělské politiky změnou nařízení (ES) č. 247/2006, (ES) č. 320/2006, (ES) č. 1405/2006, (ES) č. 1234/2007, (ES) č. 3/2008 a (ES) č. 479/2008 a zrušením nařízení (EHS) č. 1883/78, (EHS) č. 1254/89, (EHS) č. 2247/89, (EHS) č. 2055/93, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 2596/97, (ES) č. 1182/2005 a (ES) č. 315/2007. [on-line]. Dostupný z http://publications.europa.eu/resource/cellar/7fdcb2a-74df-4f92-b024-173883f76aa4.0002.02/DOC_1

Rozhodnutí Rady ze dne 19. ledna 2009, kterým se mění rozhodnutí 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007 – 2013). (2009/61/ES). [on-line]. Dostupný z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0112:0115:CS:PDF>

Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování. [on-line]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/legislativa/legislativa-cr/dobihajici-a-ukoncene-dotace/dotace-podle-narizeni-vlady-c-505-2000/narizeni-vlady-2000-505-strukturalnipoli.html>

Nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám. [on-line]. Dostupný z http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_narizeni-vlady-2008-112-SZIF.html

12.3. Elektronické zdroje

Soupis ploch osevů. Český statistický úřad. [on-line]. [cit. 2015-02-12]. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/270143-14>

Euroskop - Fakta o EU – Politiky – EU – Zemědělství. [on-line]. 2015. [cit. 2015-02-12]. Dostupný z <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>

The European Network For Rural Development (ENRD). [on-line]. Dostupný z http://enrd.ec.europa.eu/themes/public-goods/cz/public-goods_cz.cfm

Evropské strukturální a investiční fondy. Strukturální změny v zemědělství od roku 1989. [on-line]. [cit. 2015-01-11]. Dostupný z <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/OP-ROZVOJ-VENKOVA-A-MULTIFUNKCNI-ZEMEDELSTVI/Dokumenty/Programovy-dokument-OP-Rozvoj-venkova-a-multifunkc/2-Analyza-ekonomicke-a-socialni-situace/2-2-Strukturalni-zmeny-v-zemedelstvi-od-roku-1989>

Zemědělské komodity. Informace o zemědělství. 2014. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupný z <http://www.zemedelskekomodity.cz/index.php/roslinna-vyroba-menu>

Reformy Společné zemědělské politiky. 2015. [on-line]. [cit. 2015-02-18]. Dostupný z <http://www.euractiv.cz/zemedelstvi0/link-dossier/reformy-spolen-zemdlsk-politiky>

Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky. 2015. [on-line]. [cit. 2015-03-02]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cra-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

Dotace. Jaké jsou dotace a čím se liší. [on-line]. [cit. 2014-12-21]. Dostupný z <http://www.bezkorupce.cz/faqs/jake-jsou-druhy-dotaci-a-cim-se-lisi/>

Aktuální stav implementace PRV na období 2007 – 2013 [on-line]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/program-rozvoje-venkova/zakladni-informace/stav-implementace/>

Evropské strukturální a investiční fondy. [on-line]. [cit. 2015-01-26]. Dostupný z <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/SAPARD>

Výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN CZ za rok 2011, Samostatná příloha ke Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2011. [on-line]. [cit. 2015-01-24]. Dostupný z http://www.vsbox.cz/fadn/AHTM/DATA_11_C_TEXT.htm

Mezinárodní obchod se zemědělskými komoditami – dopady na rozvojové země. [on-line]. [cit. 2015-01-24]. Dostupný z <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/28-mezinarodni-obchod-se-zemedelskymi-komoditami-dopady-na-rozvojove-zeme.htm>

Státní zemědělský intervenční fond. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013. [on-line]. [cit. 2015-02-12]. Dostupný z <https://www.szif.cz/irj/portal/szif/program-rozvoje-venkova>.

Dotace, Přímé platby, 2015 – 2020 [on-line]. [cit. 2015-02-14]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/>

DOVRTĚL, Jan. Zemědělské dotace, přehled. [on-line]. [cit. 2015-03-01]. Dostupný z http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty/files/23/23-prezentace-1.pdf

Živočišná produkce [on-line]. [cit. 2015-02-14]. Dostupný z http://vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=zivocisna_produkce&site=puda

Evropské strukturální a investiční fondy. SAPARD. [on-line]. [cit. 2015-02-14]. Dostupný z <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/SAPARD>

Dotace. Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. [on-line]. [cit. 2015-02-14]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/operacni-program-zemedelstvi-2004-2006/>

Programové dokumenty. [on-line]. [cit. 2015-03-05]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/program-rozvoje-venkova/programove-dokumenty/>

Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.“ Ministerstvo zemědělství Praha. 2004. [on-line]. [cit. 2015-01-08]. Dostupné z [www: http://www.strukturalnifondy.cz/uploads/documents/Programy_2004_2006/OPRVMZ/Programovy_dokument_OP_Rozvoj_venkova_a_multifunkcni_zemedelstvi_2004_2006.doc](http://www.strukturalnifondy.cz/uploads/documents/Programy_2004_2006/OPRVMZ/Programovy_dokument_OP_Rozvoj_venkova_a_multifunkcni_zemedelstvi_2004_2006.doc)

Dotace. Horizontální plán rozvoje venkova. [on-line]. [cit. 2015-01-13]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/horizontalni-plan-rozvoje-venkova-hrdp/>

SVAČINOVÁ, Tereza. Jaká je budoucnost SZP po roce 2013? Prezentace. Katedra západoevropských studií IMS FSV [on-line]. [cit. 2015-01-08]. Dostupné z <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fevropskydum.cz%2FgetFile.aspx%3FitemID%3D34&ei=eCT7VMDPKMawUfvGgKAE&usg=AFQjCNEbss3oYs6w9lDi-dxPBw92rKBGrw>

Dotace. Oddělená platba za cukr. [on-line]. [cit. 2015-01-08]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/oddelena-platba-za-cukr/>

SZIF. Zvláštní podpora na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (dojnice). [on-line]. [cit. 2015-02-01]. Dostupný z <http://www.szif.cz/cs/dojnice?isarchiv=true&year=-1&ino=1>

Dotace. Přímé platby. Národní doplňkové platby. [on-line]. [cit. 2015-02-01]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/narodni-doplňkove-platby/>

SZIF. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 - 2013 [on-line]. [cit. 2015-02-06]. Dostupný z <http://www.szif.cz/cs/dojnice?isarchiv=true&year=-1&ino=1>

Společné organizace trhu. Vybrané komodity. [on-line]. [cit. 2015-02-06]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecne-organizace-trhu-komodity-5143.html>

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013. Ministerstvo zemědělství České republiky. Praha. 2013. [on-line]. [cit. 2015-02-16]. Dostupný z http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefafd%2F1393415127062.pdf

SZIF. Operační program Rybářství 2007 – 2013. [on-line]. [cit. 2015-02-16]. Dostupný z <https://www.szif.cz/cs/operacni-program-rybarstvi>

Dotace. Národní dotace. [on-line]. [cit. 2015-02-16]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

Dotace. Program rozvoje venkova ČR na období 2014 – 2020. Základní informace. [on-line]. [cit. 2015-02-28]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/zakladni-informace/>

Evropské strukturální a investiční fondy. Operační program Rybářství 2014 – 2020. [on-line]. [cit. 2015-02-28]. Dostupný z <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-Rybarstvi-2014%E2%80%932020>

Agrární komora České republiky. Soupis ploch osevů 2014. [on-line]. [cit. 2015-02-12]. Dostupný z <http://www.apic-ak.cz/soupis-ploch-osevu-2014.php>

Zemědělství. Živočišné komodity. [on-line]. [cit. 2015-02-12]. Dostupný z <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zivocisne-komodity/>

Analýza konkurenceschopnosti. Problémy a výzvy III. – posílení účinnosti využití zdrojů v chovech zvířat při kontinuálním zvyšování podmínek pohody zvířat a ochraně vod a ovzduší [on-line]. [cit. 2015-02-12]. Dostupný z http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/d/AnKonkSchop3ZV.pdf

Zemědělské družstvo Jeseník. Živočišná výroba. [on-line]. [cit. 2015-03-08]. Dostupný z <http://www.zdjesenik.cz/zivocisna-vyroba.htm>

Zemědělské družstvo Jeseník. Rostlinná výroba. [on-line]. [cit. 2015-03-08]. Dostupný z <http://www.zdjesenik.cz/roslinna-vyroba.ht>